de către Edward Stacks, un călĕtor englez :

In timpul invaziuneĭ Arabilor, Şah Karan fu asediat în Karyan, către sfîrşitul secoluluĭ al VII-lea de 12.000 mahomedanĭ. El făcu o eşire pe când aceştia se rugaŭ şi Arabiĭ, nevoind nicĭ de cum a 'şĭ întrerupe exercitiul religios, se lăsară a fi măcelăriţĭ. Eĭ aveaŭ în tabăra lor 40 de fecioare dintre carĭ 37 se aruncară în genunchĭ implorând ceruluĭ scăparea lor, atuncĭ pămêntul se deschise şi le acoperi. sanctuarul sĕŭ se numeşte Bibi darmânda, «Doamna lăsată», este locul unuĭ pelerinaj celebru al femeilor st rpe. Cât despre a treia, ea dispăru într'o crăpătură a unuĭ munte, de unde după întêmplarea aceasta ţîşni un isvor.

Armata asedietoare era comandată de fratele luĭ Hadjat, care coprinsese oraşul Kir la 75 kilometri la N. V. de Karajan. Când Hadjat află de masacrarea fratelui sĕŭ şi a armateĭ sale, sosi cu o armată puternică pentru a'l rĕzbuna, dar avea de luptat cu un adversar supranumit neînvinsul, un alt Samson cu pĕrul lung, un altul pĕros pe trup ; ast-fel că el şi-ar fi sfîrşit armata fără vr'un câştig. Decĭ se întâmplă că într'o zi nevasta luĭ Sah Karan zăreşte pe Hadjat de care se amoreză pe dată. Ea începu a comunica cu dânsul, şi Hadjat îĭ jură că o ia în căsătorie dacă ea îl ajută să învingă pe bărbatul sĕŭ şi să'ĭ ia cetatea.

Noua Delilă contă de a smulge bărbatuluĭ sĕŭ secretul magic care îl făcea neînvins, şi odată, ispitindu'l printr'o femee frumoasă, îĭ porunci de a'ĭ tăia periĭ peptuluĭ, după aceea se puse pe vine, şi, urmând ordinul sĕŭ, ea îĭ legă puternic împreună, cu nişte legăturĭ ciudate, degetele marĭ de la mâinĭ şi de la picioare. Când aceasta fu făcută, crezênd să rĕuşească, şi înştiinţată că Hadjat vine să dea asaltul, îĭ strigă: «Şah Karan, iacă Mahomedaniĭ». Dar acesta rupse legăturile sale şi asediatoriĭ fură rĕpuşĭ. Urmând planul sĕŭ vicleana ştiu încă de la bărbatul sĕŭ că trebuia să verse apă peste legăturĭ, şi'l aduce ast-fel de a putea reîncepe experienţa; când îl legă din noŭ şi îndată ce vĕrsă pe ele, Şah Karan perdu de odată puterea şi vigilenţa sa. Arabiĭ luară cetatea şi'l omorîră. Hadjat îşĭ ţinu jurămîntul şi luă în căsătorie pe vĕduva sa, dar imediat după aceea îĭ taie capul, zi-

Piscul Petermann şi fjordul Frantz-Iosef. (Vezĭ explicaţia)

Cele-l'alte treĭ luară fuga, urmărite de Şah Karan şi de soldaţiĭ sĕĭ. Una traversă câmpia până la muntele Ahlar la 10 kilometri spre miază-noapte şi era să fie prinsă, când vĕzu o peşteră unde intră şi dispăru ; această peşteră se numeşte Char Bibi saŭ «puterea Doamneĭ» şi e cunoscută ca fără de sfîrşit. A doua fecioară apucă spre miază-zi, până la 30 kilometri de acolo, în munţiĭ Khandj, unde căzu şi muri fiind istovită ;

cênd că nu voeşte să fie trădat şi el la rîndul de dînsa. Pe urmă pune să se caute bogăţiile luĭ Şah Karan, care le ştia că sunt considerabile, şi care eraŭ ascunse într'una din acele coline carĭ împrejmuesc oraşul. Şciu prin bunătatea luĭ Dzeŭ saŭ maĭ bine prin reaua voinţă a draculuĭ, care era acea colină pe coasta căreia trebuia să facă să curgă sângele ca un pirîu pentru a găsi cele ascunse; nenorociţiĭ locuitorĭ din Laryan fură duşĭ în cârdurĭ pe vârful dealuluĭ, unde li se tăia gâtul. Aceasta dură maĭ multe zile fără rĕuşită, până când veni rîndul unuĭ moşneag şi a celor douĭ fiĭ aĭ sĕĭ.

Acest bĕtrân fără a se turbura zise luĭ Hadjat: «Incetează! Tu n'aĭ înţeles oracolul. In pimniţele oraşuluĭ se află o mare cantitate de vin, sângele struguruluĭ. Acesta este sângele ce trebue vĕrsat pe deal, şi tu vĕĭ descoperi bogăţiile fără a maĭ continua omorul». Se găsiră numaĭ de cât un mare numĕr chiupurĭ pline carĭ se ridicară pe deal şi se deşertară, când cel din urmă fu sfîrşit, şeful arab, întorcêndu-se, vĕzu poarta ascunzĕtoreĭ. Ast fel se termină măcelul din Karyan.

Acest Şah Karan, un adorator al foculuĭ ca Perşiĭ d'atuncĭ, pare a fi un personaj semi-istoric, şi isvorul de neft de care am vorbit maĭ sus era fără îndoială un loc sacru. Se atribue luĭ Şah Karan construirea a 60 de kanate subterane pentru păstrarea apeĭ de ploaie în părţile secetoase. Localitatea Karyan trebue să fie foarte veche, căcĭ în Persia locurile locuite aŭ fost însemnate prin natura timpurilor preistorice; cea maĭ mică stabilire omenească într'o regiune aşa de sterpă trebue să dateze de maĭ multe miĭ de anĭ. In fine, Karyan avea încă din secolul din urmă 6 cetăţĭ înfloritoare, destul de înghegată şi bine prevĕzută cu apă, de asemenea dovedeşte cupolele conice a cisternelor carĭ se ridică în mijlocul ruinelor caselor sale, din care numaĭ vr'o douĕ-zecĭ sunt locuite astă-zĭ; oseminte omeneşcĭ sunt numeroase la picioarele colinelor sale şi în albiile aproape tot'dauna secĭ ale pîrîurilor câmpieĭ, afluenţĭ aĭ măreĭ occidentale a Nabandurduluĭ tributar golfuluĭ Persic.

Victor.

Piscul Petermann şi fjordul Frantz-Iosef

Intre expediţiunile maĭ importante făcute la polul Nord este şi aceea a locotenentuluĭ austriac Payer. Plecând la 13 Iunie 1872 pe vaporul «Tegethof», isbuti să ajungă, după un an şi maĭ bine, în locurĭ pe unde nu maĭ călcase încă picior omenesc. In adevĕr, locurile descoperite de el sunt la 100 de leghe marine drept spre nord de Noua-Zembla şi la 80 de leghe marine spre Nord Est de Spiţberg. Punctul cel maĭ nordic atins de vas fu la 79°51' de lăţime (pe 56°40' est de Paris). Payer petrecu douĕ iernĭ penibile încrustat într'o mare îngheţată până la adâncimea de 13 metri, sub o temperatură de 40° sub zero. Insă după ce vaporul se opri aci, Payer şi însoţitoriĭ sĕĭ făcură în săniĭ curse lungĭ ajungênd până la 82°5' de lăţime, la capul Fligeli.

Călĕtoriĭ escladară înălţimile de pe mal şi se bucurară de spectacolul cel maĭ grandios ca se poate visa. La picioarele lor se întindea spre apus, la nesfîrşit, un imens, saŭ maĭ bine zis un braţ de mare acoperit de o mulţime de iceberg (munţĭ de ghiaţă) înalţĭ de la 30 până la 60 de metri.

O grămădire de stâncĭ prăpăstioase, care seamănă cu o fortăreaţă în ruină şi căreia i s'a dat numele de *Castelul Draculuĭ*, domină de la 1500 metri şesul lichid care în acea parte are o adâncime de maĭ mult de 500 metri.

Maĭ departe, spre sud, se ridică un pisc enorm — piscul *Payer*. Călĕtoriĭ încearcă să se urce pe el după ce aŭ străbătut un gheţar de 15 kilometri care umple o vale întreagă. Insă din cauza zăpezeĭ adâncĭ şi a imenselor crĕpăturĭ în ghiaţă nu izbutesc în întreprindere.

Călĕtoriĭ eraŭ deja la douĕ leghe spre apus de vasul lor şi porniră din noŭ înainte, la o înălţime de 2100 metri d'asupra niveluluĭ măreĭ. Curênd dînşiĭ ajunseră la un alt pisc. In jurul lor totul arăta inţepenirea morţeĭ. Jos, valurile întunecate ale fjorduluĭ unde plutea flotila de icebergĭ, întocmaĭ ca nişte perle scânteetoare.

La capĕtul acestuĭ braţ de mare care se adânceşte până la maĭ bine de 40 de kilometri încă spre vest-sud-vest apare un pisc imens a căruĭ înălţime trebue să fie de 3300 de metri şi domină un gheţar larg de 20 de kilometri.

Payer îĭ dete numele de *Piscul Petermann* în amintirea primeĭ expediţiunĭ germane la polul Nord şi dădu fjorduluĭ numele de Frantz Iosif.

Payer nu înaintă maĭ departe de punctul acesta. Cu nespuse greutăţĭ şi mulţumită câinilor putu să regăsească vaporul.

Insă nu'ĭ fu cu putinţă să pornească spre Europa decât în bărcĭ, lăsând vaporul înţepenit în gheţurĭ. După ce rătăci cincĭ lunĭ pe mările boreale fu găsit şi luat de douĕ corăbiĭ ruseştĭ.

Intreaga călĕtorie durase 812 zile.

V. Demays.

Captivitatea mea de 12 anĭ

La dervişiĭ din Sudan

De preotul Paolo Rosignoli

Deunăzĭ s'aŭ publicat, sub titlul de maĭ sus, în Italia, memoriile vestituluĭ misionar apostolic Rosignoli care a fost ţinut 12 anĭ în robie la dervişiĭ din Sudan. Aceste memoriĭ, prin desvĕluirile ce fac asupra vieţeĭ tainice a popoarelor africane, asupra moduluĭ înfiorător în care musulmaniĭ se poartă cu negriĭ, asupra obiceiurilor ciudate atât ale negrilor cât şi ale dervişilor, aŭ făcut o adâncă sensaţie în toată lumea civilizată.

Vom începe şi nouĭ a publica aceste memoriĭ în supliment separat pe lângă *Ziarul Călĕtoriilor*, în locul romanuluĭ de aventurĭ *Sărăcilă*, care se termină.

O reministenţă istorică

Ziarele germane povestesc următoarea istorie nostimă de pe timpul regeluĭ Wilhelm III de Olanda (mort la 1877).

«Regele se ocupa la 1870 serios cu ideea de a declara rĕzboiŭ Prusieĭ. Se povestea pe atuncĭ în oraşul Haaga că regele deja a redactat declaraţia de rezbel şi că o are închisă în scrinul biurouluĭ sĕŭ. Această decizie a regeluĭ implicând un mare pericol pentru Statul olandez, se hotărĭ fostul ministru preşedinte Thorbeke, să vorbească serios cu regele. Thorbeke, cu toate meritele sale pentru regat, nu se prea bucura de simpatia regeluĭ din cauza neclintiteĭ sale linişte şi flegme, ca un adevĕrat olandez. In ziua aceea a convorbireĭ Thorbeke intră cu o înfăţişare solemnă în cabinetul regeluĭ, care privindu'l cu bănuială îĭ zise:

— Bună dimineaţa d-le profesor, ce e noŭ în lume?

— Nimica interesant, Sire, numaĭ orăşeniĭ din Haaga vorbesc fel de fel de prostiĭ.

— Sper că vorbesc despre miniştriĭ meĭ, iar nu despre mine.

— Şi despre d ta, Sire!

— Şi despre mine? Şi adică ce vorbesc eĭ? întrebă regele cu voce apăsată.

— Sire, nu îndrăznesc să'ţĭ spun.

— Doresc însă să ştiŭ.

— Eĭ, Sire, începu Thorbeke, intonând fie care cuvînt, cetăţeniĭ din Haaga spun, că M. V. ar fi înebunit...

Indrăzneţul prim-ministru nu putu

să vorbească maĭ departe. Regele roşu-vînĕt de mânie puse mâna pe călimara grea de argint de pe masă, ca să i-o arunce în capul primuluĭ sĕŭ ministru. Călimara se încurcă însă în faţa de masă. Thorbeke se ridicase în toată înălţimea sa, se apropie de regele şi zise cu un ton apăsat şi rece ca ghiaţa.

— Sire, dacă mĕ veĭ lovi cu călimara în cap, atuncĭ orăşeniĭ din Haaga vor avea dreptate».

Regele lăsă mâna în jos, pe când Thorbeke începu, cu vorbe respectuoase să exprime pericolul ce ameninţă Statul danez, dacă se va declara rezbel Prusieĭ. Regele se convinse şi rupse chiar cu mâna sa declaraţia de rezbel.

O faptă sîngeroasă în Siberia

Ziarul «Sibirski Westnick» anunţă următoarea întêmplare tristă în satul Sterdowke în aşa numitul tract ja hulik: Ofiţerul Posterba, care comanda o escortă a uneĭ cete de prizonierĭ de la închisoarea Alexandrovsky, revoltase contra sa pe arestanţĭ, din cauza multelor şicane ce le tăcuse pe drum.

După ce ajunseră în staţiunea de atapa Scherdowke, arestanţiĭ coprinşĭ de foame alergară la vênzĕtoarele de alimente. Ofiţerul porunci arestanţilor să se întoarcă imediat la staţiunea de atapă şi când auzi câte-va murmure alungă pe vînzĕtoarele aceste. Partea cea maĭ mare dintre arestanţĭ r ară în curte, o parte însă eşită, ebitunul 'şĭ permise să insulte pe ofiţer. Acesta porunci soldaţilor să pună mâna pe dênsul şi să 'l scoată din rîndul celor l'alţĭ. Când arestantul 'şĭ continuă insultele, ofiţerul îl ameninţă că 'l va împuşca, dacă nu va tăcea. Atuncĭ un alt arestant strigă: «Pe toţĭ nu ne veĭ împuşca!» Ofiţerul turbat de aceste cuvinte ordonă soldaţilor să se înşire şi să fie gata de foc, iar mulţimea să se dea la o parte. Arestantul strigă, întinzêndu'şĭ pieptul: «Impuşcă!». Mulţimea abia făcu câţĭ-va paşĭ la o parte când şi rĕsună o salvă de nouĕ focurĭ şi arestantul căzu jos la pămênt. Un alt arestant, care din cauza picioruluĭ sĕŭ schiop, nu putu să se depărteze repede, fu rănit de moarte. Se maĭ dete o nouă salvă şi un al treilea arestant căzu jos mort. S'a constatat că ofiţerul înebunise de furie şi a fost înlocuit cu un alt ofiţer. C.

Esploratorul Landor făcut prizonier

Vestitul esplorator Landor, care a călĕtorit anul trecut prin misteriosul Tibet în Asia, a trecut catena de ghiaţă a munţilor Himalaya încă cu 30 de servitorĭ; 28 dintre aceştia l'aŭ părăsit din cauza primejdiilor ne maĭ pomenite. Chiar şi ceĭ douĭ servitorĭ credincioşĭ ce 'ĭ maĭ rĕmase eraŭ aproape de a'şĭ pierde puterile. Landor se hotărî să cumpere caĭ de la Tibetaniĭ, pe carĭ până atuncĭ îĭ evitase. Cu această ocaziune a fost făcut prizonier, fiind atras în cursă. Iată ce scrie Landor în opul sĕŭ de călĕtorie asupra acesteĭ întêmplărĭ:

«Tocmaĭ mĕ plecasem pentru ca să examinez picioarele de dinainte ale caluluĭ, când fuĭ apucat pe dinapoĭ de maĭ multe persoane, carĭ mĕ trântiră la pămênt. Mĕ luptaĭ din toate puterile până când 'mĭ succese să mĕ scap de eĭ şi să mĕ ridic în picioare. Atuncĭ se repeziră alţiĭ asupra mea şi de odată mĕ vĕzuĭ apucat de vre o 30 de oamenĭ, carĭ mĕ ţineaŭ cu toată puterea lor, şi după maĭ multă muncă mĕ legară cu nişte funiĭ lungĭ. Una mi-o înfăşurară în jurul gâtuluĭ şi începură să tragă de ea, aşa în cât abea maĭ puteam respira. Ochiĭ mi se turburară. Cât de vitejĭ deveniră eĭ, când mĕ vĕzură leşinat. Mĕ călcaŭ cu picioarele, mĕ bătură cu pumniĭ, până când crezură că sunt ameţit. Apoĭ îmĭ legară mâinie la spate, şi picioarele. O trupă de soldaţĭ mĕ scăpă de această primejdioasă situaţie».

Luptă teribilă cu un Octopus

Octopus numit de Englezĭ Devil-Fish, pescele-drac, e cel maĭ teribil dintre monştriĭ marinĭ.

Sunt câţĭ-va anĭ de când într'o Duminică, d-niĭ Lewellyn şi Mac Hardy, cufundătorĭ, fuseseră însărcinaţĭ să repare conductele de apă din strâmtoarea de Vancouver.

Este foarte rar să întâlneştĭ acest hidos animal în aceste ape, numaĭ în cazul când şi el este rătăcit din Victoria unde eĭ există în mare cantitate.

Aşa că fu o surpriză cam neplăcută, când cufundătorul Lewelyn zări, în momentul scoborîreĭ sale de pe puntea vaporuluĭ «La Clyde», în fundul canaluluĭ.

Octopus era aşezat pe ţeavă, ocupat cu mâncarea sa de dimineaţă, care consista din nişte micĭ crustăceĭ, din carĭ mâncase o mare cantitate. El se găsea tocmaĭ în locul, unde cufundătoriĭ aveaŭ de lucrat, şi trebuia, ca saŭ să'l depărteze, saŭ să aştepte ca el să se retragă.

Cufundătotul Mac Hardy vĕzuse pe camaradul sĕŭ în fundul strîmtoareĭ, şi amêndouĭ se întrebaŭ prin semne ce să facă: în fine eĭ se deciseră la un atac imediat.

Lewelyn veni de o parte a animaluluĭ, Mac Hardy de cea-l'altă, şi se vorbiră ca la un semn al celuĭ dintêiŭ, eĭ vor ataca animalul cu nişte cângĭ de fer, lungĭ de aproape 8 picioare, pe care le aveaŭ cu eĭ. In acest timp, Octopus îĭ fixă cu ochiĭ sĕĭ ameninţătorĭ, ca şi cum se gândea să'ĭ mănânce.

El ghicea de sigur că un atac apropiat era gata. Ceĭ douĭ oamenĭ se apropiară, monstrul îşĭ desfăşură două din aripĭ, câte una de fie-care om. Mac Hardy, crezênd momentul favorabil, sări înainte şi făcu un pas ca să dea cu cangea în corpul animaluluĭ. Lovitura nu fu bine dată, şi'n acelaşĭ moment picorul cufundătoruluĭ fu apucat de una din aripĭ. Veştmêntul luĭ Mac Hardy îl protegea; Lewellyn, profitând de acest lucru, îĭ dete o lovitură cu cangea sa de fer şi apucând ciocanul care îĭ servea la ţeava apeĭ, lovi cu energie aripa care ţinea pe tovarăşul sĕŭ. Iĭ trebui maĭ mult de 2 minute ca să desfacă aripa de corp.

Atuncĭ aruncară cu pietre asupra animaluluĭ; isprăviră de lucru şi eşiră din apă.

Eĭ se maĭ scufundară şi după prânz; monstrul trăia încă. Il ridicară pe vapor unde fu obiectul curiozităţeĭ generale. Aripele sale mĕsurară maĭ mult de 3 metri. Din acestea se vede cât de grea e viaţa unuĭ cufundător.

De la Olt

O călĕtorie

în pământurile descoperite de

Cristofor Columb

Dacă din acest loc s'a iniţiat călĕtoria memorabilă, *San-Salvador* fu ţinta uneĭ întreprinderĭ considerată ca nebunie; aci la 12 Octombrie 1492 se încunună marea idee a fisiculuĭ florentin, Paolo Dal Pozzo Toscanelli, căruia, dreptatea cere să i se aducă acel omagiŭ, acea revendecare ce'ĭ e datorită de istorie, fără să micşoreze câtuşĭ de puţin onoarea datorită marelui călĕtor genovez.

Toscanelli, cosmograf, fu mintea, iar Columb ca marinar fu braţul.

Navigaţia făcută de Columb e indicată în amĕnuntele sale de scrisoarea cu care Toscanelli însoţea harta navigatorie care, până la 25 Iunie 1474, pe care bĕtrânul florentin o trimetea la Curtea Portugalieĭ.

Entusiast convins, marinar îndrăzneţ, Columb s'a învoit, ba chiar făcu ideea luĭ Toscanelli ca a sa, atuncĭ când de la acesta am copia scrisoreĭ şi a hărţeĭ sus zise.

A luptat mult timp, dar tenacitatea sa, a învins.

Onorurĭ, glorie, monumente luĭ Columb, dar aureola descoperitoruluĭ să nu micşoreze, dar să facă să strălucească de o nouă lumină memoria cosmografuluĭ florentin: mar-

amândouĭ, iluştri amêndouĭ şi amêndouĭ italienĭ.

Genova a dat onorurĭ şi omagiĭ în 1892 mareluĭ eĭ concetăţean; oraşul Florenţa trebue să onoreze memoria fizicianuluĭ şi cosmografuluĭ Paolo Tos scanelli.

Genovez, proprietar şi comandant al unuĭ bastiment de deportare, avuĭ norocul de a putea da un mic omagiŭ luĭ Christof Columb; şi asta îmĭ fu cu putinţă cu «Corsaro», un vas genovez de 50 de tone, cu un echipagiŭ de opt marinarĭ genovezĭ, am plecat de la Geneva în acest scop.

Naraţiunea călĕtorieĭ luĭ «Corsaro» la San-Salvador s'a sfîrşit.

Ca amintire a acesteĭ călĕtoriĭ, pe partea de apus a locuinţeĭ mele la Geneva, stă bucata de piatră adusă de la San-Salvador şi pe ea se poate citi următorul epigraf:

ACEASTĂ PIATRA
ADUSĂ
DIN STÂNCILE DE LA SAN-SALVADOR
IN ZIUA DE 20 IULIE 1893
AMINTEŞTE
CĂLĔTORIA LUI *CORSARO*
IN PRIMUL PAMÊNT
DESCOPERIT
DE
CRISTOF COLUMB

. . . .

Ancora, pe care am înfipt o acolo, şi lanţul vasuluĭ «Corsaro», staŭ d-asupra acesteĭ amintirĭ; într'o balustradă sus se află o statuetă a luĭ Columb, care stă gânditor şi contempleză în apusul depărtat!

De câte orĭ privirea mea cade pe acele amintirĭ de odinioară, simt un fior... şi buza mea în chip involuntar, murmură:

Acum şi pentru tot d'a-una
Adio sfinte amintirĭ!
Adio! . . . .

APENDICELE I

Bastimentele luĭ Columb

Pentru ca cititorul să înţeleagă maĭ bine deosebirea care se relevează între pupa celor două năvĭ: spaniolă şi genoveză, *Llana* şi Espojo cea d'înteiŭ, trunchiată saŭ cu scândurĭ urcate la *Nagant* în a doua voiŭ da pasagiul următor:

«..... Avênd în vedere definiţiile date pentru tipul reprezentat de *Nina* şi *Pinta*, ele aŭ în construcţiile mele pupa *Elana*, adică plană. Insă pentru *Santa Maria*, am crezut convenabil să adoptez pupa de formă rotundă sub *dragant* (constructoriĭ navalĭ înţeleg prin *dragant*, marele şi grosul lemn pus în sus şi în cruce drept la bupă), fiind-că dacă examinăm planurile şi desemnurile care pe hărţile din secolul al XV reprezintă năvile antice, acestea aŭ pupă rotundă, în sus în spre dragant, pe când acelea maĭ moderne din secolul al XVI, sunt de obiceiŭ reprezentate cu pupe plane saŭ *espejo*.

Acest noŭ tip de năvĭ, e reprezentat de aceea botezată cu numele de *Vengo de Maluca*, care se vede în harta luĭ Riberio făcută în anul 1529 şi luată şi de atlasul luĭ Scutarem, cum şi de atlasurile luĭ Ortelius şi Amigarius.

Dar din contra, în mapamondul luĭ Behaim, care, cum se ştie, e lucrare de pe timpul primeĭ călĕtoriĭ a luĭ Columb, se vede un plan al năveĭ, care, cu toate că e executat în chip grosolan, totuşĭ demonstrează acest chip de pupă.

Şi Carpaccio, pictor veneţian din secolul al XV-lea, reprezintă năvile sale cu pupa în sus.

Aceeaşĭ formă de pupă se află şi la năvile care se găsesc într'o operă publicată la Barcelona în anul 1502.

Pupa în sus saŭ cu forma rotundă sunt acelea, în care scândurile se urcă brusc în sus în spre dragant şi face ast-fel, ca acea parte să se cufunde maĭ puţin în apă.

La pupele plane din contra, fac ca această parte să fie maĭ mult cufundată şi decĭ aceasta ajută mult în navigaţie.

La pupele plane din contra, fac ca această parte, să fie maĭ mult cufundată şi decĭ, aceasta, ajută mult în navigaţie.

De acest soiŭ eraŭ caravelele spre deosebire de năvĭ, însă ele aveaŭ o iuţeală maĭ mică.

Decĭ eŭ consider, că *Santa Maria* avea acea formă externă care deosebiaŭ năvile din evul mediŭ, de acelea ale secoluluĭ al XVI-lea.

Trec acum la o altă cestiune foarte importantă, care până acum a fost foarte controversată.

Multĭ autorĭ, carĭ aŭ scris de călĕtorie, de descoperirea făcută de Columb, şi notez printre eĭ pe Irving, Harisse şi Spotomo, bazându-se pe o greşită interpretare a opereĭ luĭ Petru Martin din Anghiera, spun că, din cele treĭ năvĭ formând escadra luĭ Columb, numaĭ Santa Maria avea întreaga copertă aplecată de la pupă la proră, şi că Pinta şi Nina nu eraŭ făcute aşa, lucru ce de altmintrelea e foarte indispensabil în contra valurilor furioase ale uneĭ furtunĭ pe mare.

Dar nicĭ Las Casas, nicĭ Fernando Columbo, nu pomenesc în istoriile lor despre această deosebire între vase; deosebire ba chiar anormalitate, pe care un marinar nu o poate admite fără să invinuiască pe Columb şi pe fraţiĭ Pinzon, carĭ şi eĭ eraŭ nişte marinarĭ experimentaţĭ, şi carĭ de sigur nu ar fi comis o asemenea imprudenţă, maĭ mult încă, eroarea, de a pleca într'o călĕtorie de descoperire pe mărĭ necunoscute cu nişte bastimente lipsite de acest adăpost saŭ maĭ bine zis de această apărare în contra valurilor.

Şi eŭ adaog, că dacă într'adevĕr caravelele aŭ fost în asemenea condiţiunĭ, Columb şi fraţiĭ Pinzon de sigur că eĭ ar fi remediat aceasta, lucru pentru care eraŭ de ajuns câte-va scândurĭ maĭ înainte ca eĭ să plece din Palos.

(Va urma)

Varietăţĭ

Desgropărĭ în Grecia.- De cât-va timp societatea archeologică grecească, a început a face desgropărĭ la Thermon, locul de întrunire al vechilor Aetolienĭ. Profesorul Sotiriades conduce aceste lucrărĭ. El a stabilit, că templul luĭ Apollo, pe care l'a descoperit maĭ zilele trecute, îşĭ trage originea din veacul al 7-lea înainte de Christos. Templul este construit într'un cimitir, din care s'aŭ desgropat urne cu cenuşa celor îngropaţĭ. Pe câmpul cel mare, unde se află templul şi cimitirul, s'aŭ desgropat cincĭ săbiĭ şi nişte centurĭ. Templul a fost zidit în direcţiunea de la Nord spre Sud, ca şi templele etrusce din Italia. El mĕsura 38 metri în lungime şi 12 în lăţime. Printre ceĭ 20 stâlpĭ de marmoră, carĭ îl înconjuraŭ se poate vedea încă fundamentul. Inscripţiile aflate arată data când s'aŭ ţiuut adunările Aetalice.

—x—

Castelul Dankwaderode.—In marele ducat Braunschweig din Germania, care a fost zidit la 1170 şi a căruĭ prime părţĭ constitutive sunt de pe timpul luĭ Henric Leu, acum este cu totul restaurat.

Pe pereţiĭ colosalĭ aĭ acestuĭ castel se află o mulţime de zugrăvelĭ. In partere sunt: cele patru anotimpurĭ, cele patru virtuţĭ cardinale (înţelepciunea, vitejia, dreptatea şi cumpătarea.) In partea de sus, în sala festivă se vĕd simbolurile: Henric Leu şi soţia, turniere singuratice şi în masă, Lothar de Saxonia, împĕratul german, care a domnit de la 1128 până la 1139, cu ginerele sĕŭ Henric cel mândru de Bavaria, tatăl luĭ Henric Leu; asaltul unuĭ turn, două dame carĭ joacă şach, copiĭ carĭ se joacă, alianţa luĭ Henric cu Frideric Barbarossa, asaltul cetăţeĭ lombardice Tartona de către Henric Leu, însoţit de Barbarossa, întrarea luĭ Henric în Ierusalem şi întoarcerea sa din ţara sfîntă, etc.

Anul II.—No. 76 | 10 BANI IN TOATA ŢARA | Bucureşti, Miercurĭ, 7 Octombrie. 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « ½ « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARTEA —

ISPRAVA UNUI CAIMAN. — (Vezĭ explicaţia).

Isprava unuĭ Caiman

Eram la Marovoay, în fundul miculuĭ golf de Bombetok, acolo unde rîul Betsy-Boca se lărgeşte d'o dată vĕrsându se în canalul Mozambic (Africa).

Era în luna Noembrie, sezonul ploilor începuse şi termometrul arăta, la amiazĭ, 38 de grade la umbră. Albiĭ şi negriĭ, chiar şi indieniĭ, toţĭ locuitoriĭ localităţeĭ se puseseră la odihnă.

Eŭ şi un parizian, d. D..., care ca şi mine, nu era îndestul de creolisat ca să poată dormi douĕ ore în cursul zileĭ, ne preumblam încet în jurul aceluĭ sat nesănĕtos, situat pe un pămênt rodnic şi din care creoliĭ din Burbon şi indieniĭ din Bombay încep a face un centru comercial. Creoliĭ nu fac de cât comerciŭ, maĭ cu seamnă de importaţiune. Cât despre indienĭ, carĭ se află în numĕr destul de mare în Marovoay, eĭ sunt neguştorĭ exportatorĭ de cauciuc şi de orez şi importatorĭ de bumbac de la Bombay. Malgaşiĭ întrebuinţează marĭ cantităţĭ de bumbac.

Uniĭ din indienĭ sunt meşteşugarĭ, olarĭ în mare parte şi foarte îndemânatecĭ în general în micile lor meşteşugurĭ.

Tot mergênd încet, ajunserăm pe malul rîuluĭ, unde eraŭ legate o mulţime de luntre uşoare şi butre[1] pântecoase : navigaţiunea cu butrele este foarte activă între Marovoay şi Mojanga.

Eraŭ douĕ ore după amiazĭ. Atmosfera, foarte tare încălzită, se sucia icĭ şi colo în colacĭ tremurătorĭ carĭ se urcaŭ în înălţime. Iarba părea coaptă în cuptor şi gata să se aprindă. O cireadă de boĭ malgaşĭ păştea în linişte acea iarbă arzĕtoare, nesimţitorĭ la razele soareluĭ carĭ cădeaŭ vertical peste spatele lor cocoşate. Eĭ nu se întrerupeaŭ din când în când de cât pentru a alunga musticiĭ (un fel de ţînţarĭ) carĭ 'ĭ supĕraŭ.

Un băieţan, aproape gol, însărcinat cu paza boilor, dormea sub un copac.

D'odată vĕzurăm vr'o douĭ-spre-zece boĭ, carĭ beaŭ apă la oare-care distanţă de noĭ, rupênd-o de fugă spre locul unde ne aflam. Trebui să facem gesturĭ imense cu bastoanele, cu pălăriile pentru ca să'ĭ abatem, spre a nu ne rĕsturna şi călca.

— Ce este ? ce este ? întrebarăm pe un negru care ajungea înaintea noastră la faţa loculuĭ.

— Voay ! voay ![2]) rĕspunse indigenul spăimântat arătând un boŭ care se sbătea în locul de unde fugiseră ceĭ-l'alţĭ.

Alergarăm într'acolo şi vĕzurăm în adevĕr un boŭ mare, frumos, pu ternic, stând cu botul la suprafaţa apeĭ, cu copitele înămolite în noroiul de pe mal, şi făcênd sforţărĭ neauzite ca să se retragă înapoĭ fără să poată izbuti.

— Caimanul îl ţine de nas, explică negrul Ramena ; boul e tare însă caimanul nu'ĭ dă drumul.

— Pe toţĭ draciĭ, esclamă d. D., iată ce va să zică a fi nenorocos. Mi-am lăsat carabina în magazinul de orez care ne serveşte de cameră de culcare şi acum o să pierd cea maĭ mare ocazie d'a mĕ servi de ea.

— Eĭ, întrerupseĭ eŭ, Ramena se va duce să ţi-o aducă ; boul o să ţină în loc pe monstru până la întoarcerea luĭ. Ba încă se poate să scoată caimanul pe mal, unde'ţĭ va fi maĭ lesne să'l ocheştĭ..

Ramena dete din cap în chip negativ.

— Maĭ repede, repede ! strigă înfocatul vînător. Aleargă şi adu'mĭ vincesterul. Are 13 cartuşe în magazin, nu e nevoe să maĭ cauţĭ altele.

Ramena porni în fugă.

Ne apropiarăm de boŭ care se lupta, până ce simţirăm pămêntul schimbându-se în noroiŭ sub picioarele noastre. Ar fi fost primejdios să mergem maĭ departe.

La apropierea noastră, boul făcu o nouă sforţare furioasă spre a scă pa din gura caimanuluĭ.

Genunchiĭ sĕĭ nervoşĭ se înţepeniră cu o forţă neresistibilă şi ast fel dînsul isbuti să scoată din apă capul monstruluĭ.

Un miros tare de musc ce se rĕspândi în aer, ne impresionă într'un chip cu totul neplăcut şi puturăm vedea ochiĭ verzĭ, lipsiţĭ de orĭ-ce expresiune, aĭ scârbosuluĭ amfibiŭ căruia părea a nu'ĭ păsa de loc de prezenţa noastră

Poate că dînsul îşĭ dădea seamă de imposibilitatea în care ne aflam d'a ajunge până la dînsul.

— Ah ! să am acum puşca şi să'ĭ trântesc un glonte în ochiŭ, esclamă d. D., în culmea necazuluĭ. Uite, uite, se pare că hidoasa şopârlă o să fie biruită.

In adevĕr, boul, ca şi cum ar fi dobândit nouĭ forţe din spaima ce'ĭ inspira ochiĭ oribilĭ aĭ caimanuluĭ, făcuse o nouă sforţare şi maĭ câştigase un pas.

Vedeam acum picioarele de dinainte ale caimanuluĭ înămolite pe jumĕtate în noroiul de pe mal unde găseaŭ un reazim puternic.

— In lipsă de puşcă şi de cartuşe, ziseĭ eŭ, n'am putea să aruncăm câte-va petre asupra monstruluĭ ca să'l facem să'şĭ părăsească prada ?

Incepurăm să căutăm petre, dar în zadar. Nu se afla niciĭ una pe acel teren de aluviune. După zece minute de cercetărĭ infructoase ne întoarserăm înapoĭ.

Lupta continua fără ca niciĭ unul din adversarĭ să câştige un deget de teren. Boul, cu ochiĭ pe jumĕtate eşiţĭ din orbite, horcăia tare, de oare-ce caimanul îĭ ţinea între fălcile luĭ puternice nu numaĭ nasul ci şi partea de jos a botuluĭ, aşa că bietul boŭ nu putea să respire de cât cu mare greutate.

— Uite, uite, esclamă d'o dată d. D., mi se pare că alţĭ caimanĭ vin în ajutorul tovarăşuluĭ lor.

Priviĭ cu băgare de seamă şi distinseĭ şi eŭ douĕ saŭ treĭ mase negre carĭ se apropiaŭ repede, pe sub apă. Eraŭ în adevĕr nişte caimanĭ carĭ, atraşĭ de mirosul prăzeĭ viĭ, încă, se învîrtiaŭ în jurul tovarăşuluĭ lor, gata să'ĭ dispute prada.

— Şi afurisitul de Ramena nu maĭ vine ! esclamă d. D. frângêndu şĭ mâinele. Asta e pentru mine o zi de nenorocire ! Ce dobitocie, să umble cine-va fără puşcă într'o ţară care se numeşte Marovoay.

Sĕrmanul boŭ, a căruĭ energie părea istovită, perdea acum din teren. Picioarele luĭ nu se maĭ înţepeniaŭ acum de cât slab în pământ. D'o dată, dete un gemĕt maĭ plângĕtor de cât cele-l'alte şi căzu cu greutate în genunchĭ carĭ'ĭ lunecară la vale pe malul noroios.

Caimanul, printr'o sforţare viguroasă, îĭ aduse din noŭ botul la suprafaţa apeĭ şi'l ţinu în poziţiunea aceasta.

Ceĭ-l'alţĭ caimanĭ se mişcară acum maĭ repede împrejurul luĭ. De sigur, monstrul avea de susţinut în urmă o luptă maĭ crâncenă cu tovarăşiĭ sĕĭ pentru a'şĭ conserva prada.

Boul gemea din ce în ce maĭ slab şi la gemetele luĭ rĕspundeaŭ acelea ale celor-l'alţĭ boĭ care se aflaŭ maĭ departe pe mal.

In sfîrşit caimanul isbuti să'ĭ atragă capul în apă până la ochĭ şi sĕrmanul herbivor peri prin asfixie. Corpul luĭ fu atras apoĭ cu încetul la fundul apeĭ.

Pe când noĭ eram muţĭ şi înlemniţĭ de această dramă la care trebuise să asistăm neputincioşĭ, sosi şi Ramena cu carabina.

— Afurisit negru, strigă d. D., în

[1] Bărcĭ arabe în carĭ se călĕtoreşte cu o singură pânză ; arabiĭ întreprind cu aceste luntre călĕtoriĭ destul de primejdioase.

[2] Caiman, un fel de crocodil.

culmea furieĭ, nu știŭ ce mĕ oprește de a'țĭ suci gâtul.

Insă și furia era acum de prisos.

Leon Garand

Citițĭ în suplimentul de azĭ interesantele memoriĭ ale luĭ Paulo Rosignoli, intitulate: **«Captivitatea mea de 12 anĭ la Dervișiĭ din Sudan.»**

10.000 de anĭ
INTR'UN SLOIU de GHIAȚĂ

Povestire fantastico-științifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. II.

— Iartă-mĕ, «d-le unchiaș», rĕspunse d. Sinteză, întrebuințând formula de politeță rafinată obicĭnuită de chinezĭ, însă eŭ uit în tot-d'auna marea d-voastră impresionabilitate. O să mĕ silesc să'mĭ aduc mereŭ aminte căcĭ ar fi a resplăti cu rĕŭ serviciile ce mi-ațĭ făcut.

— O! noĭ înțelegem și scuzăm bucuroșĭ neștiința d tale de obiceiurile noastre. Când cine-va a dormit zece miĭ de anĭ și se deșteaptă în mijlocul uneĭ lumĭ cu totul transformată...

— Zi maĭ bine resturnată de sus până jos, așa că nu maĭ știŭ dacă locuesc cu adevĕrat pe aceiașĭ planetă, respunse d. Sinteză cu un glas foarte domol miculuĭ om cu ochelarĭ care veni și în mod familiar, luă loc lângă dînsul pe o piele de elan.

«Insă orĭ-cât de ciudate vor fi lucrurile ce voiŭ afla, vĕ promit să nu mĕ mir de loc pentru ca să nu pierd timp.

— Dacă 'mĭ daĭ voie, mĕ pun la dispoziția d-tale pentru a'țĭ esplica tot ce e misterios pentru d-ta în epoca noastră. Vîrsta mea maĭ mult încă de cât studiile mele, îmĭ daŭ oare-care experiență și voiŭ fi tot atât de fericit d'a te învĕța prezentul cât și d'a afla trecutul de la d-ta.

— Ițĭ mulțumesc de o mie de orĭ, d-le unchiaș, și sunt la ordinele dumitale.

— Din contra, eŭ sunt servitorul d-tale, foarte ilustre strămoș, prea venerabile *Ku tiși jin* (om din antichitate).

— Aĭ vrea d-ta să'mĭ spuĭ, maĭ întĕĭ, cum se face de mĕ aflu pe coasta de apus a Africeĭ căreia dvs. îĭ dațĭ numele cel puțin original, de China occidentală.

— Bucuros. D-ta aĭ venit pur și simplu într'un bloc enorm de ghiață care, după ce a fost jucăria curentelor, fluxul l'a împins la mal.

— Cum? un bloc de ghiață la această latitudine?

— Faptul se întâmplă foarte des primăvara.

— Și ghețurile astea nu se topesc percurgênd așa distanță?

— Această distanță nu e așa mare precum parĭ a'țĭ închipui.

— Oare limita ghețurilor eterne, cum se zicea în timpul meŭ, s'a coborît sub gradul 68?

— O! cu mult s'a coborît. A ajuns între 48° și 50°.

— Latitudinea Parisuluĭ? întrerupse d. Sinteză din noŭ uimit.

— Cum aĭ zis? Paris? Nu cunosc acest loc geografic.

— Ce-o să maĭ aflu acum? murmură bĕtrânul sdrobit. Dar atuncĭ, dacă și ghețurile de la sud s'aŭ urcat tot atâta cât s'aŭ lăsat cele de la nord, zona d-voastră locuibilă e foarte micșorată.

— O! populațiunea pămîntuluĭ trăește încă în larg pe această zonă, și o să te convingĭ despre asta când veĭ recunoaște configurația continentelor noastre actuale.

«Află, deosebit de asta, că pămînturile carĭ se află situate imediat d'asupra graduluĭ 48 sunt încă nelocuite.

Niște populațiĭ mizerabile carĭ sunt legate, nu se știe pentru ce, de locurile acelea ingrate, trebue să se coboare până la 40°.

— Latitudinea Neapoluluĭ și a Madriduluĭ. Așa dar, continuă d. Sinteză cu durere, Anglia care se numea colosul britanic, Germania cu groaznica sa putere militară, Rusia care se întindea pe amêndouĕ emisferele, Francia a căreĭ cugetare radia peste lumea întreagă, Italia care a fost atât de mare, Ispania care a fost atât de tare, toate aŭ dispărut.

«Forță, mărire, imensitate, inteligență, toate aŭ fost acoperite de ghețurĭ.

«Din Europa chiar n'a maĭ remas de cât o amintire, o legendă, nu nume.

—In adevĕr, configurația continentelor noastre s'a modificat deja de mult, foarte simțitor.

«Dar să ne întoarcem, dacă vreĭ, la evenimentul foarte esențial care a fost cauza venireĭ d-tale între noĭ.

«Precum avuĭ onoarea de a'țĭ spune, un sloiŭ foarte mare de ghiață rupt dintr'o banchiză care a înaintat cam până la 50° s'a oprit lângă malul nostru.

«Un om se afla ca și incrustat în acest sloiŭ. L'am scos cu mare băgare de seamă și l'am readus la viață.

«Omul acela eștĭ d-ta.

«Ne-aĭ spus că moartea d tale aparentă s'a întâmplat acum 10 miĭ de anĭ.

«Faptul, orĭ cât e de extra-ordinar, e real, de vreme ce te aflĭ acum aci și de vreme ce te am vĕzut în acea învĕlitoare paleocristică cu care păreaĭ a forma unul și acelașĭ corp.

«Că aĭ înghețat acum un an saŭ acum zece miĭ de anĭ, faptul întoarcereĭ d-tale la viață nu era nicĭ maĭ greŭ nicĭ maĭ lesnicios de împlinit fiind dată minunata stare de conservare în care se afla organismul dumitale.

— Aș fi foarte fericit să cunosc procedeul ce a'țĭ întrebuințat pentru a înapoia acestuĭ corp înghețat energia sa vitală și inteligența, pentru a transforma această substanță inertă într'o ființă care să vĕ vadă, să vĕ audă, să vĕ înțeleagă.

— Lucrul a fost foarte simplu. In momentul când sloiul în care te aflaĭ s'a oprit la mal, eŭ presidam o ședință a academieĭ naționale de la Tombuctu.

— Aĭ zis academie națională? Această denumire implică ideea de republică.

—... De republică universală... existența de maĭ bine de patru miĭ de anĭ...

— Și toate rasele omeneștĭ se învoiesc cu această formă de guvern?

— De sigur. De alt-fel nu sunt pe pămînt de cât douĕ rase: a noastră și alta pe care o s'o cunoștĭ în curând.

«Primind veste despre un așa fapt interesant, am plecat îndată de la ședință și am sosit aci.

— Insă distanța de la Tombuctu până la malul măreĭ este foarte mare... Trebue să fie de vr'o mie cincĭ sute de kilometri.

— Nu știŭ ce numeștĭ d-ta kilometri. Pot numaĭ să'țĭ afirm că această călĕtorie durează numaĭ câte-va momente.

«De alt-fel spațiul nu există pentru noĭ. Aĭ fost extras din giulgiul d-tale cu cea maĭ mare băgare de seamă, aĭ fost desbrăcat de haine și lungit pe un bloc mare de cristal.

— Și pe urmă?

— Pe urmă vr'o douĭ-spre-zece tinerĭ dintre ceĭ maĭ voinicĭ s'aŭ înșirat în cerc în jurul d-tale, aŭ întins asupra d-tale mâinile lor reunite prin simplă atingere și te-aŭ inundat întru cât-va cu torente de un fluid pe care'l emit fără socoteală, ca niște bravĭ salvatorĭ ce sunt.

— Ceea ce'mĭ spuĭ d-ta, Ta-Lao-Yé (D-le Unchiaș) e minunat. Pe timpul meŭ se întrebuința acest mijloc pentru a se face mesele să se învîrtească. Și încă și mesele nu se învîrtiaŭ în tot-d'a-una.

— Dă-mĭ voie să'țĭ spun Schien-Chung (Născut-Inainte), că ocupațiunea aceasta era foarte ciudată pentru niște oamenĭ serioșĭ. Și d-ta parĭ un om grav, cu toate că eștĭ de rasa Mao-tșin (corp pĕros).

«In sfîrșit, admit ideile în numele toleranțeĭ care e legea noastră.

«Odinioară vĕ întrebuinţaţĭ fluidul ca să învĕrtiţĭ mesele, azĭ noĭ îl utilizăm pentru a reînsufleţi corpurile. E un progres aci, nu'ĭ aşa?

— Aĭ dreptate şi eŭ recunoc aceasta cu atât maĭ bucuros cu cât eŭ sunt o dovadă vie despre ceea ce spuĭ, rĕspunse d. Sinteza cu gravitate.

— Sub influenţa acestuĭ fluid introdus în cantitate ne-mĕsurabilă în organismul d-tale, viaţa a apărut cu încetul.

— Fără alt instrument decât aplicarea mâinilor? N'am fost supus la vr'un agent oare-care de încălzire, la niscaĭ fricţiunĭ, la o respiraţie artificială, la electricitate saŭ alt-ceva?..

— La ce ar fi folosit? Emisiunea aceasta de energie vitală, aşa cum o posedăm, înlocueşte şi întrece agenţiĭ exteriorĭ aĭ natureĭ carĭ ar fi prezintat pericol, fără mulţĭ sorţĭ de izbândă. Fluidul nostru e aşa tare încât înlocueşte pentru noĭ circulaţia, căldura, mişcarea, electricitatea, viaţa şi face cu adevĕrat din noĭ regiĭ pămêntuluĭ.

— Am simţit, în adevĕr, o impresiune ciudată, îndefinită, cu cât eşiam din această letargie seculară.

«Mi se părea că toate părţile cele maĭ micĭ ale corpuluĭ meŭ eraŭ d'odată agitate de o tremurătură care le reinsufleţia cu încetul.

«Nu ştiŭ ce forţă misterioasă, nebiruită şi bine făcĕtoare era introdusă în organismul meŭ cuprins cu încetul de o nespusă fericire.

«Apoĭ m'am deşteptat şi am redobândit stăpânirea asupră mĭ; mi se părea că mĕ aflu încă pe sloiul de ghiaţă în momentul când credeam că o să fiŭ uşurat pentru tot d'auna de sarcina vieţeĭ.

«Insă acum, d-le Unchiaş, spune cine eştĭ d-ta care dispuĭ de o forţă aşa de mare, în care nu recunosc nicĭ unul din caracterele raselor ce trăiaŭ odinioară pe planeta noastră, care'mĭ aparĭ învĕlut de o aureolă misterioasă pe acest pământ modificat într'un chip ciudat, în sfârşit care, prin nu ştiŭ ce putere, circulezĭ prin aer ca lumina şi aĭ capul aşa monstruos încât creerul d-tale trebue să fie organul uneĭ puterĭ nestîrşite.

— Noĭ suntem urmaşiĭ curăţiţĭ, transformaţĭ prin un amestec încet şi continuu al celor două rase caiĭ, din timpurile cele maĭ înapoiate s'aŭ afirmat vitalitatea puternică, rasa neagră şi rasa galbenă.

«O să afli în curênd cum s'a operat această modificaţiune care a făcut din noĭ ceea ce suntem.

«D-ta cunoştĭ de sigur tot şirul care, începênd de la celula cea maĭ umilă, n'a încetat d'a evolua până la om, cea maĭ perfectă dintre toate fiinţele. Progresiunea aceasta nu s'a oprit nicĭ odată şi nu s'a încetinit.

«Care este organul care s'a folosit fără încetare de această progresiune?

— Creerul! Cât drum percurs în seria animală de la acranien, de la acefal până la om!

— Şi de la omul din timpul d-tale, de acum zece miĭ de anĭ, până la noĭ.

— E adevĕrat.

(Va urma)

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

(ATENA)

— Urmare —

A doua zi, revĕzurăm Pantheonul sub lumina soareluĭ; părea de maĭ puţin mister dar de o frumuseţe maĭ impozantă.

Drumul Acropolisuluĭ, se scoboară şerpuind de-a lungul stânceĭ, trece aproape de înălţimele unde era *Areopagul*, de-a lungul *Puyxuluĭ*, unde se desfăşuraŭ valurile adunăreĭ populare. Aci Demosthene arunca în cele patru părţĭ ale lumeĭ filipicele sale vehemente. Se vedea încă o piatră simplă care'ĭ servea de tribună. Maĭ departe, la poalele Acropolisuluĭ, se ascunde ca un melc sub o piatră, Odeonul luĭ Herode Atticus. Sala, altă-dată acoperită, servea la concursurile de muzică. La douĭ paşĭ de teatrul luĭ Dionysos se desfac băncile de marmură. In faţa sceneĭ, aproape intactă, se întinde un loc gol, orchestra la mijloc aproape de scenă, altarul luĭ Cacchus care regula mişcările coruluĭ. Hemicyclul e format de fotoliurĭ şi băncile de marmură foldimele eraŭ rezervate pentru magistraţiĭ oraşuluĭ, generaliĭ şi personagele cu vază. Numele lor se citeşte încă. Nicĭ un acoperiş la acest teatru în aer liber; reprezentaţiile începeaŭ de vreme şi duraŭ până când razele soareluĭ, devenind prea arzătoare, risipeaŭ pe spectatorĭ.

Vechiul oraş Atena era de la Acropolis până la rîul Ilisos. Aci, pe marginea rîuluĭ limpede, Socrate discuta cu discipuliĭ sĕĭ. Fântâna luĭ Callichve care alimenta rîul, avea şease surse; două maĭ curg încă şi un fir subţire de apă se perde în apele luĭ Ilisos. Câţĭ va arborĭ cresc pe margine; ar putea să fie superbĭ dacă i-ar apăra, căcĭ drumul de aci conduce la stadiŭ umbros.

Stadiul unde se dădeaŭ jocurile o limpice este construit ca o potcoavă în mijlocul uneĭ coline; aci işĭ dădea întâlnire strălucita societate din Atena, aci se fălea Alcibiade cu luxul sĕŭ neruşinat.

Sunt treĭ oraşe în Atena: vechea cetate greacă, grupată la sud de Acropole, oraşul luĭ Adrian şi oraşul modern.

Foarte pasionat de arta antică, împĕratul Adrian adora Atena, el işĭ propuse de a o reface. Noul oraş se afla lângă cel vechiŭ, un arc de triumf pe drumul spre Acropolis şi resturile templuluĭ luĭ Jupiter Olimpianul sunt singurele lucrurĭ carĭ aŭ maĭ rĕmas. Mult timp, templul a servit de carieră de marmură; din 120 de coloane gigantice, pe care se sprijinea marele fronton, n'aŭ rĕmas de cât şease spre-zece.

Oraşul modern nu presintă nicĭ un interes de cât prin resturile antice ce conţine: Agona şi coloanele sale închise într'un zid, templul luĭ Theseŭ, singurul din toate monumentele Ateneĭ care a scăpat de furia barbarilor şi a concetăţenilor sĕĭ; ceasornicul hidraulic, un templu mic şi frumos consacrat luĭ Eole.

Ce să zic de Atena actuală, un oraş cenuşiŭ, pe care l'aŭ făcut greciĭ moderniĭ! Academia, o fericită copie a unuĭ model antic; muzĕul, saŭ maĭ bine Pinacoteca, conţine tesaurul luĭ Agamemnon. Dar aş da şi cupele şi armele mareluĭ rege, brăţarele şi bijuteriile Clytemnestreĭ pentru o Minerva de Phidias, giuvaer incomparabil care domneşte într'o sală a muzĕuluĭ. Zeiţa e reprezintată jumătate din mărimea naturală. Vestmintele sale flutură ca o dantelă de muselină; e vie!

Carnea, din marmură de Paros, a luat cu timpul o culoare mată, care se aseamănă cu carnea orientală: aĭ zice că braţele se vor mişca, aşa sunt de svelte şi pielea transparentă. Figura e dumnezeească, ea arată o graţie bine-voitoare şi o majestate incomparabilă. Poate arta umană nicĭ odată nu s'a apropiat maĭ mult de creator ca acum.

Pentru a înţelege geniul luĭ Phidias, ajunge să ieşĭ din muzĕŭ, să ajungĭ în piaţa centrală pe care o decorează palatul regal. Această enormă clădire de marmoră fără gust, a trebuit să iasă din creerul unuĭ salahor. Nu rĕmâne de cât să fugĭ pentru a'ţĭ păstra iluziile.

Asta'ĭ tot ce am făcut, nu fără a fuma o escelentă narghilea. Nu toţĭ sunt meşterĭ să prepare narghilele, câte-va cafenele din Atena aŭ reputaţia de a le face bine, dacă nu găseştĭ alt-ceva.

Sticlele cu gâtul lung, avênd o lulea de pământ şi cu un tub lung roşu acoperă scândurile, ca la noĭ sticlele cu liquer. Se umple luleaua cu tutun în foĭ, şi cărbuniĭ d'asupra; fumul, dus de căte un tub de sticlă în fundul sticleĭ este aspirat pe tub şi ajunge în gură după ce a trecut prin apă unde se curăţă şi se parfumează. Ast-fel tutunul iţĭ procură o senzaţie plăcută şi rĕcoritoare, dar e greŭ de a aprinde narghileaua; cărbuniĭ trebuesc reînnoiţĭ mereŭ. In fine, dacă n'aĭ nimic ce face, iţĭ omorĭ timpul vorbind cu prieteniĭ. Narghileaua iţĭ dă un gust de Orient.

(Va urma) **N. de Jeanettau**

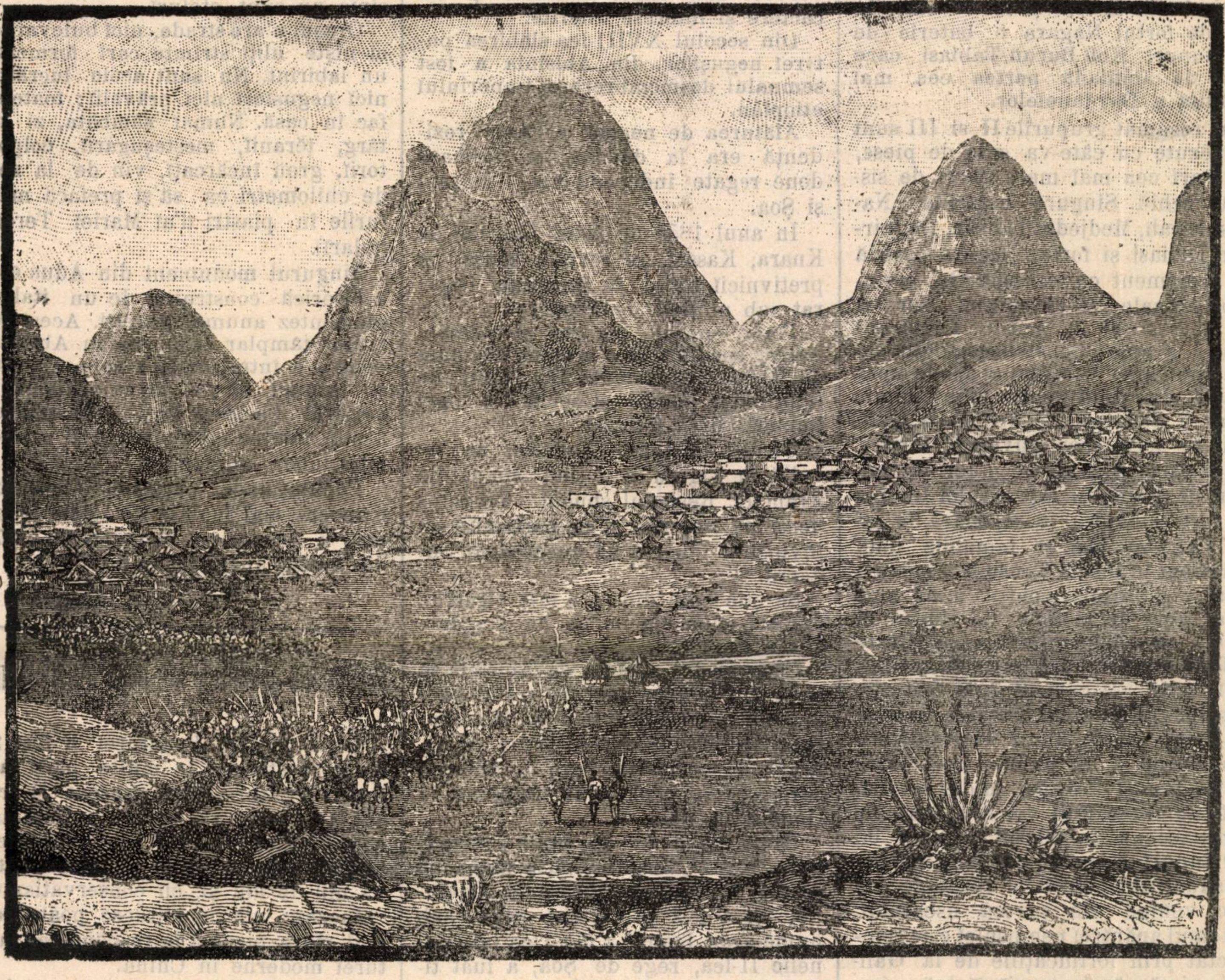
Strâmtoarea Dardanelelor

Strâmtoarea Dardanelelor care u-nește Marea Neagră cu Marea Egee, are o lungime de 57 verste — o verstă este egală cu 1.067 m. — și 5—6 verste lărgime. Lărgimea în punctul cel maĭ îngust este de minimum 1 verstă.

Adâncimea sa este ast-fel că permite trecerea năvilor celor maĭ grele pe toată lungimea sa. Apărarea poate fi împărțită în 3 grupurĭ:

Primul grup, începând de la sud, se găsește la extremitatea meridională a peninsuleĭ care limitează la sud golful de Saros și se compune din forturile Sedil-Bar Kalesi și Kum-Kalesi. Ambele forturĭ sunt așezate la intrarea aceleiașĭ strâmtorĭ: unul pe țărmul european și altul pe țărmul Asiatic la o distanță de patru klm. unul de altul. Fortul Tedil-Bar-Kalesi a fost reconstruit după 1881 pe niște înălțimĭ în formă de terasă și este armat cu 70 de gurĭ de foc din carĭ 12 mortiere. Ambele forturĭ aŭ fost rearmate din noŭ și li s'a adăogat o baterie de pămênt cu 32 tunurĭ, ast fel că intrarea Dardanelelor este apărată cu 160 de gurĭ de foc; afară de acestea, ea maĭ poate fi barată cu torpile saŭ vase cufundate în apă.

La aproape $^1/_2$ verstă de fortul Sedil Bar-Kalesi se află fortificațiile

A D U A. — (Vezĭ explicația)

de la Paleocastro saŭ Eski-Kisoarlic-Tabia, armat cu un număr considerabil de gurĭ de foc, între carĭ 16 mortiere. Ast-fel primul grup de forturĭ este rezervat esclusiv apărăreĭ intrăreĭ Dardanelelor și a spațiuluĭ imediat adjacent. Al douilea și al treelea grup comandă porțiunea îngustă a strîmtoreĭ care n'are de cât 1—2 verste, între Kepé-Burun și Cap-Nagara. Aceasta e poziținea ce are cea maĭ mare importanță militară.

La Kape-Burun există și bateriĭ de abia terminate pentru 12 și 29 tunurĭ și dispuse la jumĕtate verstă una de alta, iar pe țĕrmul european se găsesc bateriĭ pentru 12 tunurĭ. Toate aceste uvrage constituesc grupul al II-a.

Al III-lea grup se află la 4 verste maĭ la Nord de al 2-lea grup, în punctul unde canalul se strîmtează maĭ mult și unde se află castelurile Kilid Bar și Kale-Sultani. Aceste 2 castelurĭ aŭ fost construite în 1660 de Sultanul Mahomed al IV-lea și armate odinioară cu tunurĭ uriașe, celebre în vremea lor. O parte din aceste tunurĭ aŭ fost topite în 1870 iar o parte aŭ fost trimise ca present în străinătate; din aceste tunurĭ aŭ maĭ rĕmas încă 11, între carĭ faimosul Haidar-Baba» al căruĭ proiectil de marmură cântărea 14 chintale. Acest tun se află în castelul Kilind-Bar. Vechile fortificațiĭ ale a estu castel aŭ fost înlocuite cu 2 bateriĭ

Paşa-Tabiasi şi Cemeni-Tabiasi, carĭ sunt armate cu un numĕr mare de gurĭ de foc. Ambele forturĭ Kilid-Bar şi Kalé-Sultanie aŭ între ele o distanţă aproximativă de 1,400 m, ultimul dintre aceste douĕ e protejat din partea ţĕrmuluĭ prin lucrărĭ de campanie. După 1830 Sultanul Mahmud al II lea, construi la sud de Kilid-Bar, bateria Namasghinah armată de 36 tunurĭ şi la 2 kil. la Nord de acest castel, bateria Deghirmen-Burun Tabiasi cu 13 tunurĭ. In urmă el construi pe ţĕrmul european fortul Bogasi. Tot acest sultan ridică o baterie de 25 de tunurĭ Ham-Tabiasi saŭ Maitos şi la 3 verste la sud de fortul Nagara o baterie de 15 tunurĭ Koh Burun-Tabiasi care bate de amfiladă partea cea maĭ strâmtă a Dardanelelor.

In resumat grupurile II si III sunt prevĕzute cu câte-va sute de piese, din carĭ cea maĭ mare parte de sistem vechiŭ. Singure bateriile: Namasghinah, Medjedie-Tabiasi, Deghirmen-Tabiasi şi fortul Nagara posedă un armament ce corespunde cerinţelor actuale ale rĕzboiuluĭ. Dar orĭ cât de tarĭ ar fi aceste fortificaţiĭ pentru a apăra Constantinopolul contra unuĭ atac venit pe apă, ele oferă puţină siguranţă contra unuĭ inimic ce ar fi debarcat în peninsula Galipoli. In acest scop guvernul turcesc şi-a propus a construi pe ţĕrmul golfuluĭ de Paros în faţa insuleĭ Imbros un fort şi bateriĭ joase, afară de astea s'aŭ maĭ pus şi temeliile unuĭ noŭ front în insula Tenedos. Pentru a proteja peninsula contra unuĭ atac ce ar veni de la Sud, s'a ridicat în partea cea maĭ strâmtă a sa (între golful de Saros şi marea de Marmara), liniĭ fortificate carĭ coprind forturile Napoleon, Victoria şi Sultanie destinate a primi 50 de tunurĭ de poziţie sistem Krupp şi un numĕr considerabil de tunurĭ Pexane. In caz de rĕzboiŭ numitele liniĭ vor fi apărate de o garnizoană de 20,000 oamenĭ cu 100 tunurĭ. Aceste forţe sunt privite ca suficiente pentru a respinge un atac venind din partea uscatuluĭ. Sistemul apărăreĭ peninsuleĭ este complectat prin fortificaţiile de la Galipoli, piaţă căreia turciĭ îĭ daŭ o importanţă cu totul specială.

Trecerea Dardanelelor a fost forţată de maĭ multe orĭ: maĭ întêĭ de trupele luĭ Xerxe, apoĭ de armata luĭ Alexandru cel-mare, la 1356 de către turcĭ la trecerea lor în Europa; la 1770 de amiralul Elfinastone — aflat în serviciul Rusieĭ — cu 3 vase de linie şi cu 4 fregate; amiralul care urmăria 2 vase de linie turceştĭ, trecu toarte bine printre forturile Sedil Bar şi Kumkale străbătu Dardanelele şi ajunse la Kepe-Burun. In 1807 escadra amiraluluĭ englez Dookvort—12 bastimente—forţează strâmtoarea, distruge flota turcă şi o parte din bateriĭ, şi se apropie de Constantinopol; dar în faţa măsurilor întinse luate de turcĭ pentru apărarea capitaleĭ lor, fu silit a se retrage şi a străbate din noŭ Dardanelele cu perderĭ colosale.

Alfieri Surpeţeanu.

ADUA

Valea Tacazé desparte Abisinia. (Africa) în douĕ regiunĭ, Amarahul la apus şi Tegreul la rĕsărit; locuitoriĭ vorbesc douĕ limbĭ distincte şi aŭ cactere şi interese diferite.

Din secolul XVIII-lea slăbirea putereĭ neguşilor din Abisinia a fost semnalul desmembrerăreĭ imperiuluĭ etiopian.

Alăturea de neguşĭ, a căror rezidenţă era la dondar, se formară douĕ regate independente: Tigreul şi Şoa.

In anul 1855 dedjazul (ducele) de Knara, Kassai, se revoltă, ucise pe pretivniciĭ sĕĭ şi se încoronă împĕrat sub numele de Teodoros.

Tînĕr, energic, riguros şi îndemânatec, sprijinit de o armată devotată de 50 000 de oamenĭ, luă rolul de reformator politic şi social şi opri îmbucătăţirea feudală.

Un şef abisinian Negusie, se revoltă în Tigreu şi obţinu simpatiile Franciеĭ. Rĕsboiul sbucni. Feodoros ucise pe Negusie şi pe partizaniĭ sĕĭ învinşĭ şi încercă să cucerească Sudanul.

Se ştie cum dînsul a fost biruit de englezĭ, cum s'a închis în Magdala şi s'a sinucis.

Căderea luĭ a făcut ca Abisinia să cadă din noŭ în anarhie şi succesiunea luĭ a fost disputată de Menelic, rege de Şoa; de Kassai, rege de Tigreu; de Gobasiev, rege de Amarah care a fost proclamat împĕrat la Gondar în 1868.

După patru anĭ de lupte înverşunate, Kassai, biruitor, puse mâna pe Axum, capitala religioasă a regatuluĭ, şi a fost proclamat negus sub numele de Ioan. La moartea luĭ, Menelic II-lea, rege de Şoa, a luat titlul de împĕrat al Etiopieĭ.

Adua, capitala Tigreuluĭ, situată lângă ultimele piscurĭ ale munţilor ce mărginesc câmpia Mareub la sud, este situată la 1900 de metri d'asupra niveluluĭ măreĭ. Spre nord, o rîpă destul de adânca serveşte de albie micuIuĭ rîŭ Assam care formează o pânză largă de apă, prea puţin adâncă, avênd pe malurĭ o vegetaţiune bogată.

Zidurile caselor după malul rîpeĭ par de departe nişte fortificaţiĭ.

Casele din Adua sunt maĭ toate construite de piatră; aŭ câte-o curte interioară în care daŭ uşile şi puţinele lor ferestre. In acea curte femeile se ocupă cu treaba caseĭ, avênd treĭ petre drept cuptor de bucătărie. Tot acolo se ţin şi animalele. Locuinţele seamĕnă maĭ curênd a nişte pimniţĭ; ele sunt săpate în câte-o ridicătură de pământ şi aŭ câte un zid de petre uscate care le protegiază în faţă. Adese-orĭ, o singură gaură serveşte de fereastră, de uşă şi de coş, pentru eşirea fumuluĭ. Unele dintre ele aŭ însă câte un etagiŭ rezervat stăpânilor.

Băncĭ largĭ de pământ acoperite cu peĭ de boŭ ţin loc de paturĭ la oameniĭ săracĭ; ceĭ-l'alţĭ aŭ «angareleul», un pat confortabil. In Abisinia nu sunt otelurĭ.

Oraşul n'are strade, nicĭ bulevarde, ci nişte uliţĭ strimte carĭ formează un labirint. Nu sunt acolo lucrătoĭ, nicĭ negustorĭ nicĭ prăvăliĭ; toate se fac în casă. Numaĭ sâmbăta, zi de târg, ţĕraniĭ, meşteşugariĭ, colportoriĭ, greŭ încărcaţĭ, vin de la zecĭ de chilometri ca să'şĭ prefacă mărfurile în piastri d'aĭ Marieĭ Tereza (talarĭ).

Singurul monument din Adua este o biserică construită de un italian piemontez anume Naretti. Acest lucrător tâmplar se dusese în Abisinia pentru o întreprindere care n'a rĕuşit. Atuncĭ el s'a făcut arhitect şi negusul i-a încredinţat construirea aceluĭ templu care stoarce şi azĭ admiraţiunea indigenilor.

Populaţiunea capitaleĭ Tigreuluĭ, care era maĭ înainte de 8000 locuitorĭ, a scăzut pe jumĕtate în 1878 din cauza uneĭ epidemiĭ.

A. Pilgrim.

Sacrificiile păgâneştĭ ale împĕratuluĭ Chineĭ

Dacă progresul cultureĭ a fost în stare să şteargă în multe părţĭ ale lumeĭ legătura între prezent şi trecut, în China n'a fost cu putinţă aşa ceva. Multe obiceiurĭ şi deprinderĭ se practică azĭ acolo ca acum câte-va miĭ de anĭ şi, cu conservatismul chinezesc, ele constituesc poate cea maĭ mare piedică la respândirea cultureĭ moderne în China.

Impĕraţiĭ Chineĭ sunt în veacul acesta, ca şi cu miĭ de anĭ înainte şi întocmaĭ ca cel maĭ umil *Kulis* din imperiul lor, nişte robĭ aĭ tradiţiuneĭ, aĭ cultuluĭ idolilor şi strămoşilor.

Impĕratul, care în acelaşĭ timp e şi preot suprem, e dator să aducă pe an cel puţin 43 de jertfe carĭ de regulă sunt însoţite de una saŭ maĭ multe zile de post.

Aceste sacrificiĭ le aduce vara saŭ iarna, pe vreme de noapte, în cea maĭ complectă singurătate şi tot singur trebue să petreacă şi zilele de post. Absolut nimenĭ, nicĭ chiar membriĭ familieĭ sale, n'aŭ dreptul să se ducă la dînsul când posteşte.

Când el e purtat noaptea saŭ în revărsatul zilei în palanchin (pavilion purtat pe mâinĭ) închis, prin stradele pustiĭ ale orașuluĭ, toate casele se împodobesc pe din afară cu postav negru.

Preotul Ernst Faber care funcționează de maĭ mult de 30 de anĭ ca misionar în China, spune într'o operă a sa apărută de curênd în Germania, că împĕratul Chineĭ postește 67 de zile pe an.

Zeiĭ carĭ trebuesc adorațĭ, precum acela al literatureĭ, al rezboiuluĭ, al ceruluĭ, al norilor, al vîntuluĭ, al pămîntuluĭ și o mulțime, alțiĭ sunt împărțițĭ în clase după rangul lor.

E ceva de necrezut cât de mulțĭ zeĭ aŭ chineziĭ și dacă ni i-am putea închipui pe toțĭ pușĭ la rînd și investițĭ cu atributele lor, ar forma o armată impozantă.

Când ne gândim că steagurile, tunurile, stelele, gândaciĭ de mătase, ploaia, tunetul, ușa caseĭ, poarta aŭ câte o zeitate a lor, nu putem de cât să plângem pe sermaniĭ mandarinĭ carĭ trebue să adoreze atâtea ființĭ nevĕzute. Toate divinățile astea sunt în rang maĭ prejos de împĕrat și nu aŭ ca adoratorĭ de cât pe mandarinĭ.

Poporul are și el divinitățile sale speciale de casă, de bucătărie; zeul bogățieĭ, al orașuluĭ, al districtuluĭ, al grânelor, și zeul local, de a căruĭ favoare e mereŭ îngrijat să n'o piardă.

După credința chinezilor, în cer domnește aceeașĭ proastă gospodărie ca în imperiul lor; sunt și acolo mandarinĭ și aŭ loc corupțiunĭ, chinurĭ, torturĭ de iad, execuțiunĭ; sunt și acolo închisorĭ.

Credința aceasta e cauza că în toțĭ aniĭ se aruncă sume așa de colosale (Faber vorbește de miliarde) pe jertfe aduse zeilor.

Împĕratul sacrifică în toțĭ aniĭ în fața meselor strămoșilor sĕĭ, a căror origină imperială datează de pe timpul luĭ Cristos, sute de baloturĭ de cea maĭ scumpă mătase, și maĭ multe fabricĭ imperiale, de mătase, sunt ocupate tot anul cu fabricarea mătăseĭ celeĭ maĭ grele, care trebue să fie apoĭ arsă.

Se poate lesne înțelege că, cu ocupațiunile acestea religioase, rĕmâne prea puțin timp împĕratuluĭ Chineĭ ca să se gândească la administrația poporuluĭ sĕŭ.

Alma

O insulă primejdioasă în apele Europeĭ

La maĭ mult de 400 chilometri spre nord de Irlanda și la 300 chilometri de cunoscuta insulă St. Kilde, între Hebride, se află cu totul singuratecă în oceanul Atlantic insula Rockall.

Acum câte-va lunĭ s'a vorbit mult de această insulă cu ocazia încercărilor ce s'aŭ făcut d'a se stabili acolo o stațiune meteorologică care ar fi fost de cea maĭ mare importanță pentru prezicerea timpuluĭ în Europa.

După cum dovedesc însă cercetările întreprinse de Academia irlandeză, o să maĭ treacă mult timp încă până să se poată înființa un așa observator pe insula Rockall.

E, în adevĕr, extra ordinar de greŭ și primejdios să se apropie cine-va de insulă cu un vas, din cauza curentelor repezĭ și contrariĭ carĭ se întâlnesc și se ciocnesc în jurul eĭ.

Insula Rockall se ridică la o înălțime de 21 de metri d'asupra apeĭ și bancul de nisip din jurul eĭ e la adâncime de 180 metri.

Academia irlandeză din Dublin, după ce a adunat tot materialul necesar, a trimis două micĭ expedițiĭ la insulă.

Amêndouĕ întreprinderile n'aŭ dat nicĭ un rezultat.

La cea dintĕĭ călĕtorie cu vaporul «Grannaile», care a plecat de lângă coasta Irlandeĭ la 3 Iunie 1896, s'a putut zări insula tocmaĭ după treĭ zile, din cauza timpuluĭ nefavorabil. Inălțimea valurilor întrecea cu mult pe aceea a insuleĭ și după ce vaporul a făcut în zadar toate încercările ca să se apropie de insulă, a trebuit să se întoarcă fără nicĭ o ispravă.

A doua călĕtorie în acelașĭ an rĕmase iarășĭ fără rezultat; de astădată însă se putu lua o fotografie a insuleĭ.

Vêrfurile stâncilor sunt albe de gunoiul pasĕrilor de mare.

S'a lăsat de maĭ multe orĭ plasa în apropierea insuleĭ și s'a scos de la adâncimea de 180 de metri bucățĭ de scoicĭ.

De oare-ce scoicele astea n'aŭ putut să trăiască la acea adâncime, învĕțațiĭ admit că fundul mărеĭ se lasă mereŭ în jurul insuleĭ.

Peatra stâncelor, adusă în expedițiunile de la 1810 și 1862, este un granit porfir căruia i s'a dat numele științific de *rockallis*.

Anton B.

Expoziția din Paris

Pe când expoziția din Viena se apropia de sfîrșit, Parisul se pregătește pentru expoziția universală. Edificiile sale gigantice concurează cu ale Heladeĭ și Romeĭ, instituțiile sale publice întrece tot ce s'a putut creia până acum în marile capitale din lume. Victor Hugo, unul dintre ceĭ 50 carĭ se odihnesc în Pantheon, a scris cu drept cuvînt dityrambul sĕŭ: Parisul este sufletul lumeĭ.

Parisul este frumos și se pricepe să facă expozițiĭ. Deja se ridică pe vechiul loc al expozitieĭ, câmpul luĭ Marte, zidurile viitoareĭ expozițiĭ. Dacă priveștĭ de pe Trocadero peste Pont de Iena prin parterul uriașuluĭ turn Eiffel, vezĭ hala mașinilor întinzêndu-se pe Avenue de Labourdonnais până la Suffren și la stânga roata gigantică în aceleașĭ gen ca în Viena. E maĭ mare cu o jumĕtate ca pendantul sĕŭ din Veneția. Intre marile edificiĭ, carĭ sunt aproape terminate, se fundamentează și regulează țĕrmul Seneĭ.

Un mic edificiŭ în formă de monument la picioarele turnuluĭ Eiffel va atrage de sigur atențiunea tuturor spectatorilor. El poartă inscripția: *Ruines des Tuileries* și arată în front, un portret-medalion a luĭ Leon Gambetta, în flancurĭ busturile luĭ Alphaud, directorul lucrărilor și ale luĭ Sadi Carnot, fostul președinte al Republiceĭ franceze, asasinat la Lyon de mâna asasinuluĭ Caserio. Maĭ este însă ceva între Trocadero și câmpul luĭ Marte. Este o bucată din calea ferată a orașuluĭ. Se află aproape de țĕrmul Seneĭ. In decursul expozițieĭ va juca un rol important în circularea persoanelor și adică în inima Parisuluĭ.

Vechiul palat al industrieĭ a fost dărâmat și în locul luĭ s'aŭ construit alte edificiĭ prin mijlocul cărora trece un noŭ Avenue și la capĕtul luĭ se află un pod noŭ, care face posibilă trecerea din Câmpul Elysées direct la hotelul Invalizilor. Podul acesta s'a ridicat în onoarea Țaruluĭ Rusieĭ.

O călĕtorie

în pământurile descoperite de

Cristofor Columb

Iată pasagiul din Decada I opera luĭ Petru Martirul din Anglia, pe care s'aŭ bazat sus zișiĭ autorĭ, spre a'șĭ susține opiniunea lor

Instanti ex regio fisco destinata sunt tria navigia: unum onerarium caveatum, alia duo mercatoria levia, sine caveis, que ab Hispanis caravele vocantur.

Acest paragraf până acum așa de controversat, trebue să se traducă în mod just și apropiat, interpretând cum se cade ceĭ doĭ terminĭ *caveatum* și *sine caveis*; așa că chestiunea să fie curat filologică.

E adevĕrat că în limba latină, cuvîntul *cavea* însemnează *loc adânc, loc acoperit, pivniță*, și că termenul *sine caveis*, ar indica lucrul cu totul opus.

Dar autorul Decadelor, contimporan al luĭ Columb, și care deja naviga pe marea Mediterană, de sigur, nu vrea să indice cu acele vorbe un

conceput uşa de anti-marin, cum l'aŭ explicat Irving, Harisse, Spotomo şi alţĭ scriitorĭ.

Petru Martirul fu esact în anunţarea sa şi cu adjectivul latin *caveatum* nu vrea să arate o copertă scobită, ci să spue pe latineşte termenul marin spaniol: *navio da gabia* saŭ în limba română, bastiment cu pivniţă.

Santa Maria după cum reese din *Diario* al luĭ Columb, era o *nao* din Santona, port în golful Biscaio.

Pentru această consideraţiune Petru Martirul, a indicat vasele *Nina* şi *Pinta* ca bastimente *sine caveis* şi că acesta e sensul care trebue să se atribue maĭ sus citatelor expresiunĭ, ceea ce rezultă evident şi din următorul pasagiŭ din Decada luĭ a doua, pe care vĭ'l reproduc aci:

«.... *XVII ad secundam expeditionem navigia, parari jubet tria oneraria caveata magna: XII id genus navium quas dici apud Hispanos caravelas scripsimus sine caveis: ejusdem generis duas aliquanto grandiores atque ad substinendas caveas propter malorum magnitudinem aptas.*

Adică: «din cele 17 vase compunênd expediţia a doua, 3 eraŭ nărĭ marĭ cu *gabia* saŭ *coffe*, 12 eraŭ caravele fără *gabie* şi două din acest soiŭ, eraŭ cu *gabie*, căcĭ fiind maĭ marĭ şi catargurile lor maĭ robuste eraŭ apte spre a le suporta.»

In modelurile caravelelor carĭ figuraŭ la expoziţia din Chicago, se vede pe catargurile vaselor «Pinta» şi «Nina» un loc, care e numit *gabia*. In această *gabie*, se intră printr'un loc foarte strimt tîrându se ca o pisică.

Eŭ, la modelele mele, m'am servit mult de citaţiile luĭ Petru Martirul şi de alte documente cartografice.

Spre a confirma cele ce am spus, nu cred zadarnic de a reproduce aci, ceea ce în *Geographische Mittheilungen*, scria ilustrul profesor E. Gelcich, director, atuncĭ, al şcoaleĭ imperiale din Lussin şi acum al Academieĭ navale din Triest, foarte cunoscut pentru importanţa lucrăreĭ asupra marineĭ din evul mediŭ, asupra luĭ Columb şi asupra navigaţiilor din timpurile luĭ.

(Extract din «Geographische Mittheilungen.— Die Schiffe des Columbus)».

Năvile luĭ Columb

«In acest ziar (No. 35 şi 64) s'a vorbit de maĭ multe orĭ despre reconstruirea năveĭ *Santa Maria*, care a avut loc în Spania. De această problemă s'a ocupat şi la Genova, chiar de acum douĭ anĭ, un italian, om de meserie, căpitanul E. A. d'Albertis, membru al comisiuneĭ italiane columbiane.

«Pe când Spania se interesa în mod exclusiv de reconstruirea năveĭ *Santa Maria*, în mărime naturală, căpitanul d'Albertis reconstruia şi termina în zilele acestea cele treĭ năvĭ, numaĭ ca model, dar tot în mărimĭ considerabile.

«Prin îngrijirea oraşuluĭ Genova ele sunt acum trimise în America spre a fi expuse la Chicago.

«Pentru orĭ ce caz, şi pentru a se prezerva de acuzaţia de simplu imitator, căpitanul d'Albertis, îndată ce fu consciŭ de propria sa lucrare în primă-vara anuluĭ 1892, trimetea şefuluĭ comisiuneĭ columbiane arheologice din Spania, căpitanul de vapor C. F. Duro, planurile năveĭ «Santa Maria; şi atuncĭ a rezultat un caz interesant pentru ştiinţă anume că planurile luĭ D'Albertis corespundeaŭ aproape perfect cu acelea notate de comisiune.

Fiind aşa, planurile aŭ fost executate în mod independent unele de altele, şi trebue să se admită că reconstruirea corespunde cu adevĕrul.

. . . .

«Intru cât priveşte cele l'alte năvĭ, e foarte importantă o descoperire a căpitanuluĭ D'Albertis.

«Petru Martirul scria în Decadele luĭ celebra sa lucrare: *Instanti ex regio fisco destinata sunt tria navigia, unum onerarium caveatum, alia duo mercatoria levia sine caveis que ab Hispanis caravele vocantur.*

«Irving, Harisse, Spotorno, Navarete, etc. explicară *caveatum* şi *sine caveis*, ca copertă şi fără copertă; adică spuneaŭ, că numaĭ una din năvĭ aveaŭ o copertă, pe când cele l'alte două nu

«Orĭ cât era de înapoiată construcţia năvilor în secolul al XV-lea, to tuşĭ te mirĭ cum nişte marinarĭ valoroşĭ şi experimentaţĭ se riscară în tr'o mare necunoscută, pe năvĭ fără copertă şi expuse aşa la un sigur naufragiŭ.

«Acum D'Albertis dovedeşte că interpretarea pasagiuluĭ sus citat din Petru Martirul era cu totul greşită şi că *caveatum* şi *sine caveis* însemnează *cuşcă* saŭ *pimniţă*.

«Prin urmare năvile luĭ Columb aveaŭ câte treĭ *coperte* şi numaĭ *Santa Maria* avea cuşcă».

Asta, repet, scria profesorul Gelcich, de care sunt încântat de a'ĭ raporta opiniunea autoritară, şi de a putea în mod public să'ĭ mulţumesc.

APENDICELE II

Paolo Dal Pozzo Toscanelli

(Extract din culegerea documentelor şi studiilor publicate de comisiunea regală Columbiană pentru al patrulea centenar al descopeiriĭ Americeĭ).

Paolo Dal Pozzo Toscanelli

Paolo Toscanelli, medic şi astronom, un pasionat matematic, care a corigiat cu *astrolabiul* şi cu observaţiunile meselor sofare şi lunare; aplicând invenţiile luĭ spre a face maĭ uşoare navigaţiuneĭ metoadele şi instrumentele întrebuinţate de astronomĭ, dar până atuncĭ rare-orĭ întrebuinţate pe mare.

El, din studiul geografieĭ antice şi acelei a timpuluĭ sĕŭ, a dovedit că se putea da viaţă la nouĭ traficurĭ.

După câte socotesc eŭ, el a fost considerat ca geograf şi ca cosmograf şi asta o dovedeşte şi faptul că regele Portugalieĭ Alfonso V a însărcinat pe canonicul Martius de a'l consulta cu privire la posibilitatea de a ajunge la rĕsărit mergênd pe calea apusuluĭ.

După cum se ştie, Toscanelli a expediat o scrisoare a sa în aceaştă privinţă la 25 Iunie 1474, împreună cu o hartă navigatorie, pe care se afla desemnat proiectul de navigaţie expus în scrisoarea luĭ.

(Va urma).

Varietăţĭ

Corsarĭ în marea Caraibică. — Rĕsboiul spano-american a făcut să înflorească iarăşĭ plaga piraţilor.

Pe coastele Venezueleĭ, Indianiĭ aŭ atacat o corabie, pe care aŭ jefuit o silind pe matrozĭ de pe ea să sară peste bord şi să înoate până la ţărm. Era corabia germană «Hedvig» care fusese mânată de furtună până la coastele de la Goapira, depărtare de 10 milurĭ de fortul San-Carlos la Maracaibo; «Hedvig» n'avea nicĭ arme de foc, prin urmare n'a putut să se opună piraţilor indianĭ.

—x—

Numele persoanelor princiare carĭ călĕtoresc incognito. -Se ştie că rĕposata împĕrăteasă Elisabeta a Austrieĭ călĕtorea sub numele de contesa de Hohenembs; împĕrăteasa-vĕduvă Frideric, se numeşte în călĕtorie contesa de Linggen; regina Victoria—contesa Balmoral; regina regentă a Spanieĭ, Maria Christina—contesa de Toledo; regina Portugalieĭ—marchiza de Villacoza; regele Leopold al Belgieĭ — conte Ramenstein; regele Portugalieĭ — conte de Barcellos; prinţul de Valles — conte de Chester; principele Ferdinand al Bulgarieĭ—conte Murany; prinţul de coroană al Suedieĭ — conte Carlesberg; ex împĕrăteasa Eugenia—contesa de Pierrefonds şi pretendentul din familia sa, Victor Napoleon Bonaparte.

Anul II.—No. 77. 10 BANI IN TOATA ŢARA Bucureşti, Miercurĭ, 14 Octombrie 1898

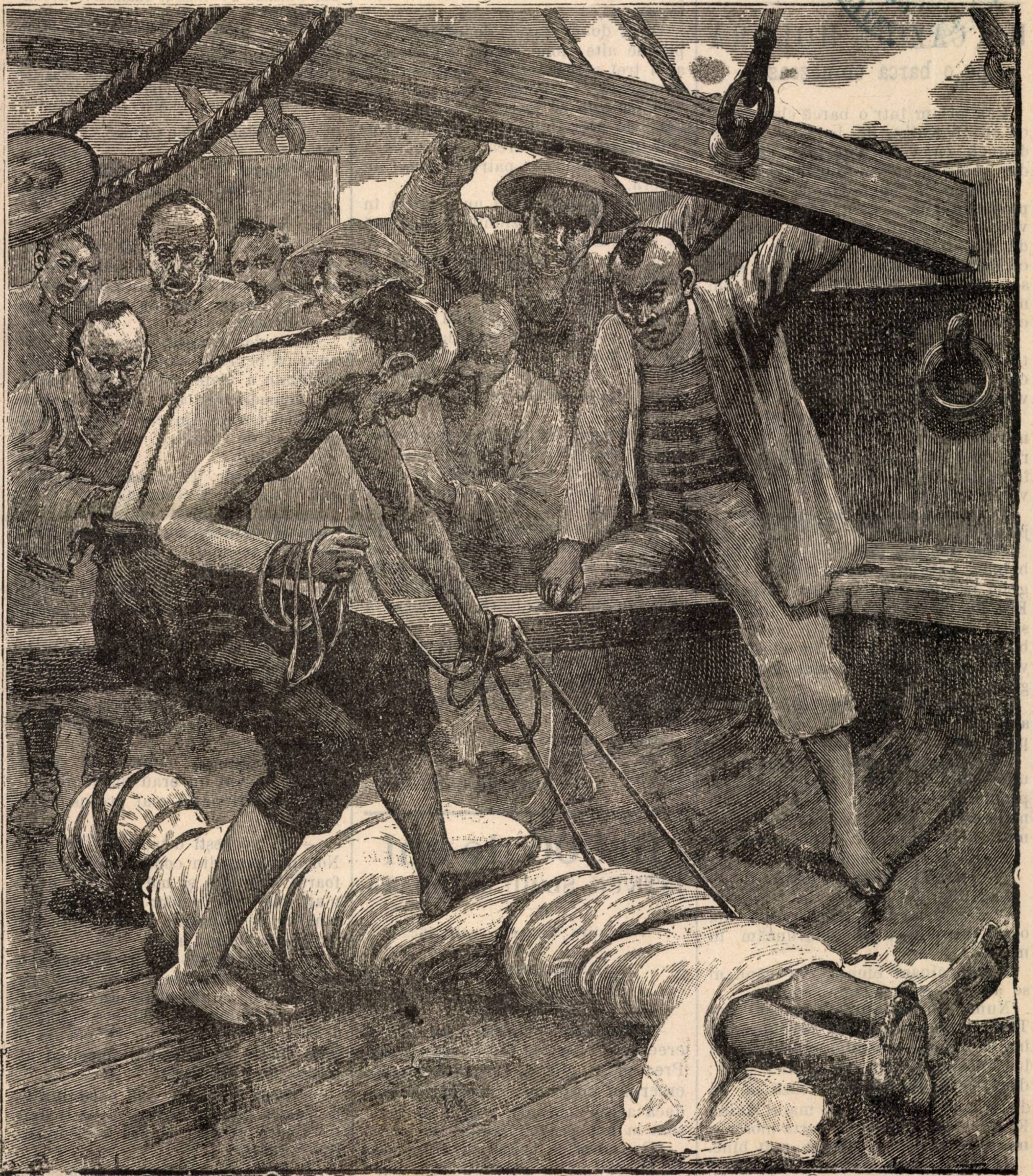
ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « ½ « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARTEA —

Un caz de holeră pe o barcă chinezească. — (Vezĭ explicaţia).

Anunciŭ

Aducem la cunoştinta cititorilor noştrii că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localităţilor maĭ însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţĭ, de turiştĭ etc.

UN CAZ DE HOLERĂ
pe o barcă chinezească

Călĕtoriam într'o barcă chinezească cu 15 Kulişĭ, de la Deli la Bedaqueh, când d'o dată aflaĭ că unul din aceştĭ sclavĭ se îmbolnăvise.

Ordonaĭ ca bolnavul să fie adus pe scaunul meŭ, să fie învelit cu cuvertura mea; dînsul e vînĕt, tremură de frig. Iĭ daŭ vin cu zahăr şi tot ce am la dispoziţie. Ordon ca să i se aplice frecăturĭ. Nu pot să'ĭ fac nicĭ o întrebare de vreme ce nu'ĭ cunosc limba.

Sing-La-Ya luă atuncĭ aerul important de vrăjitor şi fricţionă pe pacient cu o rădăcină care trebue să fi avênd virtuţĭ misterioase.

Insă boala se agravează din minut în minut, omul se sbate în durerĭ violente. Nu maĭ rĕmâne nicĭ o îndoială, am imbarcat cu noĭ un tovarăş sinistru : Holera.

Şi nu aveam nicĭ un mijloc de ajutoare.

Când mĕ duc din noŭ să vĕd pe bolnav, găsesc pe tovarăşiĭ luĭ plângĕnd în juru'ĭ cu lacrămĭ ferbinţĭ. Era un tabloŭ atingĕtor. Mĕ încercaĭ să le risipesc temerile ; le arătaĭ că bolnavul respiră încă : în adevĕr se vedea peptul luĭ mişcându-se regulat.

D'o dată dînsul scăpă din mâinile acelora carĭ'l ţineaŭ şi se întoarse pe o coastă.

An-Tun, care a isbutit să facă semn uneĭ bărcĭ micĭ ce trecea prin apropiere, veni să'mĭ spună în limba malaiezĭ că are mare temere ca omul să nu moară în mijlocul nostru.

— Eĭ, şi ce e de făcut?

— Am să'l trimit pe uscat.

— Cum? pe uscat?

— Da, pentru că dacă moare aci o să fim nevoiţĭ să îl aruncăm în mare.

Nu terminase bine vorba când ni se aduse veste că omul murise.

Numaĭ de cât atuncĭ chinezul An-Tun ia două pânze şi învĕlue maĭ întêiŭ capul mortuluĭ, apoĭ corpul luĭ, făcĕnd din el un pachet solid ; drept frânghie întrebuinţează un fel de papură lungă de pe malul rîuluĭ. El pune genunchiĭ pe burta moale a mortuluĭ şi apasă, strînge maĭ bine.

D'odată, când pachetul era deja terminat, dînsul îşĭ aduce aminte de ceva ; se ridică şi cere un obiect care iĭ se aduce îndată. Era pipa mortuluĭ. Desface pachetul, pune pipa lângă gura rĕposatuluĭ şi începe din noŭ operaţia.

Patru oamenĭ ridică atuncĭ pe mort carĭ se îndoaie încă şi ale căruĭ picioare ies de două palme din pânză care e prea scurtă ; îl duc pe uscat şi'l predaŭ în seama altor chinezĭ, plătindu-le o sumă de banĭ ca să'l îngroape.

După două ceasurĭ de călĕtorie, se produc alte două cazurĭ de holeră ; apoĭ treĭ altele ; şease vâsle staŭ în nemişcare, pe lângă asta apoĭ un vînt contrar ne înfige barca într'un banc de nisip în mijlocul apeĭ. Petrecem noaptea în barcă ; însă până a doua zi avem alţĭ patru bolnavĭ de holeră.

Şi nicĭ o altă barcă nu se zăria în nicĭ o parte. Proviziunile începuseră să se termine.

Stăteam retras în cabina mea şi eram disperat când simţiĭ d'odată barca mişcându-se.

Eşiĭ repede afară şi când colo, ce să vĕd : toţĭ holericiĭ eraŭ la locurile lor şi trăgeaŭ cu lopeţile din rĕsputerĭ iar An-Tun le insufla curaj ţinĕnd aţintit asupra lor un revolver încărcat.

La început fuĭ indignat de barbaria luĭ An-Tun, de a se servi de revolver pentru a sili la lucru pe nişte holericĭ. Insă tocmaĭ această sforţare, după cum m'am convins în urmă, a avut o reacţiune în starea bolnavilor. Colicele şi vĕrsăturile lor încetară ; seara, sdrobiţĭ de oboseală, foarte slabĭ, căcĭ nu puteaŭ încă să ia alimente, se culcară şi adormiră adânc.

După treĭ zile toţĭ holericiĭ eraŭ vindecaţĭ iar după o lună dînşiĭ eraŭ graşĭ şi voinicĭ, mulţumită orezuluĭ şi peşteluĭ uscat ce li se dăduse din abundenţă.

Atuncĭ mi-am zis că chineziĭ sunt o rasă foarte tare.

Brau de Saint-Pol

10.000 de anĭ
INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. II.

— Aşa dar, precum vezĭ, la noĭ creerul a absorbit tot, ca să zic aşa. Precum singur aĭ zis, desvoltarea creeruluĭ nostru este enormă. D'abia dacă avem corpurĭ, atât e de colosală la noĭ predominanţa cerebrală.

«De aceea se poate cu drept zice că în anul 11886 pămêntul e în mare parte locuit de *cerebralĭ*.

— Zicĭ în mare parte ? Aşa dar maĭ e o altă rasă afară de d-voastră?

— De sigur şi aĭ să'ĭ vezĭ în curĕnd reprezentanţiĭ, carĭ aŭ redevenit aproape animale. Sunt mao-tşiniĭ, cu corpul pĕros, carĭ seamănă cu d-ta din maĭ multe puncte de vedere.

CAPIT. III

Convorbire foarte interesantă între «Domnul Unchiaş» şi «Născut Inainte».—D. Sinteză trece în stare de om preistoric.—Luptele albilor şi ale galbenilor. — Rĕzboiŭ de exterminare.— Sdrobirea raseĭ albe. — Rĕzboiŭ de exterminare.—Robie şi degradare.—Turburărĭ geologice.—Modificările scoarţeĭ pămêntestĭ.—Corcirea chinezilor cu negriĭ.—Ocolul lumeĭ pe uscat.—Mers iute ca gândul.

— Eĭ bine, Shien-Chung, cum îţĭ este ?

— Foarte bine, Ta-Lao-Yé.

— Nu simţĭ trebuinţa d'a mânca ceva ?

— De loc.

— Cu toate astea s'aŭ dat ordine ca să ţi se pregătească mâncărĭ de acelea pe carĭ le mănâncă Mao-tşiniĭ.

— De sigur, legume, carne..

— Fireşte.

— Eĭ dar vezĭ că eŭ nu mĕ hrănesc ca ceĭ l'alţĭ oamenĭ. In a doua jumĕtate a vieţeĭ mele n'am băgat în stomacul meŭ de cât substanţele chimice curate din carĭ singure sunt necesare de hrană.

— D-ta ?!

— De sigur. Ţi se pare oare ciudat ? esclamă d. Sinteză.

— Apoĭ eŭ cred că sistemul acesta alimentar este numaĭ al nostru. Şi d-ta spuĭ că l'aţĭ găsit acum 10 miĭ de anĭ ?

— Da, l'am găsit, d-le Unchiaş. Ceva maĭ mult ; fabricam eŭ însumĭ aceste substanţe.

— Ceea ce'mĭ spuĭ mĕ miră foarte mult, Shien Chung ; aşa dar nu e nimic noŭ sub soare ?

— Şi în timpul meŭ era un proverb întocmaĭ ca acela pe care 'l spuseşĭ acum.

— Dar atuncĭ, oameniĭ de acum 10 miĭ de anĭ nu eraŭ nişte mizerabile creaturĭ puţin maĭ presus de animale ?

— Ce vorbeştĭ d-ta, d-le Unchiaş ? Noĭ am avut din contra o civilizaţie foarte înaintată şi mĕ mir că d-vs. n'aţĭ găsit nicĭ măcar urmele eĭ respândite pe pămîntul locuit odinioară de contimporaniĭ meĭ.

— Desamăgeşte te ; urmele acestea există în mare cantitate, maĭ cu seamă obiecte grosolane de metal a căror întrebuinţare d'abia o ghicim şi carĭ în tot cazul, nu vĕ pot da o idee înaltă de nivelul intelectual al oamenilor preistoricĭ.

— O să merg să vĕd colecţiunile d-voastră şi voiŭ fi fericit să'ţĭ daŭ informaţiĭ precise asupra acestor antice remăşiţe.

«Poate voiŭ isbuti să'ţĭ risipesc ideile rele despre noĭ.

«Cine ar fi crezut, adăogă în sine d. Sinteză, că eŭ voiŭ deveni omul preistoric şi că'mĭ va fi dat să în vĕţ pe descendenţiĭ noştri ce eram în secolul XIX ca şi cum omul de la Neanderthal, de la Cro-Magnon saŭ de la Noulette, căzĕnd d'o dată în mijlocul muzeuluĭ antropologic, ar fi demonstrat savanţilor noştri ce era adevĕrat şi ce nu, în hipotezele relative la strămoşiĭ noştri.

D. Sinteză ar fi monologat maĭ mult dacă n'ar fi apărut atuncĭ în faţa sa un om de statură mijlocie, care se apropia cu un aer umilit. El era îmbrăcat ca ţăraniĭ de azĭ, era cu capul gol şi cu picioarele goale şi aducea în mâinĭ o tava foarte mare d'asupra căreia era un clopot de metal. El se opri auzind o fluerătură uşoară a d-luĭ Unchiaş.

— Un mao tşin, zice acesta.

— Dar omul acesta căruia 'ĭ daĭ numele de «Corp pĕros» zise d. Sinteză mirat, corespunzĕnd cu acela de *aino* pe care noĭ îl dădeam indigenilor din insulele Asieĭ Orientale, nu are nicĭ o asemănare cu acea rasă primitivă.

«El e alb... ca şi mine, are barbă, pĕr, şi ca tip, aminteşte pe locuitoriĭ din acea Europă azĭ dispărută.

— Cu toate astea e d'o rasă degradată într'un mod ciudat şi bună cel mult să îndeplinească pe lângă noĭ funcţiunĭ servile.

«Vezĭ d-ta capul acela mic, cu o frunte îngustă, gâtul acela îndouit spre pămînt, mâinele şi picioarele acelea enorme, acele membre ca muşchiĭ de bestie ?... Fiinţa asta de abia e în stare să cugete. Când vorbeşte urlă, mănâncă cu lăcomie ca un lup flămând şi bia tot aşa, se bate cu tovarăşiĭ sĕĭ şi nu stă la îndoială de a'ĭ ucide când 'l apucă furia.

«Deosebit de asta, îĭ e cu neputinţă să părăsească pămîntul de care e legat pentru toată durata mizerabileĭ sale existenţe, nu poate să se ridice în înălţime într'un sbor îndrăzneţ, nu poate să se ridice la gradul aspiraţiunilor sale silit cum este d'a mişca picioarele unul câte unul spre a se duce de icĭ colo.

«Aceasta e o fiinţă de transiţiune... cel maĭ perfect animal, e adevĕrat, însă cea maĭ inferioară dintre creaturile vrednice azĭ d'a purta numele de om.

— Şi când mĕ gândesc, murmură d. Sinteză cu durere, că în faţa acestor cerebralĭ, perfecţionaţĭ printr'o selecţiune seculară, eŭ nu sunt de cât un fel de antropopitec, ceva maĭ perfect de cât omul-maimuţă, căutat odinioară de colegiĭ meĭ din societăţile savante pentru a stabili legătura dintre maimuţe şi omul din timpul meŭ !

«Dar ce fiinţĭ sunt oare *cerebraliĭ* ăştia ?

«Eĭ, o să aflu eŭ în curĕnd !

La un semn al bĕtrânuluĭ căruia d. Sinteză îĭ zice tot d'a una Ta-Sas-Yé, omul, mirat că vede pe unul semeniĭ sĕĭ stând cu familiaritate lângă stăpânul sĕŭ, se duce, cu capul plecat, târându-şĭ călcâile şi dispare fără să zică nicio vorbă ducĕnd îndĕrăt tava care conţinea de sigur proviziunĭ de gură.

— Ştiĭ d-ta, Lao-Yé, că dacă toţĭ maotşiniĭ d-voastră seamănă cu acest individ, nu poţĭ să'ĭ asemenĭ cu aceĭ carĭ aŭ locuit pămĕntul acum zece miĭ de anĭ ?

— Ba cu toţĭ, fără cea maĭ mică excepţie.

— Şi asta este ideea pe care v'o faceţĭ despre aomeniĭ cu pielea albă din epoca d-voastră preistorică ?

— De sigur.

— Eĭ bine, desamăgeşte te. Dacă aŭ fost fiinţĭ degradate asemĕnătoare cu aceasta, — se găseaŭ printre noĭ şi oamenĭ cu adevĕret superiorĭ carĭ puteaŭ să onoreze foarte mult omenirea

— Toate astea atârnă de punctul de vedere în care se pune cine-va. Acum zece miĭ de anĭ mao-tşiniĭ, corpurile pĕroase, eraŭ ceĭ dintĕĭ pe scara animală, după cum, cu alţĭ zece miĭ de anĭ maĭ înainte eraŭ oamenĭ maĭ inferiorĭ, încă de cât d-ta şi carĭ se aflaŭ totuşĭ în primul rang.

— Dar încă o dată îţĭ spun, d-le Unchiaş, cea maĭ mare parte dintre albĭ nu eraŭ aşa degradaţĭ ca acest nenorocit rob. Raşa de acum a trebuit să degenereze în vreme ce d.-voastră progresaţĭ.

— Se poate prea bine. De alt-fel, dacă vreĭ să 'mĭ acorzĭ câte-va momente de băgare de seamă, o să 'ţĭ vorbesc de perioadele istorice carĭ aŭ trecut din timpurile cele maĭ depărtate a căror amintire a fost păstrată de tradiţiunea noastră.

«Poate că povestirea aceasta va putea să arunce vr'o lumină asupra chestiuneĭ.

— Te ascult cu cel maĭ mare interes, Ta-Lao-Yé.

— Tradiţiunea ne spune că strămoşiĭ noştriĭ, chineziĭ curaţĭ, locuia o parte foarte întinsă dintr'un pămĕnt căruia i se dădea numele de Asia. Acest pămĕnt era mărginit pe atuncĭ, în partea orientală, de o mare vastă...

— Cum ? întrerupse cu vioiciune d. Sinteză, d-ta zicĭ pe «pe atuncĭ»? Oare coastele Asieĭ nu maĭ sunt scăldate de mare ?

— Nu, de sigur, şi încă de mult. Aceastä mare a fost umplută de copaciĭ de mărgean carĭ aŭ format ca un noŭ continent lipit de cel dintĕĭ.

— Eŭ prevĕzusem lucrul acesta, adăogă d. Sinteză, dar eram departe d'a mĕ aştepta să l vĕd realizat. O să 'ţĭ povestesc istoriĭ ciudate în privinţa asta, Ta-Lao-Yé. Insă binevoieşte a continua, te rog scuză-mĕ de această întrebare.

— Strămoşiĭ noştriĭ cu moravurĭ foarte blânde şi dedaţĭ aproape numaĭ la agricultură, se aflară curĕnd în strîmtoare pe acel pămĕnt unde se înmulţiră foarte mult. Dînşiĭ se rĕspândiră cu încetul pe pămĕnturile învecinate unde se întâlniră oameniĭ de la occident cu pelea albă.

«Aceştia avĕnd un temperament sângeros, nu visaŭ de cât bătăliĭ şi cucerirĭ cu armele».

(Va urma)

Ecourile celebre

«Ecoul, zice Joubert, este oglinda sunetuluĭ. Nicĭ o dată o comparaţiune n'a fost maĭ ingenioasă şi maĭ dreaptă de cât asta.

In adevĕr, dacă oglinda poate, în unele cazurĭ, să reflecteze de maĭ multe orĭ aceeaşĭ imagine, ecoul poate de asemenea, în împrejurărĭ deosebite, să repete de maĭ multe orĭ acelaşĭ sunet.

Potrivirea aceasta, atât de curioasă, între fenomenele opticeĭ şi ale acusticeĭ, a făcut să se distingă două felurĭ de ecourĭ : ecoul simplu şi ecoul compus. Cel d'întĕĭ nu înapoiază sunetul de cât o dată ; al douilea îl reproduce de două, de treĭ, de patru orĭ şi chiar maĭ mult.

Maĭ cu seamă în Anglia, în Scoţia, în ţĕrile unde accidentele de teren şi cursurile de apă sunt numeroase, se găsesc ecourile cele maĭ însemnate.

In principatul de Galles, sub podul de la Menai, sunetul produs de lovitura unuĭ ciocan pe unul din stâlpiĭ principalĭ e îndată repetată de stâlpul opus, adecă de la distanţă de 180 de metri. Apa şi duşumeaua poduluĭ contribuesc şi ele la formarea ecouluĭ.

Ecoul de la Killarney a fost cântat de poeţĭ. Decorul e foarte romantic. Scena se petrece pe malul laculuĭ la Glena-Cottage, pe proprietatea ladyĭ Kemnare : o trupă de picherĭ încep să cânte în cor şi d'o dată se ridică în acea singurătate pitorească, un ecoŭ magic, ceva ca din poveştĭ ; d-na Hall, într'un roman al sĕŭ, zice că impresia ce lasă acest ecoŭ este plăcută şi melancolică.

La câţĭ-va chilometri de Glascow, acelaşĭ cor dă un rezultat cu totul deosebit : se pare că ecoul vrea să înşele urechea, întocmaĭ ca şi acele oglinzĭ convexe saŭ concave carĭ diformează imaginile într'un mod caraghios.

Un om cântă de pildă o arie de trompetă de opt până la zece note : ecoul repetă aria de treĭ orĭ cu în-

trerupere de o tăcere, însă cu o terță maĭ jos.

Ecoul din parcul Woodstock e neregulat: el repetă 17 silabe ziua, iar noaptea 20.

Englezii nu s'aŭ mulțumit cu ecourile lor naturale și aŭ construit ecourĭ artificiale. Unul din apartamentele castelulul Lamastre realisează această fantazie, *Nisi drins court* este o sală semi-circulară unde se judecă procese și unde pot să stea în picioare până la zece miĭ de persoane. «Ea e ast-fel construită, zice un publicist englez, în cât judecătorul poate să audă cel maĭ slab murmur din orĭ-ce punct al saleĭ».

Italia are și ea ecourĭ celebre. In via Simoneta, același cuvînt e repetat de patru zecĭ de orĭ, în șir. Castelul clădit în mijlocul proprietățeĭ prezintă același fenomen: o detunare de pistol isbucnind la una din ferestrele aripeĭ stângĭ e repetată de 40 de orĭ.

Biserica San Francisco din Ferrare are și ea un ecoŭ: dacă se lovește cu ciocanul una din lespezile de piatră, bolta și dușumeaua reproduc de 16 orĭ aceeașĭ lovitură, foarte repede însă cu o energie descrescêndă.

Ecoul din baptisterul din Pisa e armonios ca și acela de la Killarney. Când cine-va aruncă pe rând, spre bolta bisericeĭ, maĭ multe note în acord desăvârșit, atuncĭ ele se prelungesc în așa chip sub cupolă în cât crede cine va că aude cântând un cor.

Minunata moschee de la Agra, toată de marmoră albă încrustată cu mosaicurĭ, are un ecoŭ care pare un concert de harpe eoliene.

Malurile Rinuluĭ aŭ și ele ecoul lor legendar. In secolul al XIII lea, un poet lăuda vocea răpitoare însă perfidă a sireneĭ Surley care atrăgea pe călĕtori la o stângă între Oberwet și Saint Goar: bărcile se sfărîmaŭ cu siguranță. In realitate, Surley era un ecoŭ care repetă de 14 orĭ aceeașĭ silabă. Maĭ înainte căpitaniĭ vapoarelor carĭ treceaŭ pe lângă aceea stâncă, făceaŭ un joc cunoscut de toțĭ turiștiĭ carĭ aŭ vizitat peșterele de la Hal: pentru petrecerea pasagerilor, trăgea un foc de tun și ecoul trimetea înderăt sunetele cele maĭ ciudate.

Francia are de asemenea ecourĭ însemnate. Acela de la castelul Villebertain, la 8 chilometri de Troyes, reproduce de două orĭ un vers alexandrin.

Intre Conflans și Charenton, maĭ înainte d'a se clădi monastirea Carmeliților desculțĭ, era un ecoŭ care repeta de 10 orĭ un cuvînt.

In sfîrșit, la castelul de Gênetay, lângă Rouen, vizitatorul care trece prin curtea semi-circulară, nu aude de cât vocea sa pe când tovarășiĭ sĕĭ de drum, aflătorĭ în alte puncte, aud numaĭ ecoul aceste voci.

La conservatorul de arte și meseriĭ din Paris, vizitatoriĭ remân în extas în fața bolțeĭ care trimite la distanță cuvintele rostite în șoaptă de alțĭ curioșĭ către bolta opusă.

Alma.

Râmnicu-Vêlcea

Râmnicu-Vêlcea este capitala județuluĭ Vêlcea, așezat pe partea dreaptă a Oltuluĭ.

Acest oraș comunică cu cele l'alte orașe ale Românieĭ, prin calea ferată Piatra-Rîmnicu-Vêlcea și peste cât va timp va comunica și cu Transilvania prin calea ferată R.-Vêlcea Sibiŭ la care se lucrează. Acum comunicația se face prin soseaua națională ce duce la rîul Vaduluĭ.

Acest oraș e măricel; are o poputație de vr'o 6 miĭ de locuitorĭ. Aci se află un gimnaziŭ clasic, un seminar, un tribunal de întêia instanță și scaunul episcopieĭ Nouluĭ-Severin.

Râmnicul-Vêlcea are o grădină cu care se poate făli și care se numește: «In Zăvoĭ».

La intrarea grădineĭ se află o fântână, cu apă bună. «Fântâna e construită la 1844 de Constantin Maldarescu (turbatu)». Ceva maĭ departe se află treĭ isvoare, două de pucioasă și un altul de iod; lângă aceste isvoare se află un mic pavilion de fer. Uitându-mĕ printre copaciĭ carĭ înconjoară aceste isvoare, am vĕzut într'unul o tăbliță veche vîrâtă cu capetele în coaja copaculuĭ. Citind, am vĕzut scris următoarele:

. . . . *NECREDE DE A SĂ A* . . . .
. . . . *TRACEST IS* . . . .
. . . *CU APA* . —
. . . . *DUMNEDE* . . . .
. . . . *MAICA DOMN* . . . .
. . . . *TOATE BOALEL* . . . .
SCAPĂ ; *M, S*

De sigur, vre-un om bolnav a pus această tăbliță, căcĭ s'o fi vindecat, fiind-că aci am întâlnit un om bolnav, care mi-a spus că de când a început să bea îĭ e maĭ bine.

Lângă aceste isvoare se află băile, o clădire formată din maĭ multe cabine și din două camere unde se află cuptoarele și rezervorul de apă. Băile sunt de apă caldă, rece, de pucioasă și de iod.

In mijlocul grădineĭ se află un enorm pavilion; «aci se fac împărțirile premiilor și vara cântă muzica în fie-care dimineață». De la acest pavilion pleacă maĭ multe alee, pe carĭ sunt rĕspândite băncĭ... Pe-o alee se află un stâlp înalt (o coloană) de peatră, în vêrf avênd un vultur și în fața are o placă cu următoarele:

«Construită în anul 1856 August, «cu donațiunea domnitoruluĭ *Barbu* «*D. Știrbeĭ*, intemeetorul acesteĭ grădinĭ, prin ofisul domnesc No. 1355 «din 9 August 1850, și cu concursul «sfatuluĭ orășenesc, etc...»

Lângă această coloană de piatră se află un alt isvor cu apă de... fer.

Grădina are plantațiunĭ frumoase și două chioșcurĭ lucrate artistic din crăcĭ de copac.

Zăvoiu e înconjurat de apă, care, când vine mare inundează, de aceea se lucrează la un dig solid.

Cetățuia. In Râmnicu-Vêlcea este o stradă Traian pe care se află Episcopia, unde e înmormêntat episcopul Ghenadie; aci e reședința episcopuluĭ de Râmnic. Tot pe această stradă, mergênd pe drumul Călimăneștĭ la o distanță de 1—2 klm.; se află pe un deal înalt «mănăstirea Cetățuia».

Drumul ce duce sus la mănăstire e un drum nu așa ușor de urcat. Acest deal e înconjurat de un mic rîuleț, ce șerpuește și printre cele l'alte dealurĭ care înconjoară «Cetățuia». Suind mereŭ, ajungem în fine. Bisericuța e mică, două zecĭ persoane nu pot încăpea înăuntru.

Pe perețiĭ interiorĭ de lângă ușe se află două tablourĭ zugrăvite (cred că sunt douĭ episcopĭ, dar carĭ nu știŭ, căcĭ n'a avut cine să'mĭ explice).

De sus m'am uitat în toate părțile. Priveliștĭ admirabile, munțĭ, apa ce curge la poale și orașul Râmnic se vedea tot. Ceva fermecător! nu'mĭ maĭ venea să'mĭ deslipesc ochiĭ...

Raphael

Judecătorul Lynch

După o ședere de maĭ multe lunĭ în Riverina, livezile tufișurilor australiane, m'am întors la Sidney.

Era toamna têrziŭ; pentru a evita căldura zileĭ, am trecut cu poșta de noapte peste «Munțiĭ albaștri» spre țărm.

Se făcuse deja noapte, orizontul australic, era înconjurat de miriarde de stele.

«Coachul», tras de șease caĭ, uruia pe șosea; cele două lămpĭ ale noastre aruncaŭ o palidă lumină asupra stâncilor din jur și a arborilor. Stam lângă vizitiŭ și priveam natura dormitândă, care fu deșteptată de lumina felinarelor și de uruitul trăsureĭ.

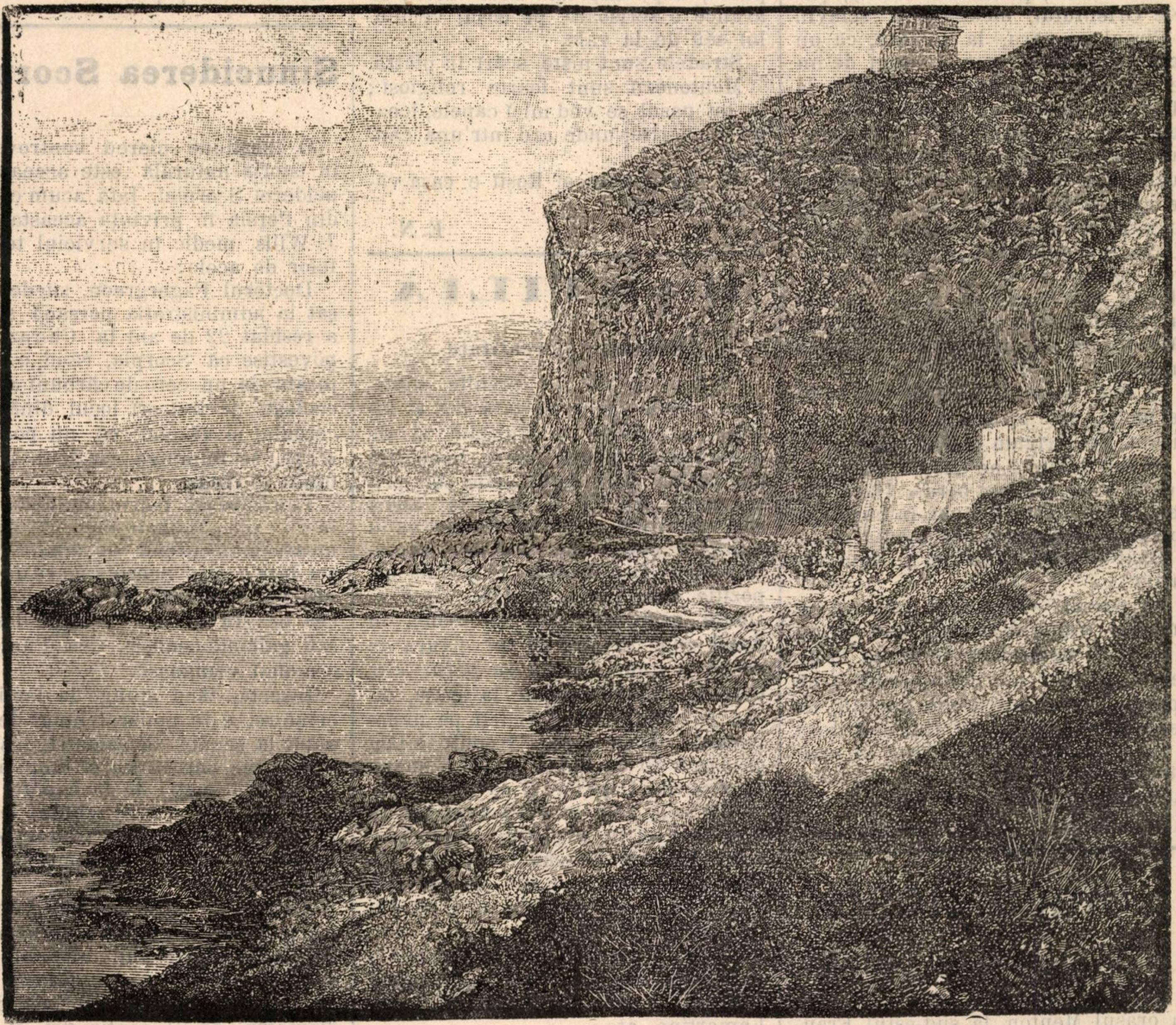
Billy, vizitiul, chiar rostise câte-va vorbe, de când mĕ urcasem lângă dênsul. El ținea în mâinile sale marĭ hățurile celor șease caĭ, fluerând melodia unuĭ cântec popular englez.

Caiĭ încetară de a maĭ galopa; drumul începea să se urce, caiĭ rĕsuflaŭ din greŭ și mergeaŭ numaĭ la pas, trăgênd trăsura cea grea spre munte.

Deodată se ivi printre norĭ luna palidă. O tăcere mormîntală domnea

în jurul nostru. Deodată la o cotitură a drumuluĭ trăsura se opri. Un strigăt de surprindere şi admiraţiune eşi printre buzele mele. Ajunsesem în culmea munteluĭ şi înaintea privirilor mele se aflaŭ stâncĭ înalte luminate de palida lumină a luneĭ. Nu departe de noĭ se afla un arbore mare, crĕpat de trăznet.

Caiĭ se opriră, uşile trăsureĭ fură deschise, pasageriĭ se coborîră şi se apropiară de marele arbore.

STÂNCA ROŞIE.—(Vezi explicaţia)

— Avețĭ petre destule? întrebă Billy.

— Da, all right. Iarăşĭ se făcu tăcere. Billy mĕ privi şi mĕ întrebă:

— N'avețĭ petre?

— Pentru ce? Ce'mĭ trebue petre? Vizitiul mĕ privi cu mirare şi esclamă apoĭ: D ta, nu ştiĭ istoria cânelui (Doy)? Atuncĭ ascultă.

— Inainte cu mulţĭ anĭ — pe atuncĭ eram încă copil, — tatăl meŭ lucra împreună cu alţiĭ aicĭ în «munţiĭ albaştri», căutând aur şi eĭ aflară aicĭ în apropiere o vînă de aur îmbelşugată.

Nu multă vreme lucrară împreună; în curênd veniră oamenĭ din toate părţile, între carĭ şi mulţĭ pungaşĭ. In curênd se născu aicĭ o viaţă sĕlbatică şi aventuroasă. S'a întêmplat că un bărbat a ucis ziua în amiaza mare cu pumnalul pe o femee.

— «Bepo» se numea mizerabi laş, era un vagabond cu privirea încruntată şi cu fălcile largĭ.

Prins în flagrant delict fu apucat de şease oamenĭ şi spânzurat de un arbore, unde stătu multă vreme, până când într'o noapte, deslănţuindu se o furtună teribilă, trăznetul izbi copacul, şi cadavrul, pe jumĕtate mâncat, căzu în adêncime.

De atuncĭ e obiceiul, ca aceia carĭ trec pe aicĭ să arunce cu petre în cânele acela mizerabil care a ucis o femee.

— Aicĭ sunt petre destule, zise Billy — aruncaţi le în numle nostru asupra laşuluĭ «Dingo» (câne sĕlaatic în tufişurile australice).

Pasageriĭ se urcară, uşile fură închise.

Vizitiul trase hăţurile şi plesni din biciŭ, iar eŭ mĕ gândeam la mizerabilul «Dingo», care a omorît pe sĕrmana femee.

C.

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

PIREU

Noaptea venise când părăsirăm Athena pentru a veni la Pireu, şi a apuca vaporul care ne aduse la Constantinopol.

Drumul de la Athena la Pireu este plantat cu arborĭ frumoşĭ, dar vên-

tul sufla teribil. Caiĭ noştri, tot aşa de bĕtrânĭ ca şi Themistocle, tremurau pe picioare şi ameninţau să cază la fie-care moment. De alt-fel întuneric absolut şi la fie care moment ne loveam de un arbore saŭ de vr'un car.

In fine, iată Pireu, *Manchesterul* Grecilor, cum zic Eleniĭ de azĭ. Oraşul numără, se zice, 30,000 locuitorĭ, şi devine aşa de prosper ca în timpul luĭ Pericles când atrăgea în dockurile şi basinurile sale, mărfurile Mediteraneĭ şi ale mărei Negre, grâul Bosforuluĭ şi Egiptuluĭ, lemnele Thracieĭ, productele Italieĭ, ştofele Orientuluĭ, metalele şi sclaviĭ.

Pireul ne păru, la lumină, ca un oraş cu străzĭ drepte şi lungĭ de nu se maĭ sfîrşeaŭ. Cum ajunserăm la cheŭ, un fluerat ne anunţă plecarea steameruluĭ nostru. Or ce ar fi, trebuia să ne imbarcăm. Un fel de başibuzuk maĭ negru ca fundul tingireĭ ne aruncă în luntrea sa amestecaţĭ cu bagajele şi ne depărtarăm în larg. Marea era agitată, câte odată luntrea noastră sărea pe vêrful valurilor şi ne făcea să zărim umbra salvatoruluĭ nostru pe care'l căutam; câte o dată ne afundam într'o gaură imensă.

In fine, vaporul nu e de cât la 20 de metri, dar pleacă şi scara e ridicată. Noĭ strigam cât ne lua gura.

«Aveţĭ bilete? ne zise o voce. — Nu, le vom lua pe bord.» Dacă din nenorocire le-am fi avut în buzunar. compania asigurată de câştig ne-ar fi lăsat frumos să jucăm în voia valurilor.

Ne pescui: «Incercaţĭ de a vĕ apropia.» Vaporul se opri din drum şi luntrea noastră se îndreptă în direcţia luĭ, dar ne fu imposibil a ne apropia, valurile, care ne duceaŭ, ne depărtaŭ numaĭ de cât. Intr'o săritură a valurilor puturăm în fine să apucăm scara şi a ne urca cu negrul şi cu bagajele noastre pe bord.

(Va urma) **N. de Jeanettau**

Stânca Roşie

Hotarul între Franţa şi Italia

Până în anul 1811, turiştiĭ sosiaŭ în oraşul Menton, la sud-estul Francieĭ, pe catărĭ şi pe o cărare îngustă. S'a construit atuncĭ admirabilul drum numit Corniche şi azĭ, călĕtorul, plecând de la Niza ajunge într'o oră la Menton iar de la Monaco ajunge în 20 de minute.

Desprins din principatul de Monaco, d'împreună cu Roquebrune, în anul 1861, oraşul Menton, devenit francez, formează azĭ frontiera extremă lângă Mediterana, între Francia şi Italia. Stânca Roşie, reprezintată de gravura noastră, aparţine celor două ţĕrĭ: jumĕtatea dinspre rĕsărit e a Italieĭ iar cea dinspre apus a Francieĭ. La rĕsărit de Stânca Roşie, cea d'întâiŭ staţiune italiană este Ventimillia.

Oraşul Menton, ca şi Niza, adăpostit de Alpĭ, are o climă foarte plăcută şi miĭ de vizitatorĭ se duc acolo să petreacă iarna. Oraşul e noŭ. Pretutindenĭ otelurĭ monstre, cazinurĭ, localurĭ de petrecere. Vilele par nişte cuiburĭ de vulturĭ înfipte în coastele munţilor stâncoşĭ.

Ele par situate una d'asupra alteia şi se întrec aşa mult în înălţime în cât un mentonez distrat ar putea, după expresia unuĭ turist, să arunce o scrisoare pe coşul vecinuluĭ sĕŭ de la vale.

Stradele sunt nişte scărĭ în piatră.

Mentoneziĭ sunt foarte religioşĭ; la tot pasul se vĕd micĭ capele, icoane acoperite, unde ard într'una candele.

Pe vîrful Stânceĭ Roşiĭ e casa vămeĭ italiene.

E. N.

BASTILIA

Fantasie şi realitate

Coliviĭ de fer în pivniţe subterane, celule mucezite fără aer şi lumină, dar pline de guzganĭ şi de paianjenĭ, o piatră mare, acoperită cu puţine paie, iată unde sta prizonierul. Ast fel a descris Louis Blanc Bastilia şi ast-fel trăeşte ea în fantazia popoarelor. Tot aşa reprezintată a fost Bastilia la ultima expoziţie din Paris la 1889: Intr'un spaţiŭ semi-întunecos se vedea în dosul unor zăbrele de fer figura de ceară a unuĭ bĕtrân cu pĕrul alb, care, cu mâinile legate la spate, zăcea pe viaţă. «Aicĭ vedeţĭ pe nenorocitul Latude, care a trebuit să lâncezească 35 de anĭ în Bastilia, spune Ciceronele. Copiilor li se ridica pĕrul în cap, damele eraŭ cuprinse de fiorĭ recĭ şi în pepturile republicanilor inimele băteaŭ cu putere, la amintirea glorioaseĭ zile de 14 Iulie 1789, în care Bastilia a fost dărâmată.

Bastilia, ast-fel descrisă, nicĭ n'a existat în realitate. Aceasta o spun scriitoriĭ vestiţĭ ca Taine, Michelet, Lamartine, etc.

Peatra fundamentală a Bastileĭ a fost pusă în anul 1370, când s'aŭ întărit fortificaţiile Parisuluĭ contra englezilor. Fortul acesta rĕmase în cursul veacurilor, numaĭ destinaţiunea i se schimbase. Ludovic XI şi Francisc I aŭ dat acolo serbărĭ strălucite. Cardinalul Richelieu o prefăcu în închisoare de Stat, unde eraŭ deţinuţĭ aceia carĭ ameninţaŭ siguranţa statuluĭ.

In cursul domnieĭ regeluĭ Soare (Lud. XIV) s'a schimbat iarăşĭ. Pe lângă numeroşi scriitorĭ, protestanţĭ, iansenişţĭ, pe carĭ tirania luĭ Ludovic XIV i-a trimis la Bastilia, aflăm acolo, sub domnia sa, otrăvitorĭ, talşificatorĭ de monedă, fermecătorĭ, etc., criminali carĭ eraŭ înconjuraţĭ oare-cum de un nimb romantic.

Fie care prizonier, îndată după ce era închis, i se lua interogatoriul. Se ştie că şi Voltaire a fost, în tinereţea sa, prizonier în Bastilia.

Sub Ludovic XVI, prizonierii se trataŭ cu maĭ mare blândeţe. Inainte de isbucnirea revoluţieĭ se aflaŭ în Bastilia 10 prizonierĭ. La 14 Iulie 1789 Bastilia a fost luată cu asalt de către popor.

Sinuciderea Scorpieĭ

O chestiune mereŭ controversată în istoria naturală este aceea a sinucidereĭ Scorpieĭ. Iată acum ce scrie din Persia în privinţa aceasta d. C. J. Wills, medic în serviciul telegrafelor de acolo:

Doctorul Fagergreen, suedez, ataşat la administraţia persană şi care a residat 22 de anĭ la Chiraz, îmĭ povestise că Scorpia, când e înconjurată de un cerc de cărbunĭ aprinşĭ, ocoleşte de treĭ orĭ locul dinăuntrul cerculuĭ şi vĕzênd că nu poate să scape, se împunge cu acul sĕŭ veninos şi moare.

Indoindu mĕ foarte mult de acest lucru şi gândindu-mĕ că insecta moare maĭ curênd de arsură, prinseĭ într'o zi o Scorpie mare de speţa neagră. In Persia sunt două speţe: cea neagră şi cea cenuşie-deschisă saŭ galbenă-cenuşie. Cea d'ântêiŭ e cea maĭ veninoasă.

Insecta, când ajunge la deplina sa creştere, e în general lungă de cincĭ până la şeapte centimetri, însă am vĕzut una care avea o lungime de 12 $^3/_4$ centimetri de la capĕtul cleştelui până la vêrful aculuĭ care e la capĕtul cozeĭ. Insă trebue să se considere această mărime ca fenomenală.

Scorpia pe care o prinsesem era foarte mare şi pentru a verifica dacă afirmarea doctoruluĭ nu era o poveste populară, aşezaĭ afară în curte un cerc de cărbunĭ aprinşĭ de un diametru de 91 centimetri şi răciĭ cărămizile pavagiuluĭ cu apă pentru ca scorpia să nu se ardă.

Apoĭ scoţênd Scorpia din tubul de sticlă în care o ţineam, o puseĭ zdravănă şi ne-atinsă în mijlocul cerculuĭ.

Ea stătu un moment nemiscată apoĭ făcu în adevĕr treĭ ocolurĭ împrejur, se întoarse iar la centru, îşĭ îndoi coada, îşĭ împunse de treĭ orĭ capul cu acul şi muri la moment.

Aceasta am vĕzut-o cu ochiĭ meĭ şi am vĕzut aceeaşĭ experienţă dând acelaşĭ rezultat, la un amic căruia 'ĭ povestisem faptul.

Numaĭ oameniĭ din poporul de jos

sunt expuşĭ în Persia la împunsătura Scorpieĭ, pentru că numaĭ eĭ umblă cu picioarele goale prin locurile unde se află Scorpiĭ.

Impunsătura Scorpieĭ nu e mortală de cât pentru copiĭ când sunt atinşĭ la gât însă e foarte dureroasă pentru orĭ-cine şi singura uşurare o dă amoniacul vĕrsat peste rană.

A. Saget.

PUCIOASA

Pucioasa este o staţiune balneară, care se află în judeţul Dâmboviţa. Această localitate din an în an câştigă maĭ mult, face progrese în tot momentul şi e vizitată în fie-care an de un numĕr mare de vizitatorĭ; suma lor din ce în ce se ridică maĭ mult, în fie-care vară.

Comunicaţia cu Pucioasa se face saŭ cu trăsura saŭ pe calea ferată Têrgovişţea-Pucioasa. Fiind în tren saŭ în trăsură nu poţĭ ca să nu admirĭ natura care ţi se presintă înainte.

«Dealurile ce se înalţă în dreapta şi stânga printre carĭ serpueşte pe valea Ialomiţeĭ drumul de fer ce duce la Pucioasa».

Ce frumoase priveliştĭ! In dreapta şi în stânga drumuluĭ se vĕd granele frumoase, ce cresc şi se ridică falnic, arătându'şĭ roadele şi par'că vor besc, zicênd: Cum să nu dăm roade frumoase, dacă pămentul în care suntem semănate, e bun, e sănătos, ne e prielnic noué...

Din tren saŭ din trăsură, în partea de Nord Est a Têrgovişteĭ, se vede sus pe un deal, «mănăstirea Dealu» zidită de Radu cel Mare la 1500, şi unde se află craniurile luĭ Mihaĭ Viteazul şi al luĭ Radu cel Mare. Maĭ departe se zăreşte mănăstirea Viforîta. Trecem prin drăguţa localitate Lăculeţe, unde se află pulberăria Statuluĭ.

După un ceas şi ceva ajungem la Pucioasa. Gara e măricică, intrarea din spre oraş e de toată frumuseţea are un mic bulevard, cu pomĭ tinerĭ, căcĭ gara e făcută de curând, calea ferată e deschisă numaĭ de cât-va timp.

* * *

Pucioasa e foarte bine situată; are aer plăcut.

Priveliştĭ admirabile, munţiĭ se zăresc arătându'şĭ coamele lor acoperite cu brazĭ; pe icĭ pe colea câte o făşie lungă, albă de zapadă.

Această localitate a devenit însemnată din cauza băilor de pucioasă.

Persoanele carĭ viziteazǎ Pucioasa aŭ şi distracţiĭ, aşa: grădina care e colosală, are nişte plantaţiunĭ frumoase, şi acĭ se află un măreţ pavilion, cu o sală spaţioasă, în care se daŭ balurĭ de două orĭ pe sĕptămână, Joia şi Duminica; iar când vine câte o trupă de artiştĭ, scena se improvizează iute şi încep să joace.

Excursiunĭ iarăşĭ nu lipsesc, aşa se fac la Vălcana, Crucea de piatră, Mănăstirea Buneĭ şi maĭ cu seamă la Sinaia.

Pucioasa merită a fi vizitată, acĭ tot-d'auna veĭ găsi o odae pentru timpul cât viĭ, căcĭ se află foarte multe case marĭ, bune şi sănătoase.

Acĭ pare că în toate s'a aplicat higiena.

Raphael.

Mormîntul unuĭ cal

Impĕraţiĭ romanĭ din epoca decadenţeĭ, carĭ puneaŭ în executare fantaziile lor cele maĭ caraghioaze, ordonaŭ să se dea cele maĭ marĭ onorurĭ cailor pe carĭ călăriaŭ de predilecţie şi să se ridice chiar şi monumente măreţe unora dintre eĭ.

Azĭ lucrurile astea aŭ eşit din modă şi tocmaĭ pentru asta e curios să se citeze un cal care posedă o frumoasă placă funerară d'asupra loculuĭ unde a fost îngropat şi pe care sunt săpate şi aurite cuvintele ce se relatează marile luĭ fapte.

Dacă mergeţĭ la Cahir, în comitatul Tipperary, în Anglia, şi dacă vizitaţĭ cazarmele acestuĭ oraş şi curţile lor, puteţĭ vedea placa în chestiune fixată de zidul uneia din aceste curţĭ.

Calul care a meritat această onoare se numia Crimean Bob» adică «Bob din Crimeea» pentru că luase o parte strălucită la rĕzboiul Crimeeĭ.

El făcea parte din reg. 11 de husarĭ care a participat la bătăliile celebre de la Alma, Balaklava, Inkermann şi Sevastopol. Citiţĭ placa funerară; veţĭ găsi un epitaf în regulă.

Iată'l întocmaĭ:

«Al 11-lea de husarĭ. — Acĭ se odihneşte *Crimean Bob*, un veteran al cailor de trupă carĭ, după ce a trecut, fără să fie rănit niciĭ odată, prin toate bătăliile marĭ ale Crimeeĭ, a venit de a murit în grajdurile cazarmelor din Cahir, la 9 Noembrie 1862, în vêrstă de 34 de anĭ».

Precum vedeţĭ, nimic nu lipseşte. Să adăogăm că în cele patru colţurĭ ale plăceĭ s'aŭ înscris numele marilor bătăliĭ pe carĭ le citarăm şi la carĭ bravul Bob avusese onoarea d'a participa.

D. Bell.

Englezii în Indiĭ

Se ştie că Englezii — sunt câţĭ-va anĭ de atuncĭ, — aŭ suferit o teribilă catastrofă în Indiĭ.

Rajahul din Manipur, a căruĭ capitală e reşedinţa unuĭ agent englez, fu rĕsturnat de şeful unuia din tri burile sĕlbatice, care năvălesc deseorĭ prin împrejurimĭ.

Rajahul făcu apel la guvernul englez, şi d. W. Quinton, comisar pentru regatul Atamuluĭ, al căruĭ cartier general se găseşte la Sillong, plecă la Manipur cu o escortă destul de bună, compusă din detaşamente din regulamentele 42 şi 44 de infanterie uşoară de Goorkea.

Sosind până la frontieră, d. Quinton dete un ordin pentru arestarea şefuluĭ revolteĭ. In timpul nopţeĭ, câmpul englez care se găsea la sud de Kohima, între această staţiune şi Mampur, fu atacat de triburile inimice. Asaltul ţinu două zile; inimicul fu respins, dar englezilor le lipseaŭ muniţiĭ, şi d. Quinton dete un ordin:

«*Să se scape cine poate!*» In acea turburare, maĭ bine de 500 soldaţĭ plătiţĭ de Anglia fură omorîţĭ. Aproape toţĭ ofiţeriĭ aŭ dispărut.

Se crede că Rajahul din Mampur şi comisarul Quinton sunt prizonierĭ în mâinile rebelilor.

Statul Mampur e la sudul Assamuluĭ, la nord est de India. La nord e mărginit de ţara Angami, la est de districtul englez Cachar, la est de valea Kubo şi Birmania Superioară, la sud de ţările Lushals, Kukis şi de Sutis. Relaţiunile cu guvernul englez aŭ loc prin intermediarea unuĭ agent politic, care e sub autoritatea comisaruluĭ din Assam. Acest stat consistă dintr'o vale largă, de 650 mile pătrate, în mijloc de munţĭ, care separă Assamul de Cachar şi de Chittapong Are o populaţiune de 130,000 locuitorĭ, din carĭ 74,000 locuesc prin munţĭ. Aceştia sunt maĭ cu seamă indienĭ. Eĭ sunt abilĭ într'un joc, cunoscut în Anglia cu numele de «Jolo».

Această întreprindere ar putea deveni începutul uneĭ rĕscoale a indienilor contra dominaţiuneĭ engleze; totuşĭ se vede antipatia pe care o aŭ indieniĭ contra englezilor.

De la Olt.

O călĕtorie

în pământurile descoperite de

Cristofor Columb

In *Historie* ale luĭ Fernando Columb şi în *Historia* luĭ Las Casas, se citeşte versiunea italiană şi spaniolă a scrisoreĭ pe care Toscanelli a scris o în limba latină; noĭ ne vom referi la textul original latin, care a fost transcris chiar de mâna luĭ Columb, în ultima foae a cărţeĭ *Historia rerum ubique gestarum* de papa Piu II, şi vom utiliza versiunea literară dată

de curênd de profesorul de Lallis [1])

Toscanelli, în scrisoarea-sa, se exprimă în următorul chip:

«Luĭ Cristofor Columb, Paul fizicianul te salută: Eŭ vĕd măreața și marea ta dorință de a vroi să trecĭ acolo unde se ascund *le spezie* și ca rĕspuns la scrisoarea ta îțĭ trimet copia uneĭ alte scrisorĭ pe care acum câțĭ-va anĭ eŭ am scris'o unuĭ amic și familiar al bunuluĭ rege al Portugalieĭ, maĭ înainte de rĕzboaiele Castilieĭ, ca rĕspuns la o alta, care, prin însărcinarea Alteţeĭ Sale mi-a scris d'asupra eĭ acest lucru, și'țĭ remit o altă hartă navigatorie, la fel cu aceea pe care am remis'o luĭ și care va rezolva toate cestiunile».

Copia în chestiune e următoarea:

«Luĭ Fernam Martius, canonic din Lisabona, Paul fizicianul salutare.

«Multă plăcere am aflând de la tine despre grația și familiaritatea de care te bucurĭ pe lângă prea generosul și mărețul prinț.

«Altă dată eŭ discutând cu tine despre o navigație maĭ scurtă de cât aceea făcută de tine spre a merge în Guineea, îmĭ cere acum prea bunul rege câte-va explicațiunĭ, ba chiar o demonstrație materială în urma căreia să se poată înțelege aceea navigație chiar și de ceĭ maĭ puțin invĕțațĭ.

«Eŭ decĭ, cu toate că recunosc că asta se poate dovedi cu forma sfereĭ, care e aceea a lumeĭ, totușĭ, determinaĭ, spre a face maĭ clar, celor-l'alțĭ și mie maĭ plăcut lucrul, de a arĕta acea cale maritimă cu o hartă navigatorie asemenea cu acelea ce se obișnuesc a se face de regulă.

«Remit decĭ M. S. o hartă făcută cu mâinile mele, în care se află desemnate insulele din care călĕtoria ar trebui să se înceapă, tot mereŭ către occident, și locurile la carĭ ar trebui să se ajungă, și când ar trebui să se decline de la pol și de pe linia echinoxială, și cât spațiŭ adică câte mile ar trebui să se parcurgă spre a ajunge la locurĭ foarte fertile în tot felul de arome și de plante.

«Și nu te minuna că numesc părțĭ *occidentale* acelea unde sunt arome, pe când de obiceiŭ se numesc *orientale*, căcĭ aceĭ ce vor naviga într'una spre apus, prin mijlocul navigațieĭ la antipozĭ, vor ajunge la zisele regiunĭ, pe când daca mergĭ pe calea de uscat și rĕmâĭ mereŭ în emisfera noastră, te veĭ găsi la orient.

«Apoĭ liniile așezate în lung în harta mea dovedesc distanța de la orient spre occident; acelea însă dispuse în mod tranversal dovedesc distanța care e de la Sud la Nord.

«Notaĭ în fine pe hartă, pentru a informa maĭ bine pe navigatorĭ, diferite locurĭ la care puteţĭ ajunge, fie că vânturile saŭ orĭ ce altă întâmplare să facă necesar un refugiŭ, fie că se voiește a se dovedi locuitorilor acelor regiunĭ de a avea vr'o știre despre eĭ, ceea ce trebue să le fie lor foarte plăcut.

«Nu locuesc în acele insule de cât comercianțĭ, și se spune că se află acolo atâțĭ navigatorĭ cu năvile lor, după cum nu e în tot restul lumeĭ, și aceasta maĭ ales numaĭ într'un singur port numit *Zaiton*.

«Se zice într'adevĕr că în acel port se încarcă pe fie-care an o sută de năvĭ marĭ de piper, fără să se maĭ socotească cele-l'alte năvĭ carĭ aduc alte arome.

«Acea regiune foarte populată și foarte bogată în multe provincĭĭ și orașe nenumĕrate sub dominația unuĭ prinț care se numește *Mare Chan* nume care în latinește însemnează Rege al Regilor (*rex regum*).

«El rezidă aproape în tot-d'auna în provincia *Catay*.

«Din orașul Lisabona spre apus, în linie dreaptă, până la prea nobilul și marele oraș Quinasay, sunt semnate pe hartă 26 de spațiurĭ, din care fie-care coprinde 250 de mile.

«Quinasay are un cercuit de 100 mile. Acest spațiŭ e aproape a treia parte a întregeĭ sfere și Quinasay se află în provincia Maugi, nu departe de aceea Catay, reședința obicĭnuită a regeluĭ.

«Dar din insula Antilă, cunoscută de d-ta, la nobila insulă Cipango sunt zece spațiurĭ...»

Decĭ pe harta pe care Toscanelli a transmis-o maĭ întâiŭ luĭ Fernam Martius și apoĭ luĭ Columb, el a deliniat partea occidentală a lumeĭ, cunoscută la acea epocă, cu toate insulele deja cunoscute.

(Va urma)

[1]) Această prețioasă scriere fu studiată maĭ întâĭ de Don Jose Fernandez de Velasco, impiegat în societatea columbiană din Sevilia, și tipărită diplomaticește de Harisse în *Additions*; ea maĭ figurează apoĭ în fac-simile în eliotipia din culegerea documentelor și studiilor comisiuneĭ regale columbiene).

Varietăţi

Luptă cu un șearpe. — Sunt câţĭva anĭ de când un tînĕr numit Iones Smithfield, trecênd printr'un loc aproape de Woodwille, (America), vĕzu un șearpe negru care se strecura prin mărăcinĭ și, chemând câinele sĕŭ Zip, îl asmuțĭ asupra animaluluĭ. In timp ce el privea la preludiul lupteĭ care era să se petreacă între șearpe și credinciosul sĕŭ tovarăș, auzi la spate un sgomot și întorcêndu-se vĕzu cu spaimă un alt șearpe enorm, lung de 6 picioare, cu capul ridicat, agitându'șĭ limba și cu ochiĭ strălucitorĭ, gata d'a se repezi.

Inainte ca Iones să înțeleagă pericolul, șearpele se aruncase asupra luĭ. El făcu o săritură îndărăt căutând cu privirea un arbore saŭ vre un ciomag. Dar, ne zărind nimic, scoase cuțitul decis d'așĭ vinde scump viața. O luptă teribilă se încinse între om și șearpe. Aceasta din urmă era maĭ forte și putu în sfîrșit să se încolăcească pe piciorul omuluĭ, strîngêndu'l foarte tare cu inelele sale. Iones simțea cum îĭ scapă cuțitul din mână; șarpele se urca din ce în ce pe corp și întindea gura spre față; voia să'ĭ strângă gâtul, când de odată, Zip, câinele, care omorîse pe cel-l'alt șarpe, alergă în ajutor, apucă capul monstruluĭ între dințĭ, pe când Iones își oțêndu'șĭ brațul, putu să lovească șarpele.

Când vĕzu la picioare reptilul neînsuflețit, căzu pe jumĕtate leșinat, câinele îĭ lingea mâinele și fața, completând opera de scăpare pe care credinciosul animal o făcuse așa de curagios. Un american i a oferit 1000 dolarĭ (5000 fr.) pentru Zip, dar Iones a refuzat de a se separa de un bun amic care îĭ scăpase viața.

—x—

Femeea indiană în câmpiile Americeĭ. — Viața femeeĭ indiane în câmpiile Americeĭ, este din frageda copilărie și până la moarte, un lanț neîntrerupt de grijĭ și chinurĭ, muncă și mizerie, umilire și maltratare. Femeea indiană e o sclavă, maĭ întâiŭ în casa tatăluĭ eĭ și apoĭ în wigwamul soțuluĭ eĭ. Indată ce fata cu fața aramie s'a deprins să stea pe propriile eĭ picioare, e pusă la muncă grea, care crește maĭ mult din zi în zi. Căsătoria nu schimbă soarta femeeĭ indiane, căcĭ prin aceasta ișĭ schimbă numaĭ stăpânul. Până acum o bătea tatăl eĭ, de acum o bate soțul eĭ.

—x—

Ceva despre peștiĭ heringĭ. — Heringiĭ locuesc în oceanul Boreal. De acolo se coboară în fie-care an spre zona temperată în coloane strînse și numeroase. In dreptul insuleĭ Islanda, aceste coloane se împărțesc și pe când unele țin coastele Americeĭ, altele, maĭ considerabile, vin pe malurile Norvergieĭ, Danemarceĭ, Germanieĭ, Anglieĭ, Franțeĭ, Spanieĭ și înaintează până la strîmtoarea Gibraltar, servind de hrană, în drumul lor, la o mulțime de alțĭ peștĭ și păsĕrĭ de mare carĭ'ĭ urmăresc zi și noapte.

Eĭ sunt rarĭ pe coastele Africeĭ; în Mediterana sunt puținĭ de tot.

In Franța, pescuirea heringilor se face în mare parte pe coasta canaluluĭ La Manche, de la pasul de Calais până la gura râuluĭ Orne.

Anul II.—No. 78. 10 BANI IN TOATA ŢARA Bucureştĭ, Miercurĭ, 21 Octombrie, 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « ½ « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARŢEA —

devĕr se numeşte ast-fel.

Bergaz afirmă aceasta, atuncĭ strĕinul, care era un mare savant, zise că e lucru curios de oare-ce tocmaĭ acelaşĭ nume îl are şi o zeitate, care are un templu al eĭ în Madagascar. Zicĕnd acestea întinse luĭ Bergaz un carnet, în care era scrise următoarele: «Locuitoriĭ din Madagascar formează un amestec de Africanĭ, Arabĭ şi indigenĭ. Aceştĭ din urmă se găsesc în imperiul Ovas, care este guvernat de un rege. Madagaşiĭ adoră zeitatea Bergaz (Ber, isvor, gaz, lumină) căreia în fie-care sĕptămână i se jertfeşte un cocoş. De aicĭ se poate vedea, cât de înrudite sunt între ele vechile datine».

Savantul vorbi despre interesul ce'l va stîrni la academia franceză din Paris, apoĭ plecă.

Bergaz ridică din umerĭ şi un moment după aceea uitase istoria aceasta

Câte-va sĕptĕmânĭ după aceasta a fost trimis de şeful sĕŭ la Cap St. Marie în Madagascar, ca să cumpere de acolo lemn de abanos. Corabia pe care se afla dînsul fu coprinsă de furtună şi ast-fel fu nevoită să ancoreze la coasta imperiuluĭ Ovas, la Simpai. Pe când echipagiul se ocupa cu aranjarea corăbieĭ, Louis Bergaz îşĭ petrecea vremea făcĕnd escursiunĭ.

La marginea uneĭ pădurĭ zări un indigen, care zăcea în genunchĭ în faţa uneĭ colibe în formă de baldachin şi cânta pe nas. Din când în când striga: Bergaz! Bergaz!

Louis 'şĭ aduse acum aminte de descoperirea ce i-a făcut-o savantul din Batavia. El se apropiă maĭ mult şi fu coprins de uimire când vĕzu chipul zeuluĭ, care era propriul sĕŭ chip. Artistul nu uitase nicĭ favoritele sale; în jurul gâtuluĭ zeuluĭ se afla o cravată albastră, pe care Louis o dăduse bucătaruluĭ negru. Pe când Louis stetea, adîncit în contemplarea zeuluĭ, sosi un numĕr maĭ mare de indigenĭ în procesiune. Louis se ascunse într'un colţ de unde privi cu curiositate ce se întâmpla în templu. Un negru, îmbrăcat în haine colorate, preotul suprem, se apropie de altar, aprinse un foc şi aşeză pe el un cocoş jumulit, pe când toţĭ ceĭ de faţă începură să se vaite urlând.

Atuncĭ Louis Bergaz nu putu să'şĭ maĭ ţină rîsul şi pereţiĭ de bambus tremurară de isbucnirea de ilaritate convulsivă a zeuluĭ în original. Indată indigeniĭ se repeziră asupra luĭ Louis, căruia i-ar fi mers rĕŭ. Deja căpitanul tribuluĭ se repezise cu măciuca asupra luĭ. De odată însă măciuca îĭ căzu din mână şi el se aruncă la picioarele fostuluĭ sĕŭ salvator. Preotul nu era altul de cât fostul bucătar Neptun, care era frate cu regina din Ovas. Aceasta îl numise guvernator în Simpaĭ. In ast-fel de calitate făcuse pe salvatorul sĕŭ zeŭ.

Cornel.

Abysinia.—Regele regilor Menlik

Am avut ocaziunea de a urma pe împĕratul într'o expediţiune, şi fuseĭ mirat de iuţimea cu care armata abisiniană, se aşeza în lagăr şi'şĭ făcea corturĭ.

Regele regilor, înconjurat de o escortă, gata de a'l servi, merge călare pe un catâr. Impĕrăteasa îl urmează dar maĭ la distanţă; escorta eĭ n'are acelaşĭ caracter familiar. Soldaţiĭ eĭ păzesc o ordine perfectă. Nimic nu e maĭ pitoresc de cât a privi la damele de onoare ce urmează pe împĕrătească, toate în mână cu nişte umbrele multicolore.

Toată această lume e ostenită după un mers de treĭ saŭ patru ore, şi simţi oare-care satisfacţie când vezĭ că cortul regeluĭ se construeşte, nu cortul cel mare, dar un cort mic, decorat cu numele de *dasta* (bucuria) Indată toate locurile sunt ocupate; fie care şef îşĭ cunoaşte locul care i se cuvine, fie la dreapta, fie la stânga, fie înainte saŭ în urma Majestăţeĭ Sale. După şefiĭ ceĭ marĭ, subalterniĭ îşĭ aranjază corturile în aceeaşĭ ordine, şi nu trece o oră şi vezĭ un adevĕrat oraş de corturĭ. Bucătăriile imperiale sunt maĭ active, căcĭ Majestatea Sa primeşte tot-d'a-una la masă pe şefiĭ ceĭ marĭ şi pe europeniĭ carĭ sunt pe acolo.

Ce să maĭ spun? Soldaţiĭ abisinienĭ sunt bine armaţĭ, îşĭ îngrijesc bine puşca, poate foarte mult, şi aŭ un mers frumos.

Ziua când împĕratul va da ordin armatelor sale să atace pe europenĭ mĕ tem ca să nu fie teribilă.

Soldatul abisinian e un infanterist neobosit; sobrietatea sa trece peste tot ceea ce noĭ am putea cugeta. Soldatul spaniol, care trece în Europa drept model, n'ar putea ţinea zece zile regimul soldatuluĭ abisinian. Ceea ce nu împiedecă ca aceştĭ oamenĭ să fie destul de veselĭ!

După Casimir Mondo de A. D.

Oraşele pitoreşti

Dordrecht

Acesta e primul oraş mare olandez peste care dă călĕtorul care merge de la Anvers în Olanda. El e Olanda personificată, complectă, umedă, cuprinsă de acea dulce amorţire care domneşte de la Berg-op Zoom la Graninque şi de la Roermond la Helder trecĕnd prin Rotterdam, Amsterdam, Arnhem, Zvolle şi alte localităţĭ liniştite.

Clădit în mijlocul uneĭ rĕspântiĭ de cursurĭ de apă (braţele Meuseĭ), Dordrecht prezintă imaginea inundaţiuneĭ, această sabie a luĭ Damocles care e atârnată d'asupra întregeĭ Olande.

In noaptea de 18 Noembrie 1421, unul din digurile carĭ ţin apele măreĭ ca să nu prefacă toată Olanda într'un lac, s'a rupt. Şeapte-zecĭ şi două de sate cu o sută de miĭ de locuitorĭ, aŭ fost înecate.

Singura clădire care a rezistat acesteĭ catastrofe a fost un turn vechiŭ, cunoscut sub numele de *casa Merwede* şi ale căruĭ ruine se vĕd şi azĭ. Maĭ mult de 15 chilometri pătraţĭ, acoperiţĭ de apă, despart d'atuncĭ încoace oraşul Dordrecht de uscat. Nu e însă peste tot apă, după cum arată numele aceluĭ ţinut, *Verdrankenland*, a dică ţara înecată. O mulţime de insule — aproape o sută — sunt presărate pe întinderea lichidă. In insulele astea, creşte iarbă grasă şi se vĕd păscĕnd boĭ şi vacĭ cu pĕrul strălucitor. La tot momentul se vede trecând un vaporaş care une orĭ se târîe pe ierburile de la fund: E adevĕratul peisagiŭ olandez, în liniştea luĭ desĕvêrşită.

Ca complectare a peisagiuluĭ maĭ sunt apoĭ morile de vênt în formele lor originale şi, cum intri în oraş, bonetele albe cu fireturĭ de aur saŭ de argint carĭ arată şi maĭ rumene feţele frumoaselor olandeze şi ochiĭ lor şi maĭ albaştri.

Biserica cea mare, *grootte Kerk*, n'are pretenţiunea d'a rivaliza cu catedralele splendide ale oraşelor principale olandeze, însă aşa cum este, cu turnul eĭ pătrat, de cărămizĭ, are un aspect frumos. Monumente sunt puţine; casele foarte curate, aŭ o construcţiune deosebită şi coloarea galbenă domină.

Din punctul de vedere istoric, oraşul Dordrecht are documente în regulă. Fondat în anul 994, e considerat drept cel maĭ vechiŭ oraş al Olandeĭ. Insă ceea ce stabileşte superioritatea sa asupra altor oraşe ale Olandeĭ este că acolo s'aŭ ţinut în 1572, primele şedinţe ale Statelor Generale olandeze şi tot acolo s'a ţinut, în 1619, vestitul Sinod ale căruĭ hotărîrĭ aŭ încă forţă de lege pentru biserica reformată.

Acest tribunal, inaugurat prin executarea luĭ Barneweld, a lăsat proaste amintirĭ, ceea ce n'a oprit pe preşedintele sĕŭ d'a declara membrilor că «făcuseră o operă miraculoasă de care tremura iadul.»

Locuitoriĭ din Dordrecht vorbesc încă de aceste evenimente ca şi cum s'ar fi petrecut ierĭ, în vreme ce trag din pipele lor albe, în dosul transparentelor de la ferestrele berĕriilor.

E. M.

Lucrătorii în lemn în Japonia

Când cine-va se opreşte înaintea uneĭ construcţiunĭ japoneze, templu, palat, casă de bogat saŭ de modest artizan, ceea ce'l isbeşte maĭ întêĭ

este perfecţiunea cu care sunt încheiate între ele diferitele bucăţi de lemn. Scobiturile rotunde, drepte, oblice, etc., se îmbucă între ele cu o regularitate matematică.

Dacă întâmplarea favoriseazĭ pe cine-va aşa ca să vadă la lucru pe tâmplariĭ carĭ execută ast fel de lucrărĭ de artă, atuncĭ mirarea sa se preface în uimire.

Cum? Cu ast fel de instrumente simple, o secure cu coada curbă, o rîndea primitivă, un ferĕstrĕŭ drept, un ciocan şi o daltă, meşteşugariĭ aceştia isbutesc să ridi e aşa construcţiĭ solide?

Şi apoĭ dînşiĭ lucrează cu o mare repeziciune. Servindu-se de picioare, ca şi de mâinĭ, sfredelesc, daŭ la rîndea şi tae cu ferĕstrĕul în maĭ puţin timp de cât trebue celuĭ maĭ îndemânatec lucrător european. Răbdătorĭ cum sunt, nimic nu'ĭ plictiseşte şi nu'ĭ opreşte din lucru. Ochirea lor e foarte justă şi rar se întâmplă să strice un lucru pentru a'l face din noŭ.

Până maĭ acum câţĭ-va anĭ nu se întrebuinţaŭ în Japonia cuele de fer nicĭ cleiul pentru lipirea scândurilor; cu toate astea lucrările eşite din mâinile lor eraŭ de o mare soliditate.

Acum, tâmplarul japonez, maĭ cu seamă acela care a petrecut un an saŭ doĭ pe o corabie europeană pentru a se perfecţiona, a adoptat cu încetul uneltele noastre; însă acestea costând scump nu se întrebuinţează de cât în oraşele de pe malurile măreĭ.

In interiorul ţĕreĭ, lucrătoriĭ tâmplarĭ aŭ rĕmas credincioşĭ instrumentelor vechĭ pe carĭ nu par câtuşĭ de puţin dispuşĭ d'a le părăsi.

Când cine-va a vĕzut într'un oraş saŭ la ţară pe tâmplariĭ japonezĭ lucrând cu mijloacele lor nesuficiente şi când priveşte capo-d'operele de tâmplărie ce se găsesc la tot pasul în Japonia, rĕmâne înmărmurit de marea nepotrivire dintre aceste capo-d'opere şi mijloacele prin care se execută.

In Japonia un tâmplar bun câştigă 30 de cenţĭ pe zi (un cent e cincĭ centime) şi din acest modest câştig nu numaĭ că trăeşte el şi familia dar face şi avere.

Fericită ţară!

E. T.

Cel din urmă dintre Wyandoţi

Una dintre cele maĭ faimoase între cele cincĭ naţiunĭ ale Indienilor din nordul Americeĭ a dispărut; o depeşă ne anunţă moartea Sanduskyĭ, a mameĭ şefuluĭ Salomon, cea din urmă care maĭ trăia din tribul Wyandoţilor. Wyandoţiĭ sunt ceĭ maĭ puţin cunoscuţĭ dintre Pieile-Roşiĭ carĭ avură supremaţia în America septentrională. Numele lor actual le vine de la Englezĭ. Numirea lor proprie e Dinodadi.

Se arătară tot-d'a-una amiciĭ Englezilor şi eraŭ încă numiţĭ: Ursul, Lupul, Vulturul, Şearpele, Broasca.

Fură adesea-orĭ în rĕzboiŭ cu Ottavas şi Chippevayi şi Siuşiĭ carĭ îĭ forţară s'o ia d'alungul Misisipuluĭ, către rîul Yovaşilor.

Se refugiară la Dacotas.

Era un popor comersant, agricultor; trăiaŭ o dată în sate măricele, înconjurate cu parĭ, cultivaŭ grâul şi tabacul. In nicĭ o ţară din vechime saŭ din ziua de azĭ, femeile nu ocupară nicĭ odată supremaţia ce le era acordată la Wyandoţi; ele eraŭ respectate şi onorate ca nişte regine.

Eraŭ reprezintate în consiliĭ şi îndeplineaŭ toate funcţiile guvernămentuluĭ şi ale administraţieĭ. Fie-care familie avea un consiliŭ de patru femeĭ carĭ ele însele îşĭ desemnaŭ un şef. Aceştĭ şefĭ formaŭ eĭ înşişĭ un consiliŭ de trib, în proporţiunea uneĭ cincimĭ de oamenĭ şi de patru cincimĭ de femeĭ. Numaĭ femeile aveaŭ dreptul la vot.

Instalarea mareluĭ consiliŭ se făcea cu cele maĭ marĭ ceremoniĭ: familiile pregăteaŭ sĕrbărĭ la carĭ tot tribul era invitat. Femeile îşĭ ungeaŭ obrazul, îşĭ îmbrăcaŭ rochia de onoare şi vrăjitoriĭ le puneaŭ pe cap câte o coroană de pene.

Oameniĭ eraŭ tatuaţĭ la frunte. Unul din eĭ era numit şef şi i se da o pipă aprinsă. El lăsa un fum spre cer şi altul spre pămênt. Apoĭ da pipa altuia care îşĭ umplea gura cu fum şi, legănându-se de la dreapta spre stânga, lăsa fumul d'asupra capetelor consilierilor. Femeile luaŭ de mâncaŭ, apoĭ oameniĭ.

Wyandoţiĭ admiteaŭ polygamia; dar femeea cea maĭ în vêrstă era stăpâna caseĭ. Nu tatăluĭ, ci mameĭ se adresaŭ cererile de căsătorie, şi femeile regulaŭ ceremoniile.

La moartea mameĭ, copiiĭ nu eraŭ puşĭ sub paza tatăluĭ, ci sub paza suroreĭ saŭ a rudeĭ celeĭ maĭ apropiate a moarteĭ, de sex femenin. Toate lucrurile ce aparţineaŭ femeeĭ treceaŭ la fiica cea maĭ mare saŭ la ruda cea maĭ apropiată, de sex femeesc.

Bărbatul nu păstra de cât armele şi lucrurile de vînătoare şi de pescuit. Dreptul care era reclamat cu maĭ multă gelozie de triburĭ era dreptul numeluĭ. O dată pe an, femeile se adunaŭ şi alegeaŭ numele carĭ vor fi puse copiilor ce se vor naşte în cele 12 lunĭ următoare.

Numele eraŭ proclamate într'o sĕrbătoare publică şi nimenea nu maĭ putea să le schimbe.

Ca toţĭ Indieniĭ Norduluĭ, această rasă trebuia să dispară.

«Altă-dată, ziceaŭ eĭ, triburile trăiaŭ aşa de fericite că Marele-Spirit era gelos de ele. Atuncĭ el veni pe pămênt şi călărind prin livezĭ omorî un bivol sĕlbatec. Dar din bivol eşi o formă slabă, lungă, subţire numită omul Boston. Din acea zi necazurile lor începură. Nu maĭ fu pace pentru omul roşu şi nu trebuia să maĭ existe până în ziua când ar întâlni pe părinţiĭ lor.»

Această legendă, cât de mistică ar fi, nu e oare expresiunea adevĕruluĭ?

Sapho

O călĕtorie

în pământurile descoperite de Cristofor Columb

Apoĭ dincolo, tot în direcţia apusuluĭ, e aşezat pământurile, insulele şi oraşele orientale, şi apoĭ cele occidentale, la cari puteaĭ ajunge pe calea măreĭ, din Lisabona; la faimosul oraş Quinasay, descris de Marco Polo, cu drumul direct spre apus, harta arăta 26 de spaţiurĭ, de două sute cincĭ-zecĭ de mile fie care, pe când de la insula Antila la Cipango eraŭ numaĭ zece spaţiurĭ.

Columb, la 25 Septembrie, după ce străbătuse cincĭ sute treĭ-zecĭ şi unu de leghe de la plecarea sa din Gomera (în arhipelagul Canariilor, *insule de la carĭ călĕtoria trebuia să se înceapă tot spre occident*, cum arată scrisoarea luĭ Toscanelli), credea a se găsi în locurile unor insule semnate pe harta sa.

Carĭ eraŭ insulele pe carĭ Columb putea să creadă că le va întâlni, dacă nu Antila despre care Toscanelli 'l asigura că se află în drumul sĕŭ?

E adevĕrat că, la început, s'ar părea din *Diario* luĭ Columb, că acesta vroia să facă aluziune la un grup de insule, pe când Antila figura ca o insulă singură; dar trebue să se noteze, că era mare printre geografĭ nesiguranţa cu privire la poziţia aceseĭ insule, uniĭ fixând o pe latitudinea Azorelor, alţiĭ pe aceea a Canariilor, alţiĭ în apropiere de ecuator.

(Notă.—O asemenea confuziune se vede până şi la autoriĭ carĭ reportară mapamondul luĭ Behaim, căcĭ Jomard pune Antila în apropiere de ecuator şi cu următoarea inscripţiune în limba germană: «Antila Septecidade, în anul 565, după naşterea luĭ Christos venea San Brandan cu nava sa la această insulă unde aflaŭ lucrurĭ minunate: şeapte anĭ după aceea se reîntorcea în patrie».

«Nordenskjöld, în celebrul sĕŭ Atlas, o reportează în aceeaşĭ poziţiu-

ne cu numele de insula San Brandan. «Lelewel, reportând şi el harta Behaimuluĭ, ne dă două insule bine distincte, punĕnd pe San Brandano, în apropiere de ecuator, asemenea ca Jomard şi Nordenskjöld, şi aşezând Antila Septecidade pe latitudinea Canariilor).

Nicĭ nu lipseaŭ aceĭ geografĭ carĭ confundaŭ insula San Brandan cu Antila, pe când alţiĭ le reţineaŭ ca două ţĕrĭ separate; alţiĭ în fine, ca Andrea Bianco, o puneaŭ în cât va maĭ în spre miază-zi de fabuloasa insulă *la Man Satanaxio*.

Decĭ nimic maĭ uşor ca Toscanelli să fi însemnat pe harta sa nu una, dar două saŭ maĭ multe insule; cu atât maĭ mult că Las Casas, care avea în posesiune harta luĭ Toscanelli, atestează cum multe insule figuraŭ în faţa extremuluĭ orient.

In orĭ-ce chip, Columb nu are norocul de a întâlni Antila şi învinuiază despre aceasta cuvintele:

..... *«puesto que no oviesen dado con ellas, lo devia de aver causado las corrientes que siempre abian eshado los navios al nordeste»*.

Nefiind însă cercetarea acestor insule scopul călĕtorieĭ sale, el urmă propria cale, pentru ca să sosească maĭ curĕnd la insula Cipango şi să se apropie apoĭ de Cataio, reşedinţa Marelui Chan . . . .

. . . .

Columb decĭ, plecând din Canariĭ, îndreptat spre Indiĭ, în cele maĭ rele ipoteze, adică fără să poată regăsi Antila, nu avea să străbată de cât aproape 3600 mile nautice actuale spre a ajunge la Cipango.

Din exactitudinea aceste aserţiunĭ reese că Antila e situată în locurile chiar în carĭ se afla Columb şi Pinzov la 25 Septembrie, ocupaţĭ a căuta *ciertas islas pintadas* pe harta luĭ Toscanelli.

In această hartă se vĕd două zecĭ şi şease de spaţiĭ între Lisabona şi Quinsai, oraş care ar corespunde la actualul Hang-tcheu, care lipseşte pe globul sus-citat, dar de care scrisoarea luĭ Toscanelli 'ĭ dă poziţiunea şi se află în citata hartă Ruysch.

Obiectivul aceste hărţĭ e de a prezenta cititoruluĭ poziţiunea care trebuia să ocupe coastele asiatice şi insulele adiacente pe sferoidele terestre, după planurile cosmografice ale luĭ Toscanelli, bazate în mare parte pe relaţiunea călĕtoriilor luĭ Marco Polo.

In acest timp socotiĭ nemerit a da conturuluĭ pămînturilor depinzĕnd de Marele Chan, adevĕratul contur al actualuluĭ continent american.

(Va urma)

Varietăţĭ

Un lemn care durează vecinic.—Chineziĭ posedă o specie de brad numit *Pei-gosong* pe care 'l consideră ca pe un arbore aproape sfînt şi care, din cauza aceasta, nu se găseşte de cât prin curţile şi grădinele pagodelor (templelor), în locurile unde se îngroapă personagiile marĭ şi în grădinile imperiale.

Coaja acestuĭ brad se reînoeşte în toţĭ aniĭ, ca aceea a platanuluĭ, şi lemnul luĭ e considerat ca durând vecĭnic. Insuşĭ arborele s'ar părea neperitor de oare ce se zice că trăeşte maĭ multe miĭ de anĭ. In împrejurimile Pekinguluĭ, în grădinile palatuluĭ de la Juenming-huen, se vĕd copacĭ de aceştia foarte frumoşĭ, avĕnd un metru de diametru şi 25 metri de înălţime şi carĭ ar fi în vîrstă de cincĭ secole cel puţin.

Unul din aceştĭ copacĭ, căruia i se dă vîrsta de 2000 de anĭ, are o înălţime de 32 de metri şi un diametru de un metru şi 65 c.m. Tot trunchiul sĕŭ şi toate ramurile sale sunt de o albeaţă argintie strălucitoare. Frunzişul luĭ nu e prea des însă e foarte elegant. Chineziĭ string cu îngrijire scoarţa ce se desprinde de pe el, o prefac în praf şi, amestecându'o cu unt de lemn, fac o unsoare escelentă în boalele de piele.

—x—

Un fluviu fără adâncime.—Donul (vechiul Tanais) figurează printre fluviile principale ale Europeĭ, din cauza lărgimeĭ luĭ care e de 30 kilometri când iese de pe «Pămĕntul Negru» în sezonul ploilor, şi a lungimeĭ cursuluĭ sĕŭ care e de 2150 de kilometri cu ocolirile.

Insă adâncimea luĭ, în multe puncte, nu e de loc în raport cu lărgimea şi lungimea luĭ. Nu arare orĭ se vĕd steamere cu fundul plan încetinindu-şĭ mişcarea pentru a nu strivi vr'un călăreţ care trece fluviul la pasul caluluĭ, şi iarăşĭ adese orĭ asistă cine va la spectacolul ciudat al unuĭ pasager cazac care, dorind să se oprească într'un punct unde nu există debarcader şi aflând că nu poate fi transportat pe uscat în nicĭ un chip, sare liniştit în fluviŭ spre a eşi pe jos la mal.

—x—

O felicitare din partea luĭ Andrée.—Acum câte va zile, s'a serbat în oraşul Iönköpnig din Svedia, căsătoria inginerului baron Feilitzen cu d-şoara Spannberg, o nepoată a aeronautuluĭ Andrée. Sute de telegrame aŭ primit tineriĭ mirĭ. S'a produs o vie emoţiune când mama mireseĭ se ridică la masă şi felicită pe tînĕra pereche în numele dispărutuluĭ eĭ frate. Câte va momente toţĭ oaspeţiĭ stăturĭ adîncițĭ în gândurĭ şi mulţĭ ochĭ eraŭ umezĭ de lacrimĭ.

Atuncĭ se ridică căpitanul Andrée, fratele aeronautuluĭ de la Polul Nord, şi într'o vorbire maĭ lungă zise că însuşĭ fratele sĕŭ a declarat că vor trece poate şi douĭ anĭ până când se va auzi ceva despre dênsul, şi că el a rugat pe numeroşiĭ sĕĭ amicĭ, că, după ce va trece acest termen, să'l creadă dispărut. Toţĭ oaspeţiĭ îşĭ goliră paharele în tăcere.

—x—

Oameniĭ-maimuţe. — O legendă musulmană povesteşte că Moisi, alungat de nişte oamenĭ sĕlbatecĭ de la citerna unde'şĭ adăpa cămilele, prefăcu în maimuţe pe aceĭ oamenĭ rĕĭ.

De la metamorfosa lor, maimuţele astea locuesc în palmieriĭ uneĭ oaze verzĭ, ţipând şi sărind într'una. Insă din când în când îşĭ amintesc că aŭ fost oamenĭ.

Atuncĭ îşĭ înceteză jocurile şi strîmbăturile. «Ele se întristează şi şed pe pămĕnt, zice Paul de Saint-Victor; trăsăturile lor mişcătoare de vin serioase şi pozitive; o lucire de raţiune scânteiază în ochiĭ lor cu expresiune de nebunie. Cuprinse de durere la amintirea raseĭ din care aŭ căzut, îşĭ lasă capetele degradate între mâinile lor noduroase şi lacrimĭ marĭ încep să şiruie pe obrajiĭ lor acoperiţĭ de pĕr.

—x—

Regele Alexandru I al Serbieĭ.—Regele se scoală iarna la şeapte; la cincĭ saŭ la şease ore vara. Cu toate că are puţin gust pentru exerciţiile corpuluĭ şi nu e de cât un slab cavaler, dar tot călăreşte. In timpul sezonuluĭ urît, nu părăseşte de loc menagiul; când timpul e frumos, duce trupele afară din oraş şi urmăreşte cu atenţiune exerciţiile lor. Apoĭ se duce la Konak şi citeşte ziarele. Două saŭ treĭ germane şi şapte ziare franceze compun fondul aceste lecturĭ zilnice. Spun şeapte cu esactitate: *Figaro*, *Le Temps*, *Le Journal des Debats*, *Le Gaulois*, *L'Eclair*, *La République française*, *şi... L'Intransigeant*. De la zece ore până la unu după amiazi regele dă audienţe; e foarte primitor, caută să afle tot ce se petrece afară din palat. La ora 1, regele dejunează; apoĭ primeşte pe şefiĭ serviciuluĭ, dă iscăliturĭ şi după o preumblare în trăsură, care e singura recreaţiune după masă, preşidează, la orele cincĭ, consiliul de miniştri. Prânzul termină această aspră zi a lucruluĭ; la orele 11 luminele sunt stinse în tot palatul.

Grea existenţă, în adevĕr, pentru un rege de două zecĭ de anĭ şi a căruĭ monotonie e maĭ gravă de cât acea a grijeĭ pentru domnie.

— Eŭ sunt, zicea într'o zi tînĕrul suveran, un orfan aĭ căruĭ părinţĭ trăesc.

(A. D.)

Anul II.—No. 79 10 BANI IN TOATA ŢARA Bucureştĭ, Miercurĭ, 28 Octombrie, 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « ½ « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe săptămână
—MARTEA—

JANDARMUL RANIT. — (Vezĭ explicatia)

Jandarmul rănit

Satul Costa, de pe malul Corsiceĭ, era adâncit în întuneric; se părea că toţĭ dorm, căcĭ nu se vedea nicĭ o lumină şi nu se auzia nicĭ o mişcare. Cu toate astea, în hanul de la marginea satuluĭ, ale căruĭ obloane eraŭ hermetic închise, era chef mare. Bandiţiĭ Caverio Massoni, Arighi, Aquaviva şi Marchi, carĭ de câte va zile eraŭ urmăriţĭ de poteră prin împrejurimĭ, se ospătaŭ şi se înveseliaŭ, cu rudele şi cunoştinţele lor din sat, fără nicĭ o grijă de jandarmĭ. Aceştia, în urma uneĭ scrisorĭ trimisă şefuluĭ lor de unul din bandiţĭ, apucaseră într'o parte unde numaĭ bandiţĭ nu eraŭ.

Contrar aşteptăreĭ, într'un moment când cheful era maĭ înfierbîntat, unul din oameniĭ ce fuseseră lăsaţĭ afară de sentinelă, se repezi înăuntru strigând:

— Sculaţĭ, camarazilor, mâna pe arme!

— Potera? întrebă Massoni.

— Nu; trebue să fie avant garda.

— Am fost vînduţĭ.

Intr'o secundă, toţĭ eraŭ în picioare, cu puşcile în mâinĭ.

Cu un gest energic, Massoni opri banda, care era gata să se repeadă pe uşă, şi eşi singur.

La 50 de paşĭ, pe drumul alburiŭ, se vedeaŭ siluete nehotărîte de jandarmĭ.

Eĭ stăteaŭ pe loc ca în ascultare. Apoĭ făcură câţĭ-va paşĭ.

— Staţĭ! strigă banditul.

— Cine e acolo? întrebară jandarmiĭ.

Şi se auzi părîitul puştelor pregătite pentru foc.

— Câţĭ sunteţĭ? întrebă Massoni care nu voia să înceapă o luptă zadarnică.

— Suntem toate brigadele ţinutuluĭ, rĕspunse o voce batjocoritoare.

— Inaintaţĭ la ordine, strigă o altă voce. Cine sunteţĭ?

— Iată cine suntem, zise înderătul lui Massoni unul din ceĭ ce petrecuseră cu dînsul şi care nu era altul de cât învĕţătorul satuluĭ.

Şi în acelaşĭ timp învĕţătorul trase un foc asupra jandarmilor.

Aceştia rĕspunseră şi atuncĭ eşiră din han ceĭ l'alţĭ bandiţĭ şi rudele şi amiciĭ lor, şi în curs de câte-va minute munţiĭ rĕsunară de împuşcăturĭ.

Locuitoriĭ, deşteptaţĭ din somn, se urcară pe terasele caselor şi, neputênd să vază nimic, traseră şi eĭ cu puşcile la întâmplare, prin forţa deprindereĭ, atât e de mare mâncărimea de mână ce aŭ în acea ţară până şi oameniĭ ceĭ maĭ pacînicĭ.

Preotul Fabriciu, a căruĭ casă se afla în apropiere de drum, adormise adânc după ce stătuse de vorbă cu cele două nepoate ale sale asupra evenimentuluĭ zileĭ: sosirea potereĭ ca să prindă pe bandiţĭ.

La sbucnirea împuşcăturilor, el sări din pat spăĭmântat şi stătea în ascultare cu mâinele înălţate spre cer.

D'odată auzi bătăĭ în uşa caseĭ sale şi în acelaşĭ timp cine-va strigă:

— Părinte! părinte! deschide în numele luĭ Dumnezeŭ.

— Nu deschide, strigară nepoatele preotuluĭ carĭ alergaseră lângă dînsul şi se încercaŭ să'l oprească. Nu cu d-ta aŭ treabă. Se înşeală. Nu deschide că o să daĭ peste nenorocire. Spune că nu eştĭ d-ta parochul.

Preotul le respinse.

— Cine-va mĕ chiamă în ajutor. Jandarm saŭ bandit, fie orĭ-ce, nu vreaŭ să zică că a bătut la uşa mea în zadar.

Şi se coborî ca să deschidă.

Un jandarm, întins dinaintea uşeĭ, cu un picior plin de sânge, se încerca în zadar să se ridice.

— Scapă-mĕ, părinte, zise dînsul, bandiţiĭ mĕ urmăresc, scapă-mĕ.

— Eŭ nu sunt parochul, amicul meŭ; sunt un simplu preot, dar îmĭ pare bine să te pot ajuta după puterile mele.

D'impreună cu nepoatele sale, ridică pe rănit şi'l duse în patul sĕŭ.

Impuşcăturile încetaŭ. Se auziră acum chiemărĭ, un sgomot de imputărĭ saŭ de dispute, apoĭ o voce imperioasă întrebă:

— Unde este cel l'alt?

— La preotul Fabriciu.

Spre marea spaimă a preotuluĭ, cine-va bătu iar la uşa luĭ.

Preotul alergă la fereastră.

— Cine eştĭ tu? întrebă el.

— Eŭ sunt Massoni.

— Ce vreĭ?

— Vreaŭ să vĕd pe jandarmul care s'a ascuns în casa ta.

— E rănit şi tu trebue să fiĭ un părăsit de Dumnezeŭ pentru a viola un asil şi a lovi pe un om care nu se poate apĕra.

— Destule vorbe, părinte. Sunt grăbit. Deschide saŭ sparg uşa.

Preotul deschise.

— Unde e omul acela?

— Acolo sus, Massoni, însă înainte de a'l atinge veĭ trece peste cadavrul meŭ.

— Eĭ, fă loc.

Şi banditul, dând la o parte pe preot, urcă scara de peatră şi intră în cameră, urmat de Fabriciu care gâfîa.

Cele două fete se aruncară înaintea banditului strigând:

— E rănit... şi va trebui să ne ucizĭ pe noĭ maĭ înainte d'a te atinge d'un fir de pĕr din capul luĭ.

— Pe sângele luĭ Christ, signoritelor, zise dînsul descoperindu-se, credeţĭ oare că Massoni e un mişel? Şi tu, jandarmule, de ce te temĭ? Dacă eştĭ de mult în ţinutul acesta, aĭ auzit să fi făcut eŭ vr'un rĕŭ unuia care n'a eşit armat în calea mea?

— Eŭ nu eram în calea ta, rĕspunse jandarmul; mĕ întorceam liniştit de la preumblare cu un camarad şi nu mĕ gândiam la tine după cum nu mĕ gândiam la sfântul părinte Papa. Insă tu şi aĭ tĕĭ m'aţĭ lovit. 20 contra unuia. Asta nu e treabă de viteji.

— De aceea am şi protestat şi am venit să'ţĭ cer scuze. Nu eŭ am deschis focul şi nicĭ unul din aĭ meĭ. Noĭ bandiţiĭ n'avem nevoie sa ne unim maĭ mulţĭ pentru a ucide un duşman. Să spuĭ asta în satul tĕŭ, jandarmule. Renumele meŭ a fost ne-atins până acum; nu vreaŭ să fie mânjit printr'o neghiobie de care eŭ sunt strĕin.

Sper că rana ta nu e primejdioasă.

— Nu, rĕspunse preotul, numaĭ carnea a fost atinsă.

Banditul continuă în vreme ce jandarmul îl privia uimit:

— Eŭ n'am nimic în lume decât puşca, cartuşiera, pelea mea, trenţele carĭ o acoper şi onoarea. Maĭ am şi plosca asta plină cu rachiŭ bun. Primeşte-o ca amintire de la mine. Să ştiĭ că o aĭ de la un om care poate merge orĭ unde cu fruntea sus. Ţi-o daŭ, nu ca rĕsplată de rĕul ce ţi s'a făcut, ci ca dovadă că eŭ nu sunt vinovat. O primeştĭ?

— O primesc, rĕspunse rănitul. Eştĭ un om de treabă şi doresc să nu merg nicĭ odată contra ta. Dar unde e camaradul meŭ?

— E sănĕtos; te aşteaptă la han. Rĕmâĭ cu bine.

— Du-te sănĕtos.

Banditul se întoarse la han şi, în faţa tuturor, adresându-se hangiuluĭ, îĭ zise:

— Poţĭ să spuĭ, dacă vreĭ, la orĭcine, că am fost eŭ aci. Cât despre oameniĭ aceştia din sat, carĭ aŭ petrecut cu noĭ, dacă'ţĭ va scăpa o vorbă din gură eştĭ un om mort.

Hangiul îşĭ încrucişă braţele pe pept:

— Ameninţarea ta nu mĕ sperie, zise dînsul, dar mĕ insultă. Mĕ ieĭ oare drept un cârciumar din Marsilia? Avut-am eŭ vr'o dată pîrîtorĭ în familia mea?

Impuşcăturile fuseseră auzite în depărtare. Jandarmiĭ veniaŭ în goana cailor.

Bandiţiĭ intrară în pădurile de măslinĭ iar ţĕraniĭ se întoarseră în sat.

A doua zi hangiul jură că dintre toţi oamenii carĭ fuseseră noaptea în hanul sĕŭ nu recunoscuse decât pe banditul Massoni.

H. F.

10.000 de ani
INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică de L. BOUSSENARD

CAP. II.

Chinezii aŭ emigrat şi spre rĕsărit şi aceia pe carĭ 'ĭ numĭam odinioară papuşĭ, australienii chiar şi polinezienii s'aŭ aliat cu chinezii.

«Apoĭ massele de oamenĭ galbenĭ, rĕspândindu-se fără încetare pe acest noŭ continent, s'aŭ întâlnit cu negriĭ americanĭ şi cu frumoasele rase negre din Antile.

— Intocmaĭ aşa este şi d'aci trebue să înţelegĭ că schimbările pe pămînt aŭ fost aşa în cât azĭ se poate face pe uscat ocolul planeteĭ.

— Asta e cu adevĕrat minunat şi îmĭ distruge toate vechile mele concepţiunĭ relative la viitor.

«De aceea, mĕ întreb în sinceritate cum ar fi fost tratat acela care în timpul meŭ ar fi îndrăznit să facă această proorocire:

«Viitorul este al chinezilor şi al negrilor! Peste câte-va miĭ de anĭ se va putea face ocolul pămîntuluĭ pe jos pe lângă ecuator».

— Voiŭ fi fericit a te ajuta ca să facĭ călĕtoria asta, Shien Chung. E o călĕtorie tot aşa de plăcută pe cât şi de rapidă.

— O! eŭ nu mĕ îndoiesc că n'aveţĭ mijloace de transport foarte perfecţionate, atât ca viteză cât şi ca confortabil.

— Sunt aproape instantanee.

— Nimic din ceea ce voiŭ vedea la d-voastră n'o să mĕ maĭ mire, d-le Unchiaş.

«Totuşĭ mĕ facĭ curios. Presupun că n'o să călătorim pe mare?

— De miĭ de anĭ, acest procedeŭ nu maĭ există de cât ca legendă.

— Oamenĭ ca d-voastră nu pot să călĕtorească în mod cuviincios pe uscat.

— Aşa e, Născut-înainte.

— Prin urmare ne vom lua sborul prin aer.

— Aĭ ghicit, Shien-Chung.

— In balon poate?

— Aşĭ! strămoşiĭ strămoşilor noştri n'aŭ vĕzut nicĭ eĭ aceste maşinĭ incomode de cât în musee, şi ele eraŭ vechĭ de 25 de secole.

— Cu toate astea eŭ o să te însoţesc prin aer?

— Da, şi cu o iuţeală aproape egală cu aceea a lumineĭ.

CAPIT. IV

Consideraţiunĭ asupra hypertrophieĭ cerebrale a oamenilor cu capul mare. — Forţa sufletească —Levitaţiunea saŭ ridicarea corpurilor omeneştĭ. — Exemple aduse de la contimporaniĭ d-luĭ Sinteză. — Experienţele d-luĭ Grookes — Vigoarea de necrezut a luĭ Ta-Lao-Yé.—In privinţa ţiparilor electricĭ.— Inceputul călĕtorieĭ d-luĭ Sinteză prin aer.— Case de porţelan. — Stăpânĭ şi sclavĭ. — In cursul vêrsteĭ tinere.— Tot aşa iute ca gândul. — Sosirea.

— Şi d-ta eştĭ gata să întreprinzĭ această călĕtorie originală? întrebă d. Sinteză pe îndatoritorul sĕŭ interlocutor?

— Suntem tot d'auna gata să ne strămutăm le la un loc la altul, zise iar bĕtrânul, sigurĭ cum suntem d'a găsi pretutindenĭ elementele esenţiale necesare vieţeĭ noastre, căcĭ pretutindenĭ ne aflăm la noĭ acasă.

— Un cuvînt încă şi un moment de răgaz, d-le Unchiaş.

— Tot ce veĭ voi şi orĭ cât veĭ voi, Născut Inainte.

— Iţĭ mulţumesc pentru bunătatea d-tale nesfîrşită. Am înţeles foarte bine înlănţuirea faptelor extra ordinare pe carĭ mi le-aĭ povestit pe scurt şi asupra cărora îndrăznesc a spera, că veĭ reveni cu maĭ multe amĕnunte. Toate faptele istorice având de obiect omul şi lucrurile, toate schimbările sĕvârşite în configuraţiunea pământuluĭ, orĭ-cât de extra-ordinare par, sunt foarte raţionabile şi le admit cu atât maĭ mult cu cât d-ta îmĭ aducĭ dovezĭ nediscutabile.

«Aş vrea să te întreb însă în privinţa conformaţiuneĭ d-voastre anatomice, în privinţa stăreĭ d-voastre de sensibilitate extremă, aproape bolnăvicioasă şi maĭ cu seamă a acesteĭ forţe uimitoare care face din d-voastră fiinţĭ aeriane, fericiţĭ rivalĭ aĭ fiinţelor înaripate.

— D-ta aĭ înţeles, nu'ĭ aşa, cum creerul nostru, fiind organul supus de miĭ de anĭ la un exerciţiŭ permanent, s'a putut desvolta în aşa chip încât ţi se pare monstros. Acesta e un fenomen constant în natură.

— E dovedit, în adevĕr, că un organ care nu e întrebuinţat într'o serie de generaţiunĭ, slăbeşte, se atrofiază şi dispare cu încetul. Din contra, un organ care lucrează neîncetat, creşte, se fortifică, une-orĭ până la hipertrofie în paguba celor-l'alte organe. Ştiam asta din timpul meŭ.

— Nimic maĭ simplu atuncĭ decât această impresionabilitate care ţi se pare bolnăvicioasă şi care rezultă dintr'o predominare nervoasă venită din predominarea cerebrală. De oare ce noĭ suntem cerebralĭ, e natural să fim şi nervoşĭ.

— Aşa e.

— Creerul nostru, posedând un volum întreit de al creeruluĭ d-tale, trebue să fim de treĭ orĭ maĭ nervoşĭ.

— Fără îndoială.

— Insă proporţiunea aceasta, ecsactă în aparenţă saŭ în principiŭ, nu există în realitate.

— De sigur, de vreme ce trebue să se ţină cont de exerciţiul permanent al substanţeĭ d-voastră cerebrale ca şi de al substanţeĭ d-voastră nervoase.

— Exerciţiŭ permanent şi maĭ trebue să adaog: şi secular; căcĭ părinţiĭ noştri ne-aŭ lăsat ca moştenire, din generaţie în generaţie, o impresionabilitate pe care o perfecţionăm fără încetare.

— Până la un început de imaterializare a organismuluĭ d-voastră.

— Da, aĭ găsit cuvîntul adevĕrat, Shien-Chung. Tocmaĭ aşa: imaterializare. Aceasta e în adevĕr starea pe care o urmărim fără încetare şi pe care urmaşiĭ noştri, maĭ fericiţĭ de cât noĭ, o vor dobândi de sigur.

— Aşa dar, de asta nu puteţĭ dumneavoastră să suferiţĭ un zgomot maĭ mare, un strigăt, o surpriză, un gest violent..?

— Aşa că suntem siliţĭ pe d'o parte să stăm mereŭ în privighere asupra a tot ce ne înconjoară, iar pe de alta să facem aşa în cât toate corpurile din jurul nostru să nu producă nicĭ un sunet.

«Mao tşiniĭ, robiĭ noştri, trebue să vorbească încet, să nu strige nicĭ o dată.

— Dar când sbucneşte o furtună, când tună, de pildă?

— In cazul acesta sensibilitatea cea mare a nervilor noştri ne înştiinţează despre apropierea furtuneĭ şi, maĭ înainte ca ea să sbucnească, fugim într'un loc unde cerul e curat.

— Aĭ rĕspuns la toate, Ta-Loa Yè, şi te admir fără rezervă.

«Cât despre această forţă extraordinară, uimitoare, căreia'ĭ voiŭ da numele de forţă fisică...

— Aĭ zis forţă fisică? Ştiĭ că şi d-ta eştĭ minunat, Shien-Chung?

— Cum aşa, d-le Unchiaş?

— Uite, noĭ nu avem alt cuvînt pentru a arĕta această forţă în secretul căreia vreaŭ să te iniţiez.

— La rândul meŭ, dă'mĭ voe să'ţĭ spun că, în timpul meŭ, eraŭ nişte adepţĭ carĭ, printr'un dar al natureĭ, posedaŭ acest admirabil privilegiŭ d'a se putea ridica dintr'o dată d'asupra pământuluĭ.

— Ce spuĭ d-ta, Shien-Chung?

— Adevĕrul exact. E adevĕrat că nu aveaŭ acest apanagiŭ de cât din când în când şi nu aşa ca d-voastră.

— Şi crezĭ că toţĭ contimporaniĭ meĭ o posedează în acelaşĭ grad? Desamăgeşte-te, Născut-Inainte.

«După cum toţĭ oameniĭ nu aŭ aceeaşĭ putere musculară, aceeaşĭ inteligenţă, tot aşa forţa fizică nu este egal împărţită între dînşiĭ.

— Asta mi se pare drept şi con-

form cu legile natureĭ care n'a pu tut şi nu va putea nicĭ o dată să producă animale saŭ vegetale exact la fel.

— Mĕ înţelegĭ de minune, Shien-Chung, şi e o mare fericire pentru bĕtrâneţa mea să găsesc, printre sfărîmăturile lumeĭ vechĭ un interlocutor aşa inteligent ca d-ta.

«Cu adevĕrat, d-ta ţi-aĭ întrecut secolul. Insă pronunţaşĭ cuvîntul de forţă fisică.

«Mi-aĭ spus că acum 10,000 de anĭ uniĭ din contimporaniĭ d-tale posedaŭ acest privilegiu pe care natura ni-l dă azĭ numaĭ nouĕ refuzându-l mao-ţşinilor.

— Tot ce-am spus este exact, Ta Lao-yé, şi o să'ţĭ dovedesc.

— N'am pus nicĭ o dată la îndoială cuvintele d-tale, Shien Chung.

«Vreaŭ numaĭ să'mĭ spuĭ întru cât cerebraliĭ din timpul d-tale semănaŭ cu noĭ.

— Prea puţin, Ta Lao-Yé. Maĭ întêĭ dînşiĭ nu eraŭ cerebralĭ şi nu posedaŭ de cât într'un grad foarte slab această putere pe care o admir şi o pismuesc la d-voastră. Cu toate astea, faptul nu se poate tăgădui.

«Repet că a existat, nu numaĭ în secolul al nouĕ-sprezecelea ci şi maĭ înainte, oamenĭ înzestraţĭ cu proprietatea d'a se ridica d'asupra pământuluĭ fără nicĭ o cauză vĕdită şi a se menţine, a pluti în aer fără cel maĭ mic reazim, şi asta în curs de cât-va timp.

«Noĭ dădeam atuncĭ acestuĭ fenomen numele de *levitaţiune*. [1])

«Am vĕzut cu ochiĭ meĭ în India pe *pundiţĭ*, adică iluminaţĭ, adepţĭ, ridicându-se încet în aer prin singura forţă a voinţeĭ lor şi menţinêndu-se în gol, precum îţĭ spuseĭ. Oameniĭ aceştia duceaŭ o viaţă cu totul contemplativă, se absorbiaŭ în eĭ înşişĭ, se desprindeaŭ cât maĭ mult de lumea exterioară şi se siliaŭ în tot momentul a'şĭ înverşuna sensibilitatea nervoasă prin mijloace cunoscute numaĭ de dînşiĭ.

«Aşĭ putea să'ţĭ citez exemple foarte numeroase. Mĕ opresc însă la acelea carĭ sunt maĭ convingĕtoare, de oare-ce aŭ fost supuse unuĭ control riguros ştiinţific.

(Va urma)

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

CONSTANTINOPOLUL

Trăsura noastră pleacă în mijlocul veselieĭ. Iată o stradă al căreĭ pavaj e egal. Mi se pare că părăsim Galata. Drumul printre case are aspect europenesc. Peste tot câinĭ dormind, de-a lungul zidurilor saŭ plimbându-se fără grije prin mijlocul stradeĭ. Rîndurĭ lungĭ de soldaţĭ sunt uniĭ aşezaţĭ pe jos, alţiĭ culcaţĭ, vorbesc saŭ mănâncă, aşteptând semnalul de plecare.

De o dată un cupeŭ frumos, precedat de o escortă călare, trece repede pe dinaintea modestuluĭ nostru echipagiŭ: este Şeic-ul-Islam, şeful suprem al religieĭ musulmane, care se duce la moschee pentru rugăciunea Sultanuluĭ. Mergem de a lungul zidurilor şi pe lângă poarta palatuluĭ Dolma-Bagce. Această poartă monumentală nu e de cât o grămădire de marmoră fără nicĭ un stil, cu toate astea are un aspect măreţ şi anunţă o reşedinţă princiară. Apoĭ drumul ocoleşte şi urcă o colină în vîrful căreia este Ildiz-Kiosk, reşedinţa actuală a Sultanuluĭ Abdul-Hamid. Ne aşezăm printre curioşĭ şi ne urcarăm pe capra trăsureĭ pentru a vedea maĭ bine. Din toate părţile, soldaţiĭ soseaŭ, muzicele cântaŭ vesel, mulţimea se înghesue, căcĭ turciĭ, neam rĕzboinic, doresc să vadă pe padişahul lor în mijlocul uneĭ suite militare strălucite. Altă dată, sultaniĭ se duceaŭ cu mare pompă, prin mulţime, către vre un sanctuar maĭ depărtat. Luĭ Abdul-Hamid nu-ĭ plac manifestaţiunile zgomotoase şi preferă să se ducă la 100 de metri de palatul sĕŭ, într'o mică moschee ce s'a construit într'adins.

Un gard de baionete mărgineşte drumul pe unde are să treacă comandantul credincioşilor. Escadroanele se aşează împrejurul moscheeĭ şi acoperă locurile vecine. Sunt maĭ bine de 10,000 de oamenĭ; toţĭ aŭ o ţinută marţială, adevĕrat militară. Uniforma lor e curată şi nu seamănă de loc cu sdrenţele mizerabile cu carĭ se zice că sunt îmbrăcaţĭ. Adevĕrat că suntem la paradă.

Se împrăştie nisip pe drum şi se pun covoare pe treptele palatuluĭ. Defilarea începe; două trăsurĭ escortate de eunucĭ negri, conduc pe sultana Validé şi pe favoritele cărora înălţimea sa le a permis să asiste la revistă. Apoĭ, pe jos, mariĭ demnitarĭ aĭ imperiuluĭ, generalĭ, paşĭ, şambelanĭ, strălucind de aur şi decoraţiĭ: fesul care seamănă cu un ghiveciŭ întors, le acoperea la toţĭ capul. Un strigăt se aude scos din piepturile a 10,000 de oamenĭ, «Trăiască padişahul» !

Soldaţiĭ prezintă armele şi muzica intonează un marş rĕzboinic. Abdul Hamid apare într'un landoŭ tras de caĭ magnificĭ ţinuţĭ de către albanezĭ.

Simplicitatea Sultanuluĭ contrastează cu echipagiul sĕŭ briliant; era îmbrăcat cu o redingotă neagră, fesul sĕŭ nu are nicĭ egretă nicĭ bijuteriĭ. Paloarea sa arată grijile puteriĭ şi nopţile de lucru, căcĭ Abdul Hamid nu e un leneş şi nu duce o viaţă fără grijĭ. El studiază cele maĭ micĭ detaliĭ ale administraţiuneĭ imperiuluĭ sĕŭ, citeşte rapoartele miniştrilor, discută proiectele lor şi arată în totul o activitate şi o bună voinţă carĭ sunt cele maĭ bune sprijine ale imperiuluĭ otoman. Inimă generoasă ca şi spirit învĕţat, două treimĭ din venitul sĕŭ sunt întrebuinţate a recompensa pe servitoriĭ statuluĭ, precum şi la construirea de spitale, edificiĭ religioase, azile, şcoale, fără nicĭ o distincţiune de religie saŭ rasă. Şi ast fel poporul sĕŭ într'o voce ridică glasul sĕŭ pentru caracterul sĕŭ şi buna-voinţa sa. Stăpân absolut, şef politic şi religios al imperiuluĭ, dispune de o putere formidabilă; se ştie că nu se serveşte rĕŭ de ea. La trecerea sa, toţĭ se închină profund, tăcerea se face, numaĭ muezirul îndrăzneşte să ridice vocea în faţa «reprezentantuluĭ luĭ D-zeŭ pe pămînt». Strigarea sa clară şi monotonă rĕsună din înălţime şi se întinde în aerul limpede pe deasupra poporuluĭ.

Spectacolul e măreţ.

Sultanul stă puţin timp în moschee. Când vrea să se întoarcă la palat, el merge călare saŭ în trăsură. Şi de dabia vĕzut, comandantul credincioşilor dispare. Trupele defilează în sunetele trâmbiţelor, drapelele mititele se mişcă în vîrful lăncilor, fiecare regiment se duce vesel la cazarmă.

Şi ce cadru magnific pentru această revistă! Platoul de la Ildiz-Kiosc domină Bosforul a căruĭ apă scânteiază sub razele unuĭ soare strălucitor. La stânga, coasta Asieĭ; în faţă Stambulul şi turnurile aeriane ale minaretelor; în fine la dreapta Pera, ale căreĭ înălţimĭ domină Cornul de aur şi se pierd în vîrfurĭ rotunjite în orizontul depărtat. Impregiurul nostru, o mulţime animată de turcĭ; femeile asemenea sunt numeroase, dar se ţin de o parte, de-a lungul drumuluĭ, adăpostite de gard. Nimic nu e maĭ graţios. Dar aceste florĭ delicate, făcute pentru plăcerea ochiuluĭ, aŭ o nepăsare, «un lasă mĕ să te las», o fără genă care te face să te mirĭ de la prima vedere.

Aerul rece al înălţimilor ne făcuse poftă de mâncare; nu făcurăm de cât o săritură până la hotelul din Pera unde ne aştepta un dejun excelent, dejun după moda franceză.

După două ore plecarăm iar, odihniţĭ şi veselĭ.

(Va urma) N. de Jeanettaux

Cânele la popoarele vechĭ şi noĭ

Dintre toate animalele carĭ trăesc sub coperişul nostru saŭ în apropierea noastră, cânele este de sigur cel maĭ vrednic de această favoare domestică.

Nu este el, în adevĕr, tipul devo-

[1]) A se vedea în această privinţă un articol foarte remarcabil publicat de comandantul de Rochas în *Revista ştiinţifică* de la 12 Septembrie 1885.

tamentuluĭ orb şi al desinteresăreĭ absolute? El împărtăşeşte lucrările, oboselile şi încercările noastre. To varăş al plăcerilor noastre, el este adese-orĭ singurul amic pe care ni'l lasă nenorocirea. Păzitor ne adormit al sĕŭ. El nu'l cruţă de bătăĭ, de brutalităţĭ, şi cânele, care'l priveşte cu ochiĭ rugătorĭ, se târăşte încă până la dînsul, gata să lingă mâna care l'a stâlcit.

La vechiĭ egipteni se aduceaŭ o- luna, o credea dispărută din cer.

De aci vine şi renumele proverbial ce aŭ cânii că *latră la lună*.

Etiopia, vecina Egiptuluĭ, avea un trib care recunoştea un câne drept rege. Tot aşa era la Pegu, în impe-

Sub strînsoarea unuĭ şearpe boa. — (*Vezĭ explicaţia în pag. 630*)

al leagănuluĭ, îl regăsim culcat pe mormînt.

Dacă cel puţin am şti să recunoaştem atâta statornicie şi credinţă! Din nenorocire omul este foarte rar amicul aceluia care e în tot-d'auna magiĭ câneluĭ, sub numele de *Anubis* care înseamnă *lătrător* pe limba ţĕreĭ. Oamenii prinseseră respect de el pentru că urla într'un chip plângĕtor în cele d'întêĭ treĭ zile ale luneĭ nouĭ, din cauză că, ne maĭ vĕzênd riul Siamuluĭ, şi în unele provinciĭ din Liban, unde populaţiunile credeaŭ că se coboară dintr'un câne.

Poporul guebru credea că sufletul omuluĭ, la moartea acestuia, trece într'un câne. De aceea, când omul îşĭ

dădea sufletul, se apropia de gura lui botul unuĭ câne. Se făcea apoĭ încercarea d'a se vedea dacă sufletul omuluĭ mersese la locul luĭ: dacă animalul lua o bucată de pâne ce se punea în gura mortuluĭ, atuncĭ se ştia că sufletul ce eşise din acel mort se bucura de favoarea zeilor.

Aceasta se întâmpla numaĭ când câinele era din cale afară flămând, căcĭ se ştie aversiunea câineluĭ pentru cadavre, carĭ'l fac să urle în mod sinistru, chiar când el nu le vede.

Negriĭ din Guineea carĭ'şĭ fac zeĭ din şerpĭ, din insecte, din plante şi până şi din petre, aŭ de asemenea pentru câine un mare respect.

Greciĭ avĕaŭ iarăşĭ oare-care stimă pentru câine. Marele dulăŭ din Itaca recunoscĕnd pe stăpânul sĕŭ după zece anĭ de lipsă, trece drept simbolul fidelităţeĭ iar elegantul ogar al luĭ Alcibiade, care se lăsa să i se taie coada pentru a amuza pe al de gură casă din Atena, este tipul desĕvêrşit al frumuseţeĭ canine.

Romaniĭ însă n'aŭ putut nicĭ odată să ierte pe câine din cauză că dormia pe când gâştele scăpaŭ Capitoliul. De aceea, în ziua aniversară a aceleĭ date istorice dînşiĭ spânzuraŭ un nenorocit câine în vreme ce pe gâşte le preumblaŭ în mod triumfal prin oraşul etern.

La evreĭ, câinele era considerat de lege ca un animal ne curat şi de sigur creştinismul a moştenit de la mosaism acest dispreţ amestecat maĭ întêĭ cu temere şi apoĭ cu groază. Sf. Pavel zice că falşiĭ apostolĭ sunt cânĭ. Religiunea musulmană ia şi ea parte la această cruciadă de, şi maĭ mulţĭ mahomedanĭ miloşĭ aŭ fondat spitale pentru câiniĭ rătăcitorĭ saŭ bolnavĭ. Turciĭ zic: «Câne de creştin».

Creştiniĭ din evul mediŭ credeaŭ că dracul umblă pe pămênt în formă de câine. Chiar azĭ, femeile bretone din Francia povestesc foarte serios că un câine negru, care nu e altul de cât dracul, trece la miezul nopţeĭ printre picioarele călĕtorilor întârziaţĭ şi'ĭ aruncă în rîŭ.

In maĭ toate cărţile înţelepţeştĭ ale evuluĭ mediu se vorbeşte despre câne cu groază. Autoriĭ din acele timpurĭ se păzesc d'a recunoaşte cele opt calităţĭ pe carĭ le acordă câineluĭ *Vendidad-Sadé*, cartea sfîntă care face menţiune despre legile luĭ Zoroastru. Din contra, dînşiĭ îĭ atribue toate relele şi'l pun în comparaţille cele maĭ neplăcute.

Despre un om căruia i se critică naşterea se zice: fecior de căţea.

Un sgârcit este: un câine. Un linguşitor este: un câine care se gudură.

Despre un om care n'are nicĭ lege nicĭ credinţă se zice că: duce o viaţă de câine. Un proverb care se întrebuinţează în Francia şi în Germania zice despre leneş că: face tot atâta treabă cât un câine la biserică.

Din fericire, azĭ credinţele vechĭ asupra câineluĭ încep să dispară. Azĭ toţĭ recunosc bravura câineluĭ. De câte orĭ nu s'a aruncat el în luptă alăturea cu stăpânul sĕŭ! Maĭ fericiţĭ de cât la Roma, câiniĭ de la Saint Malo, în Francia, aŭ fost ceĭ maĭ bunĭ păzitorĭ aĭ oraşuluĭ şi aŭ ştiut să'l apere de orĭ ce atac din partea duşmanuluĭ.

Tiras, câinele reposatuluĭ prinţ de Bismarck, îşĭ căpătase titlul de *câinele împărĕţieĭ* din cauza deşteptăciuneĭ cu care păzia pe stăpânul sĕŭ. Maĭ la urmă el ajunsese un adevĕrat tiran chiar pentru Bismarck, de care nu maĭ putea nimenĭ să se apropie. Intr'o zi *Tiras* a sfîşiat haina unuĭ agent secret care, aflându se în supravegherea cancelaruluĭ de fer, îndrăznise să se apropie prea mult de dînsul. Cancelarul, refuzând d'a plăti haina agentuluĭ, a fost condamnat de tribunale să facă aceasta.

In ce priveşte câinele de vînĕtoare el s'a bucurat în tot d'a-una de maĭ mare favoare. Numeroase exemple din evul mediu ne arată că un senior feudal îşĭ dădea maĭ curând sabia de cât câinele.

Alma

Petrele învêrtitoare

Pe lângă monumentele primitive lăsate de galĭ în Franţa, alăturea de menhirĭ, cromlechĭ şi dolmenĭ, adecă stâncĭ enorme ridicate «în picioare», maĭ sunt petrele învêrtitoare saŭ balanţătoare. Acestea sunt stâncĭ aşezate în echilibru pe baze solide şi punĕndu se în mişcare printr'o apăsare relativ uşoară. Unele se învêrtesc pe un colţ rotunjit.

Tradiţiunile cele maĭ superstiţioase sunt legate de aceste monumente carĭ se consideraŭ ca petre *probatoriĭ*, adică pentru a se dovedi vinovăţia acuzaţilor. Acela care nu putea să pună peatra în mişcare era cu adevĕrat vinovat de crima de care era acuzat.

Anglia posedă, în provincia Cornouailles, pe malul măreĭ, o celebră şi colosală peatră balanţătoare, numită peatra Loggan.

«După ce călĕtorul a urcat stâncile din spre mare, trecĕnd pe lângă prăpăstiĭ ameţitoare, zice Collins, vede un bloc enorm de granit a căruĭ greutate trebue să fie maĭ mare de 85 tone şi care stă în echilibru pe o altă stâncă numaĭ într'un colţ, pe când cele-l'alte colţurĭ sunt la un metru şi jumĕtate de la pămînt.

«Călĕuza îţĭ arată unde trebue să puĭ mâinele şi să apeşĭ; şi atuncĭ vezĭ cu uimire petroiul uriaş mişcându se într'o parte şi în alta ca şi cum n'ar fi maĭ greŭ ca leagănul unuĭ copil».

In anul 1824, un locotenent din armata navală, care se afla în apele acelea cu şalupa sa canonieră, auzi spunêndu-se că nicĭ o putere omenească nu era în stare să urnească peatra din punctul în care ea se balansează.

Locotenentul, vrênd să facă pe viteazul, luă pe mateloţiĭ sĕĭ şi, prin pârghiĭ şi alte instrumente, isbuti să rĕstoarne piatra din echilibrul eĭ. Auzind despre aceasta castelanul din vecinătate şi locuitoriĭ ţinutuluĭ, se scoală toţĭ, mic şi mare şi cu drugĭ, cu scripete, cu lanţurĭ, muncesc opt zile ca să pună piatra la loc; aŭ izbutit s'o aşeze în poziţiunea de maĭ înainte însă echilibrul nu maĭ era.

Locotenentul a fost dat în judecată şi a sărăcit plătind la despăgubirĭ.

Nu numaĭ în Europa sunt petre învêrtitoare saŭ balanţătoare. Căpitanul Dupaix spune că a descoperit în Mexic, la sud-est de Cordova, o stâncă mare sferică cu o circonferinţă de şeapte metri; ea stă în echilibru pe axă şi se mişcă împrejur apăsând'o numaĭ cu degetul. La opt chilometri maĭ departe e un bloc la fel.

In Statele-Unite se găsesc iarăşĭ petre de astea. In Statul New-York se ridică un cromlech de cinci metri înalt şi de treĭ de lat, aşezat pe şeapte blocurĭ micĭ formând coloane pentru a'l suporta.

In Statul Massachussets o stâncă balanţatoare stă numaĭ pe treĭ puncte asupra uneĭ alte stâncĭ; e d'ajuns o uşoară mişcare pentru ca stânca să oscileze.

Pilgrim.

Sub strinsoarea unuĭ şearpe boa

Ajungênd la munţiĭ Turnu Humac carĭ despart bazinurile Maronuluĭ şi Amazonuluĭ, m'am gândit să imitez pe exploratorul Crevaux în expediţiunea sa din 1878-79, adică să cobor coasta braziliană ţinênd cursul unuĭ rîŭ.

Cu toate descripţiunile pompoase ale unor călĕtorĭ şi romancierĭ, pădurea ecuatorială e cu totul neospitalieră. Acela care s'ar încerca să călĕtorească prin nepătrunsa încâlcire de copacĭ, de ramurĭ, de plante agăţătoare, n'ar ajunge departe. Ar trebui să se întoarne biruit de acea vegetaţiune din cale afară de bogată, saŭ, alt-fel, curênd ar cădea spre a nu se maĭ scula, prăpădit de greutăţile neîncetate ale mersuluĭ, de exalările pămĕntuluĭ plin de umezeală caldă, de atacurile mortale ale frigurilor.

E neapĕrat necesar dar să ţină cine-va cursurile de apă carĭ şerpuesc pe sub foişul des şi pe lângă carĭ se concentrează rarile popula

ţiunĭ ce trăesc în acele regiunĭ nesănĕtoase.

Ca d'o sĕptămână, luntrile noastre scoboraŭ curentul, care d'abia se simţea ; pârîul acela era un afluent al rîuluĭ Parou. D'o dată eşirăm într'un luminiş, saŭ, maĭ bine zis, într'un lanţ de luminişurĭ. Ca pretutindenĭ, vegetaţia era şi acĭ splendidă şi întrecea orĭ ce descripţie.

Debarcaĭ pentru ca să explorez terenul şi să vînez. Luaĭ cu mine o carabină escelentă şi un revolver solid. Depărtându mĕ de câte va sute de metri, mĕ ascunseĭ lângă un mal de pământ şi curênd vĕzuĭ un taur sĕlbatec de specia bufle.

Pentru prima oară mĕ aflam în faţa unuia din aceştĭ puternicĭ rumegătorĭ şi ştiam cât e de primejdioasă furia luĭ bestială. Mi se spusese şi citisem în maĭ multe cărţĭ că buflul nu se găseşte în America meridională. Insă acum când îl vedeam în carne şi oase nu'mĭ maĭ era permis să mĕ îndoesc.

Animalul făcu câţĭ-va paşĭ spre mine, ridică capul cu îndrăzneală şi dete un muget sĕlbatec. De sigur mĕ simţise. La ardoarea mea de vînător se adăoga acum şi o exaltare ştiinţifică. Invocând în minte pe Diana vînătoarea, puseĭ puşca la ochiŭ şi trăseiŭ.

Rănit în partea de dinainte a peptuluĭ, animalul sări pe loc, mugi dureros şi se repezi în partea opusă aceleia unde stăteam ascuns.

Fuga aceasta mĕ contraria. Ţineam la buflul acela, voiam să'ĭ iaŭ cel puţin pelea pentru ca să pot dovedi că am găsit bufli în America de sud. Porniĭ în urmărirea luĭ ţinêndu-mĕ după dîra de sânge. După treĭ minute de alergare, constataĭ că animalul îşĭ perdea puterile şi că eŭ câştigam teren asupra luĭ. Cu orĭ-ce preţ trebuia să'l împedic d'a intra în pădure, căcĭ atuncĭ ar fi fost perdut pentru mine.

Cu toate astea el intră într'un desiş pe lângă care curgea pârîul. In momentul următor îl vĕzuĭ rezimat de un copac, gâfâind, gata să cadă. Mĕ apropiaĭ de dînsul şi'ĭ puseĭ mâna stângă la rădăcina gâtuluĭ, d'asupra, pentru ca să'ĭ constat ultimele palpitaţiunĭ ale agonieĭ.

D'o dată simţiĭ o durere foarte tare la partea de dinainte a mâneĭ. Mi se părea că un cerc de oţel mi-o strînge devenind tot maĭ mic, turtindu-mĭ muşchiĭ, sdrobindu mĭ oasele.

Buflul căzu târîndu mĕ şi pe mine. Lăsând carabina, avuĭ timp să mĕ apuc d'o plantă şi ast-fel căzuĭ numaĭ pe jumĕta'e.

Toate astea se petrecuseră într'o secundă. In secunda următoare putuĭ să'mĭ daŭ seamă de situaţia mea şi tot sângele îmĭ îngheţă în vine.

Un şarpe enorm se încolăcise în jurul tauruluĭ şi una din încolăcirile luĭ îmĭ apucase braţul.

Eram prizonierul aceluĭ reptil pe care, după mărimea şi coloarea peleĭ luĭ, îl recunoscuĭ drept un *sucuriu*, cel maĭ mare şi maĭ puternic boa din America meridională.

Se va mira cine-va de sigur, că m'am lăsat a fi prins aşa de simplu, însă când se va gândi la repeziciunea cu adevĕrat neînţeleasă, cu care şerpiĭ îşĭ înlănţuesc victimele, va pricepe că orĭ-ce mişcare d'a mĕ retrage îndărăt îmĭ era cu neputinţă în momentul când am avut nefericita idee d'a pune mâna pe gâtul bufluluĭ.

Eram împetrit şi într'o amorţire ce semĕna cu leşinul. Nemişcarea mea mĕ scăpă.

Strîngêndu'şĭ tot maĭ mult inelele pentru a'şĭ zdrobi prada, ca s'o poată înghiţi maĭ lesne, şearpele îşĭ purtă capul pe gâtul rumegătoruluĭ şi începu să'l ungă cu saliva'ĭ puturoasă.

Aruncând în juru'mĭ o privire de spaimă, vĕzuĭ carabina şi'mĭ amintiĭ de revolver. Ţinêndu-mĭ resuflarea, lăsaĭ buruiana de care mĕ ţineam, şi, încet, foarte încet, cu nespuse precauţiunĭ, duseĭ mâna la cingĕtoare, apucaĭ arma şi puseĭ degetul pe trăgaciŭ.

Cu toată încetineala mişcărilor mele, şearpele îmĭ auzi saŭ vĕzu mişcările. Işĭ strînse îndată inelele maĭ tare, îşĭ ridică aproape vertical partea de corp care nu era încolăcită şi'şĭ apropiă d'o dată capul hidos de figura mea.

Nicĭ o dată, cât voiŭ trăi, nu voiŭ uita aceĭ ochĭ scânteetorĭ şi lipsiţĭ de orĭ-ce expresie, în acelaşĭ timp. Ce chin ! Dante n'a putut să imagineze un aşa supliciŭ pentru cel maĭ păcătos dintre damnaţiĭ sĕĭ.

Groaznicul reptil îşĭ scoase limba bifurcată printre buzele luĭ ţepene şi deschise gura.

Dacă aşteptam un minut, ce zic eŭ, o secundă, eram perdut.

Inaintaĭ mâna dreaptă şi descărcaĭ revolverul, de la gura ţeveĭ, în capul sucuriuluĭ care'şĭ desfăcu îndată inelele.

Lăsând cadavrul tauruluĭ, şearpele începu să se învêrtească în mişcărĭ contractile desordonate. Se tăvălia, se lungea, se ridica, undula, mătura pămêntul cu coada, se ridi a pe lângă copacĭ şi şuera în chip spăimântător.

De sigur, gloanţele atinseseră partea cerebrală a uriaşuluĭ ofidian saŭ că inflamaţia prafuluĭ îl orbise.

In sfârşit se băgă într'un stufiş şi dispăru.

Oamenil meĭ, atraşĭ de detunare, alergară şi le povestiĭ drama.

Imediat indieniĭ căutară şearpele, îl găsiră zăcênd în mijlocul unor ierburĭ înalte, şi'ĭ tăiară capul.

Contemplaĭ atuncĭ cu groază pe teribilul meŭ duşman. Avea o lungime de 28 de picioare şi pelea luĭ era de o mare bogăţie de colorĭ şi desenurĭ.

Ca toţĭ şerpiĭ boa, sucuriul e de temut prin forţa şi iuţeala mişcărilor sale.

Când un animal are nenorocirea d'a trece pe lângă un copac unde boa stă la pândă cu capul în vêrful copaculuĭ şi cu coada la pământ, atuncĭ şearpele se repede şi'l prinde dintr'o singură mişcare. Il înlănţue, îl zdrobeşte, îl unge cu salivă şi'l înghite. In Brazilia se vorbeşte de şerpĭ boa foarte flămânzĭ carĭ aŭ înghiţit până şi un cal cu călăreţ cu tot, şi i-a mistuit.

In timpul mistuireĭ boa este amorţit, nu poate să facă nicĭ un rĕŭ. Atuncĭ îl omoară indieniĭ.

Octave Rabaraux

Mânia luĭ Siva

Hinglandj este un loc de pelerinagiŭ celebru pentru indienĭ, cu toate că e situat în provincia Las, în Belucistan, nu departe de mare şi aproape de malul drept al miculuĭ fluviŭ Aghor, la 160 de chilometri de marele port Sindhi.

E un templu subteran, probabil Budist, şi prin urmare foarte vechiŭ, săpat într'un deal şi acoperit la intrare printr'un mic edificiŭ care conţine o peatră mormîntală spoită cu roşu.

Acest sanctuar este unul din cele cincĭ-zecĭ şi cincĭ pe carĭ le posedă indieniĭ şi carĭ conţin câte o parte din corpul zeiţeĭ *Sati* saŭ *Durga*, nevasta zeuluĭ Siva care este şi sângeroasa *Kulî* şi *Parbati*, fiica regeluĭ Himalaia şi Venus a Indieĭ.

Miĭ de indienĭ se duc în fie-care an, cu ocazia serbăreĭ zeiţeĭ, pentru a 'ĭ sacrifica animale şi a se scălda în lacul circular din apropiere, despre care indigeniĭ zic că nu are fund.

Peleriniĭ, după baie, aruncă în el cu putere câte o nucă de coco şi, după numĕrul şi forma băşicilor ce se fac la suprafaţă, indieniĭ cunosc dacă aŭ să aibă noroc saŭ nefericire la întreprinderĭ.

Locul acesta e tot aşa de sfînt şi pentru musulmanĭ.

Intre Hingladj şi Karatchi, la 124 de chilometri de cea d'întîiŭ localitate, sunt şeapte moviliĭ marĭ în formă conică din carĭ ţîşneşte apă ferbinte.

Iată legenda acestor moviliĭ :

«In *Sât Djuga* saŭ evul de aur, Sada Siva şi nevasta sa Parbati, aŭ venit la Tata, azĭ Nagar Thato, oraş între Ind şi dealurile Makli pe carĭ se află o imensă necropolă.

Siva hotărî să se ducă pe jos până la Hingladj şi ordonă neveste sale

să plece înainte spre a pregăti demâncare.

Când Siva sosi la locul sfînt, nu găsi pe zeiţă; ea se schimbase în muscă şi se pusese pe cocoloşul de cenuşă întărită pe care zeul îl ţinea în mână. Dînsul o căută în zadar, în curs de 12 anĭ, apoĭ, în culmea furieĭ, aruncă la pământ cocoloşul de cenuşă care se sfărîmă în 84 de bucăţĭ, devenite movilele actuale.

Aceste movile se maĭ numesc şi Tşandra Kup ceea ce înseamnă mânia luneĭ. Pelerinii cred că movilele astea sunt locul de şedere al zeiţeĭ Durga saŭ Parbati şi, ca şi la Hingladj, caută a 'şĭ ghici norocul în clocotirea isvoarelor ferbinţĭ.

La aceste movilĭ indienii călătoresc iarăşĭ cu miile în fie care an.

Varietăţi

Minele Siamuluĭ. — Regiunea în care pietrele preţioase— maĭ cu seamă rubinurĭ şi safirurĭ—aŭ fost descoperite (sunt vr'o 12 anĭ) în regatul Siamuluĭ, se găseşte la estul peninsuleĭ, aproape cu 350 km. spre sud-est de Bangkok, şi acoperă o suprafaţă de 150 km. pătraţĭ.

Capitala districtuluĭ e Chantabun, un port de mare cu o vedere foarte frumoasă. Treĭ ore de la Chantabun găseştĭ Ban-Kacua unde locuitoriĭ Siamezĭ şi Chinezĭ caută rubinurĭ de o calitate inferioară. La 9 ore de mers găseştĭ un lanţ de coline în direcţia de la nord la sud. Acolo se găsesc minele Müang-Krung cu o populaţie de aproape 100 locuitorĭ, cea maĭ mare parte Tongsoos, adică ceĭ născuţĭ în Pegu. Puţin maĭ la sud se găseşte districtul Kratuluĭ, cu mâreţele mine de rubin şi de safir.

Orĭ ce miner plăteşte 7 francĭ şefuluĭ mineĭ numit de legaţiunea engleză. Alt imposit nu există. Guvernul siamez nu reclamă nicĭ un drept asupra cumpărăreĭ şi vindereĭ pietrelor.

Minerul începe prin a căuta un pământ nisipos, moale şi galben. Pietrele se găsesc la o adâncime care variază de la 20 centimetri la 7 şi 10 metri. Se sapă un puţ şi nisipul e dus printr'un şanţ care curge în apropierea minelor.

Tongsooşiĭ nu se asociază mulţĭ între eĭ ci lucrează de obiceiŭ câte douĭ şi treĭ, şi dacă aŭ norocul să descopere vr'o piatră preţioasă, se duc pe mare la Rangoon saŭ la Calcuta, s'o vîndă saŭ s'o încredinţeze vr'uneĭ agenţiĭ.

Pietrele cele maĭ scumpe ce s'aŭ descoperit aŭ fost safirurĭ în valoare de 7000 de francĭ. Nu se întrebuinţează nicĭ un mijloc artificial saŭ industrial ca să se spele nisipul.

Pietrele se scot din pământ adese orĭ în grămezĭ. Rubinul cel maĭ rar e acela care poartă numele de *Sângele Porumbeluluĭ.* Coloarea rubinuluĭ siamez e roşie deschisă. Safirul e albastru, cu o aparenţă, care e caracteristică pietrelor din Birmania saŭ din insula Ceylan.

O călĕtorie

în pământurile descoperite de

Cristofor Columb

Intr'adevĕr, e o mare diferenţă între aceste două conturunurĭ şi demonstrează cu toată evidenţa erorile geografice pe carĭ le făceaŭ ceĭ maĭ renumiţĭ cosmografi din acea epocă; căcĭ, confruntând presupusul contur al hărţeĭ antice cu acel al moderneĭ, se vede bine că Columb, uniformându-se păreriĭ învĕţaţilor din timpul sĕŭ, poate a sosit la 28 Octombrie «la acea nobilă insulă»; după cum rezultă că, după avizul cartografilor din acele timpurĭ, coasta orientală asiatică ar fi fost transportată aşa de mult spre rĕsărit în cât să atingă coasta apusană a actualeĭ Americe de Nord!

Eŭ am crezut nemerit a adopta proiecţiunea Mercatore, ca aceea care se potriveşte maĭ bine scopuluĭ, căcĭ nu e intenţia mea de a prezenta un ipotetic fac-simile al hărţeĭ luĭ Toscanelli.

In acest caz ar fi trebuit să mĕ ţiŭ de «charta marina Portugalensium», delineată în 1501—1504 şi reportată de Lelewel în atlasul sĕŭ, care reprezintă într'o singură hartă nautică toată întinderea terestră pe atuncĭ cunoscută.

Dar ţinĕndu-mĕ de acest sistem, adică de acel al hărţilor «lossodromice», lucrarea mea n'ar fi ţinut de nicĭ una din proiecţiunile cunoscute şi ar fi fost nevoie să se reducă Mapamondul actual, spre a se putea face o confruntare esactă între poziţiunea pe care cosmografia seculuĭ XV o dedea pămînturilor Mareluĭ Khan, continentuluĭ şi insulelor asiatice şi aceea fixată de geografia modernă.

Orĭ-cine vede ce greutăţĭ s'ar fi întâmpinat în executarea acesteĭ lucrărĭ spre a avea la urmă un rezultat care, dacă e maĭ satisfăcĕtor căcĭ s'a obţinut imitând hărţile nautice de atuncĭ, ar fi fost de necrezut în total, pentru metodul nesigur şi lipsit de norme la care ar fi trebuit să se recurgă spre a reduce mapamondul actual la harta nautică din secolul XV.

Hărţile din acea epocă oferă un amestec curios de nouĭ determinaţiunĭ ştiinţifice şi de clasice tradiţiunĭ; dacă geografiĭ din al XIII-lea şi al XIV-lea secol, urmaşĭ aĭ şcoaleĭ Ptolomaice, nu ar fi stăruit în eroarea de a lungi în mod exagerat în longitudine toate pămĕnturile şi mările vechiuluĭ continent cunoscut, maĭ ales în ultima parte a continentuluĭ asiatic care s'a descoperit puţin câte puţin, schimbându-ĭ locul aşa de mult în cât să credem că ocupă toată întinderea mareluĭ bazin al oceanuluĭ Pacific, e permis a presupune că, poate, nicĭ Columb, nicĭ alţiĭ, pentru mult timp încă, nu se vor fi aventurat să infrunte un ocean de aproape unspre-zece mile nautice actuale, că atât sunt acelea carĭ despart insulele Canariĭ de imperiul japonez, fosta Cipango.

— SFÎRŞIT —

(Notă.—Dacă examinăm cu atenţie scrisoarea luĭ Toscanelli, reese că eroarea în chestiune nu era cauzată de greşita apreţiere a meridianuluĭ terestru; căcĭ din scrisoarea sus-zisă reese că ea a fost calculată cu un grad de aproximaţie, în cât să rĕmâĭ uimit.

Intr'adevĕr, din acel document reese că cosmograful florentin a dedus din totala lungime a circonferenţeĭ terestre acea cantitate pe care atuncĭ o presupunea cunoscută, adică acel spaţiŭ cuprins între Lisabona şi Quinsai, şi că el îl valora la peste două treimĭ din întregul cercuit al globuluĭ, şi a dedus întinderea părţeĭ necunoscute, care declară în mod explicit că e maĭ mică cu o treime de cât cercuitul chiar.

Această parte el a împărţit-o în douĕ-zecĭ şi şease de spaţiurĭ, carĭ, avênd douĕ sute cincĭ-zecĭ de mile fie-care, după cum chiar Toscanelli spune, în cele maĭ rele ipoteze (Toscanelli zice destul de explicit că *mibliarimur (continent) tria milla bracchia; bracchium duos palmos; palmus 12 uncias 7 filos* — Braţul florentin e corĕspuzĕtor la m. 583 şi maĭ era zis picior geografic, şi această denumire eŭ am adoptat-o reproducênd harta chiar a luĭ Toscanelli, rezultându-mĭ o milă de 1748 metri.—Dacă aş fi adoptat braţul de m. 548, mila întrebuinţată de Toscanelli ar fi de 1644 de metri şi ar corĕspunde mai bine concluziunilor lucrăreĭ.—Aceste mĕsurĭ nu trebue să se confunde cu mila spaniolă de 1234 metri, pe care am aplicat-o la călĕtoria luĭ Columb. — O legă egal cu treĭ mile spaniole, decĭ echivalează cu şease miĭ o sută patru-zecĭ de mile nautice actuale, şi pe paralelul de 360 latitudine medie pe care foarte probabil Toscanelli s'a redigiat harta luĭ, conţin patru grade şi jumĕtate aproape de longitudine fie-care.

Dar parcursul în mărĭ într'adevĕr necunoscute se micşora încă, căcĭ la o mie cincĭ sute de mile de coasta asiatică Toscanelli situa, bazându-se în aceasta pe opiniunea luĭ Marco Polo, Cipango; decĭ drumul între Lisabona şi Cipango era numaĭ de patru miĭ şease sute patru-zecĭ de mile nautice; din acestea apoĭ trebuia să se deducă alte patru şi jumĕtate spaţiurĭ aproape, adică 1100 mile aproape, carĭ în hărţile din acele timpurĭ separaŭ meridianul din Lisabona de acel din Genova.

In aşa chip că orĭ-cine ar fi întreprins îndrăzneţul plan «de a găsi rĕsăritul pe la apus» nu avea să parcurgă de cât treĭ miĭ cincĭ sute patru-zecĭ de mile nautice actuale în mărĭ cu totul necunoscute.

Columb, ţinĕnd cont de tot drumul făcut din Canariĭ în direcţia apusuluĭ, făcu aproape treĭ miĭ o sută şease-zecĭ de mile nautice, adică treĭ sute opt-zecĭ maĭ puţin de cât rezulta din hartă, şi întâlni în drumul luĭ Cuba.

El crezu că această insulă ar fi aşa numită Cipango, nu atât pentru vastitatea sa, cât spre a o găsi aproape în aceiaşĭ poziţiune desemnată de Toscanelli. . . . .

. . . .

Din toate acestea pare a rezulta în deajuns că presupusa eroare a circonferenţeĭ terestre, în timpul socoluluĭ al XV-lea era foarte puţin lucru.

Anul II.—No. 80. 10 BANI IN TOATĂ ŢARA Bucureşti, Miercurĭ, 4 Noembrie, 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « 1/2 « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe săptămână
— MARŢEA —

INŢELEPCIUNEA RAJAHULUI. — (Vezĭ explicaţia).

Anunciŭ

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localitaţilor maĭ însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţĭ, de turiştĭ etc.

Inţelepciunea Rajahuluĭ

In apropiere de insula Java, spre rĕsărit, se află o insulă maĭ mică numită Lombok, foarte populată şi guvernată de un rajah. Intâmplările pe carĭ le povestim aci sunt din timpul rajahuluĭ Sadaravan. Acest domnitor, renumit pentru înţelepciunea sa, se apucă într'o zi să'şĭ numere supuşiĭ, de oare ce vedea că veniturile sale scad mereŭ şi nu ştia dacă contribuabiliĭ mor de vr'o epidemie saŭ dacă agenţiĭ încasatorĭ se îmbogăţesc pe contul sĕŭ. Birul se plătia acolo în natură, adică fie care cap de locuitor dădea câte-va mĕsurĭ de orez din recoltă.

Eĭ bine, pe când sub predecesoriĭ sĕĭ se umpleaŭ cu orez câte 30 de magaziĭ vaste, acum eraŭ d'ajuns cincĭ magaziĭ spre a se pune dijma din recoltă.

Rajahul se plânsese de maĭ multe orĭ sfetnicilor sĕĭ. El era însă tot atât de blând pe cât de înţelept şi nu'ĭ băga nimenĭ în seamă reclamaţiunile. Une-orĭ i se spunea că oameniĭ mor de frigurĭ, alte orĭ că seceta a distrus recoltele. El nu credea, căcĭ de câte orĭ se ducea la vînătoare vedea pe supuşiĭ sĕĭ graşĭ, rumenĭ la faţă, vedea că sunt destul de numeroşĭ şi maĭ observa că lanurile de orez eraŭ foarte frumoase.

Ast fel ordonase numĕrătoarea populaţiuneĭ. Insă cum ea fu sĕvârşită de aceiaşĭ funcţionarĭ, nu dăduse nicĭ un rezultat.

Cum să afle dar adevĕrul? Se gândia aşa de mult încât slăbise şi devenise hărţăgos. Curteniĭ luĭ eraŭ îngrijaţĭ.

Fu mare decĭ bucuria lor când într'o dimineaţă îl vĕzură cu faţa senină.

Rajahul găsise în sfârşit ceea ce căuta: mijlocul d'a afla adevĕrul fără să'şĭ dea pe faţă intenţiunea.

Chiemă pe miniştri, pe curtenĭ şi pe ofiţerĭ şi le ţinu acest discurs:

— Gunong-Agong, zeul vulcanilor, mi s'a arătat astă noapte şi mi a ordonat să mĕ duc pe vêrful munteluĭ unde locueşte. Voĭ o să mergeţĭ toţĭ cu mine de oare-ce zeul are a'mĭ face o comunicare de cea maĭ mare importanţă pentru voĭ şi pentru tot poporul.

A doua zi, caravana porni. Ajungênd la poalele munteluĭ, rajahul ordonă escorteĭ sale să rĕmână acolo şi se urcă singur pe munte.

Stătu mult acolo şi când se coborî era foarte serios, ca unul care primise revelaţiunĭ neaşteptate şi, fără să zică nicĭ o vorbă, se întoarse la palatul sĕŭ.

Trecură treĭ zile şi rajahul nu se arătă de loc poporuluĭ sĕŭ care era îngrijat.

In ziua a patra convocă din noŭ pe toţĭ şefiĭ.

— Ascultaţĭ, le zise dînsul, cuvintele zeuluĭ: Marĭ nenorocirĭ vĕ ameninţe, pe voĭ şi întreg poporul.

«Ciuma, seceta şi foametea vor cădea asupra întregeĭ insule. In urma rugăminţilor mele, zeul a bine voit să'mĭ destăinuiască că există un mijloc, unul singur, d'a înlătura primejdia. Iată ce trebue să faceţĭ: veţĭ fabri-a douĕ spre zece chipurĭ de oţel reprezintând ceĭ douĭ-spre zece vulcanĭ. La procurarea oţeluluĭ va contribui fie-care locuitor al insuleĭ, bărbat, femee, copil, cu câte un singur ac; nimic maĭ mult. Dacă din eroare va scăpa un locuitor de aceastǎ contribuţie, saŭ dacă va da maĭ mult, atuncĭ acel ţinut va fi pustiit de ciumă şi foamete. Acum mergeţĭ şi îndepliniţĭ ordinele zeuluĭ.

Prinţiĭ şi poporul fură entusiasmaţĭ că aflaseră un mijloc pentru ca să scape de mânia zeuluĭ. Funcţionariĭ se puseră pe lucru şi adunară din fie-care sat, din fie care oraş atâtea ace câţĭ locuitorĭ eraŭ, făcênd numĕrătoarea de câte douĕ-zecĭ de orĭ pentru ca să nu încapă nicĭ o eroare. Făcură apoĭ pachete de ace şi le trimiseră rajahuluĭ.

Acesta putu ast-fel să afle esact numĕrul supuşilor sĕĭ şi când veni vremea recolteĭ ştia la cât să se aştepte din partea fie căruĭ şef de ţinut. Acela care 'ĭ aducea cantitatea de orez corespunzĕtoare numĕruluĭ acelor din provincia sa, maĭ puţin un sfert, era bine primit.

Acelora însă carĭ 'ĭ aduceaŭ numaĭ o jumĕtate saŭ chiar şi numaĭ a treia parte din ceea ce luaseră, le zicea cu blândeţă:

— Aţĭ făcut greşeală în socotelile d-voastră. Cifra acelor din districtul d-tale arată o populaţiune mult maĭ mare. Eĭ bine, eŭ nu vreaŭ să fiĭ înşelat nicĭ ca eŭ să fiŭ jefuit. Sunt hotărît să pedepsesc cu cea maĭ mare asprime pe acela care se va încerca să facă asta.

Funcţionariĭ aduceaŭ atuncĭ restul de cereale şi pe viitor s'aŭ păzit de a maĭ cădea în ispită.

C. de Varigny

10.000 de anĭ INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică

de

L. BOUSSENARD

CAP IV.

«Ast-fel, de maĭ multe orĭ, un englez, membru al societăţeĭ regale din Londra, d. Crookes, bine cunoscut, de altă parte, pentru frumoasele sale descoperirĭ în chimie şi pentru memorabilele sale experienţe asupra materieĭ radiante...

«Dar eŭ îţĭ vorbesc de Londra, de societatea regală şi chiar de Anglia ca şi cum aĭ fi un contimporan al meŭ, atât de greŭ îmĭ vine să înţeleg succesiunea groaznică a secolelor trecute...

— Ceea ce spuĭ e foarte interesant, Ghien Chung, şi la evocarea acestuĭ trecut mĕ simt tot atât de ferit pe cât o să fiĭ d-ta când veĭ cunoaşte prezentul... Imĭ pare foarte bine să aflu că, printre oameniĭ din timpul d-tale, eraŭ uniĭ carĭ, cu toată imperfecţiunea lor saŭ, maĭ bine zis, cu toată inferioritatea organismuluĭ lor, se puteaŭ ridica în aer... Binevoeşte a continua, te rog...

— Eĭ bine, d. Crookes, prin ajutorul unor aparate tot aşa de simple cât şi ingenioase, a putut să măsoare şi să înregistreze forţa desvoltată de aceste fiinţĭ atât de fericit înzestrate, fără ca ele să fi făcut vr'o mişcare apreciabilă saŭ să pară măcar a se îndoui de această curioasă şi considerabilă emisiune de fluid. Instrumentele de precisiune nu mint şi nu pot să devie object de halucinaţie, nu'ĭ aşa?

— Fără îndoială. Dar ia spune'mĭ, Născut Inainte, cât era de mare desvoltarea aceşteĭ forţe?

— Era îndestulătoare pentru a ridica sujetul la înălţime de maĭ mulţĭ centimetri saŭ chiar de maĭ mulţĭ metri d'asupra pământuluĭ; ea a dat aparatelor o presiune evaluată la 150 de orĭ unitatea greutăţeĭ întrebuinţată în acel moment, adică la 150 de chilograme.

— Foarte bine. Care e după părerea d-tale, greutatea acestuĭ bloc d'asupra căruia te-aĭ deşteptat maĭ adineaurea?

— Blocul e de sticlă saŭ de cristal, nu'ĭ aşa?

— De cristal. Cât crezĭ să cântărească?

— De la 1500 până la 2000 de chilograme, poate şi maĭ mult.

— Atuncĭ priveşte.

Şi, rostind aceste vorbe, bĕtrânul se ridică încet, îşĭ asigură picioarele pe pâmênt, se înţepeni puţin îndĕrăt şi atinse numaĭ cu degetele depărtate ale amênduror mâinilor, enormul bloc.

Ne putem lesne închipui uimirea d-luĭ Sinteză vĕzênd acel bloc enorm lunecând repede, cu un sgomot înăbuşit, pe mo aicul ce forma duşumeaua ca şi cum ar fi fost tîrît de un mecanism puternic.

— Eŭ pot, urmă bĕtrânul, să'l rĕstorn pe o parte saŭ pe alta.

— O! e de prisos; acum sunt încredinţat că isprava asta nu este imposibilă pentru d ta.

— Atât pentru mine cât şi pentru orĭ-care din semeniĭ meĭ, căcĭ forţa noastră e nesfârşită, ca să zic aşa. «Ast-fel presupune că eŭ îţĭ apuc mâna între două degete ale mele; aş putea să ţi o sdrobesc, să ţi-o taiŭ, ca şi cum s'ar afla sub muchea acestuĭ bloc pe care'l strămutaĭ cu un gest.

— Cred.

— Un cuvînt încă, înainte de a'ţĭ face, precum meriţĭ, onorurile lumeĭ noastre. Cum explicaĭ d ta, acum zece miĭ de anĭ, acest fenomen?

— Presupunera noastră atuncĭ era că forţa aceasta, provenind de la sistemul nervos, forma un fel de atmosferă nervoasă care înconjura corpurile şi era capabilă, în sfera acţiuneĭ sale, să pună în mişcare obiectele solide.

«Ast-fel, după părerea noastră, *levitaţiunea* saŭ ridicarea corpuluĭ omenesc, se opera printr'un fel de respingere, corpul fiind, ca să zic aşa, alungat de sub influenţa acesteĭ atmosfere nervoase care'l înconjură de toate părţile.

— Nu poate fi altă explicaţiune la această proprietate şi sunt uimit că o aud formulată într'un chip aşa lămurit de un om care a trăit în epocele cele maĭ înapoiate...

— Şi totuşĭ, cu toată evidenţa eĭ, cea maĭ mare parte din contimporaniĭ noştri refuzaŭ s'o admită.

— Eraŭ deja oamenĭ aşa necrezĕtorĭ?

— Maĭ mult decât aĭ putea să presupuĭ.

— Cu toate astea, sunt în natură fiinţĭ înzestrate cu proprietăţĭ ciudate...

— Ca să nu vorbim decât de gimnota (peştele electric) în jurul căreia electricitatea formează o atmosferă...

— Aĭ mare dreptate, Shien Chung. Dar destul am vorbit asupra acestuĭ subiect, cel puţin pentru moment. Te simţĭ d ta în putere d'a pleca din acest loc unde am avut fericirea să te găsesc, şi să întreprinzĭ călĕtoria ce ţi-am propus?

«Claritatea cugetăreĭ d-tale îmĭ do vedeşte că deşteptarea d-tale din acest somn secular este desĕvêrşită, şi acesta e lucrul principal.

«Cât despre vigoarea corpuluĭ d-tale, ea este îndestulătoare.

«De-aĭ fi de alt-fel maĭ slab de cât un copil, totuşĭ aĭ face fără oboseală şi fără primejdie această exploraţie care va fi de sigur tot aşa de lesnicioasă cât şi interesantă.

— Sunt întru totul la dispoziţia d-tale, Ta-Lao-Yé, şi mĕ las cu totul în voia d tale.

— In «voia mea» e foarte exact zis, maĭ exact de cum aĭ putea să crezĭ.

De câte-va momente, maĭ mulţĭ cerebralĭ, după cum îĭ numeşte în sine d. Sinteză, s'aŭ apropiat cu încetul de grupul format de ceĭ doĭ interlocutorĭ, de oare-ce d. Sinteză s'a învĕţat minte şi nu maĭ vorbeşte aşa tare.

Nouiĭ veniţĭ se grămădesc în jurul luĭ şi'l examinează cu o curiozitate amicală.

Ta-Lao-Yè pronunţă câte-va cuvinte cu glasul sĕŭ blând; atuncĭ eĭ se apropie şi maĭ mult de d. Sinteză pe carĭ'l ating uşor cu mâinele.

Sunt cincĭ în total, d'impreună cu Ta-Loa-Yé

La această atingere uşoară, d. Sinteză, radios, se simte ridicat lin d'asupra pămêntuluĭ şi înălţat încet în mijlocul grupuluĭ al căruĭ centru îl ocupă

— Aşa dar acesta e minunatul procedeŭ de care'mĭ vorbeaĭ, venerabile Ta-Lao-Yé? întrebă dînsul fermecat.

— Iţĭ place, Născut-Inainte?

— Sunt entusiasmat. Limba mea nu maĭ găseşte cuvinte pentru a exprima bucuria ce mĕ inundă şi pentru a zugrăvi neexprimabila fericire de care sunt cuprins.

In acest moment, grupul care se strecurase încetişor printr o deschizătură largă se urcă în aer liber şi se opreşte la înălţimea de vr'o douĕ zecĭ de metri.

— Să n'aĭ grijă că o să ameţeştĭ. De alt-fel nu eştĭ de loc în primejdie fiind ast-fel susţinut de noĭ.

«Te afli în mijlocul atmosfereĭ formată în jurul organismelor noastre de forţa pe care o emitem.

— Facĭ un corp cu noĭ, ca să zic aşa, şi participĭ la existenţa noastră. Acum, ce preferĭ? Vreĭ să fiĭ transportat la Tombuctu cu repeziciunea fulgeruluĭ, saŭ vreĭ să înaintezĭ încet la o mică distanţă de pămênt pentru ca să priveştĭ locurile pe unde veĭ trece?

— Dacă şi amabiliĭ d-tale însoţitorĭ se învoesc aş cere această din urmă favoare.

— Eştĭ liber să alegĭ, Shien Chung, şi va fi o datorie pentru ospitalitatea noastră de a'ţĭ împlini toate dorinţele

— Vĕ mulţumesc de o mie de orĭ şi sper că n'o să vĕ pricinuesc nicĭ un spor de oboseală.

Un rîset foarte blând şi foarte binevoitor şi câtuşĭ de puţin ironic fu singurul rĕspuns al nouilor amicĭ aĭ d-luĭ Sinteză care înţelege din asta că a spus o enormitate.

Grupul, animat de o vitesă foarte slabă de translaţie, se opreşeşte un moment pentru ca strămoşul preistoric să contempleze pentru prima oară în întregul sĕŭ, locul unde a fost aruncat de curente într'un chip aşa miraculos.

Contra aşteptăreĭ sale, acest examen nu'ĭ pricinui nicĭ o mirare.

(Va urma).

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

DERVIŞII

Monastirea dervişilor este deschisă orĭ când.

Nimic nu arată ce ar fi acolo; curioşiĭ, credincioşiĭ intră liberĭ printr'o uşă foarte simplă; trecem o curte şi suntem în *tekkie.* Este o sală rotundă a căruĭ centru este ocupat de un parchet lustruit înconjurat de o balustradă cu o săliţă circulară pentru spectatorĭ şi o tribună pentru musicanţĭ. Imbrăcaţĭ cu o lungă manta închisă, dedesubt o rochie albă, capul acoperit de un fes înalt de pâslă după moda persiană, dervişiĭ intră douĭ câte douĭ, salută grav pe şeful lor, un bĕtrân venerabil care stă în fundul cerculuĭ, apoĭ fie-care îşĭ ia locul sĕŭ. Pe când defilează, se aude din tribună un cântec extra ordinar, ascuţit, o melodie sĕlbatică scoasă din fluere de trestie cu acompaniament de *darbuka.* D'întâĭ încet şi monoton cântecul se animează şi produce o impresie stranie; te crezĭ că visezĭ. Mişcaţĭ de această musică barbară şi cu toate acestea dulce, dervişiĭ fac o scurtă rugăciune, apoĭ aruncând mantaua, cu capul aplecat pe spate, cu mâna dreaptă în aer, cu cea-l'altă în jos, se asvîrle într'un vîrtej teribil care desface rochiile lor ca nişte umbrele.

Ceĭ maĭ tinerĭ se învîrtesc în loc, ceĭ-l'alţĭ, conduşĭ de un spirit nevĕzut, îşĭ mişcă aşa de repede picioarele de se pare că nicĭ nu ating pămîntul. Dansuluĭ lor nu'ĭ lipseşte de loc graţiositatea şi îţĭ daŭ ilusiunea uneĭ lumĭ nouĭ şi streine. Rĕul e că ilusiunea se opreşte la balustradă. Ce spectatorĭ şi maĭ ales ce miros! Şi se zice că Mahomed le ordonă patru spălăturĭ pe zi!...

In stradă, realitatea e tot aşa de penibilă; casele, magaziile şi trecĕtoriĭ sunt tot ce e maĭ vulgar. De abia vezĭ prin mulţime câte un fes rătăcit, care ne reaminteşte trecutul. Perra este un oraş european, toate limbile se confundă, franceza, italiana, germana, greceasca formează un concert extra-ordinar. Dar nimenĭ nu observă. Orientul este ţara contrastelor şi toate limbele sunt surorĭ

faţă de cea turcească.

De la ultimul incendiu care l'a coprins aproape tot, oraşul e pe drum de a se reface. Se găsesc în marea stradă din Perra hotele, teatre, şcolĭ, magazine luxoase, unde femeile turce vin de a'şĭ satisface curiositatea, atrase de luxoasele etalage europene. Presenţa femeilor turce face ca mulţimea să fie maĭ pitorească. Ca un nor Yakmakul le acoperă faţa şi ele ştiŭ a'l aşeza cu gust şi a da o transparenţă care nu lasă nimic de dorit. Feredjeaua, o manta lungă, le acoperă până la picioare şi adaogă încă la eleganţă, cel puţin la pitorescul costumuluĭ.

Baia, plimbarea în trăsură, prânzurile şi vizitele, iată ce absoarbe ziua unor femeĭ din Turcia. Ast fel scapă puţin de plictiseala şi servilismul haremuluĭ.

Seara oraşul turc adoarme pe când Pera deschide teatrele şi concertele sale, grădina «Petit-Champs», care are un teatru, atrage lumea liniştită, pe când prin stradele întortochiate, se aude o musică discordantă eşind din nişte cafê concerte ordinare, In toate colţurile acestor vizuinĭ nu sunt de cât jucătorĭ şi hoţĭ, zgomotul muziceĭ e numaĭ a atrage şi zăpăci pe naivĭ.

Noĭ mergem cu cele maĭ marĭ precauţiunĭ. Străzile sunt pline de câinĭ, carĭ dorm ca la eĭ acasă peste tot locul. Loviturile de bastoane nu-ĭ deranjează câtuşĭ de puţin.

De cât să lovească un câine, turcul îl înconjură şi europeanul îl imită; căruţele şi trăsurile tot aşa. Numaĭ tramwaiele sunt fără milă pentru eĭ. De sigur că turciĭ în timpul cuceririlor i-aŭ adus cu eĭ, şi ast-fel se esplică atenţiile ce le aŭ faţă de eĭ. Sunt de alt-fel vechĭ camarazĭ!

In Stambul, câiniĭ sunt fericiţĭ. Turciĭ îşĭ fac o datorie de a le da ceva demâncare, în Perra europeniĭ îĭ lasă în voia soarteĭ. Eĭ nu aparţin nimănuia şi sunt independenţĭ. Câiniĭ sunt măturătoriĭ stradelor. Eĭ trăesc din murdăriile ce se asvîrle. Nasc, trăesc şi mor în aceiaşĭ stradă, care este proprietatea lor. Când vre-un câine din altă stradă se aventurează prin vre-o stradă vecină, ceĭ-l'alţĭ îl iaŭ la goană şi dacă rezistă maĭ mult apoĭ moare de sigur sfîşiat de câiniĭ proprietarĭ aĭ strădeĭ. Câte o dată batalioane întregĭ se bat pentru a'şĭ apĕra domeniul.

Dacă mângâĭ pe vre unul, apoĭ 20 te înconjoară pentru a'ĭ mângâia. Noaptea când de abia închizĭ ochiĭ, sărĭ din pat deşteptat de un zgomot asurzitor din stradă. Câiniĭ latră, urlă, e un zgomot care cutremură geamurile. Şi acest intermezo neplăcut se aude de 2—3 orĭ pe noapte. Intre intervalele acestea, sergentul de noapte are grije să se ţină deştept. La Constantinopol, străzile sunt păzite noaptea de sergenţĭ armaţĭ cu un baston cu fer. Eĭ păzesc ordinea şi de sigur înştiinţează pe hoţĭ prin loviturile regulate ale bastoanelor, şi se zice că anunţă şi ora prin numĕrul loviturilor. Asta e o atenţiune delicată a administraţieĭ pentru locuitoriĭ adormiţĭ, iar hoţiĭ, înştiinţaţĭ, fug, ast fel agentul nu maĭ are necazul să 'ĭ prinză şi maĭ puţin să se bată cu eĭ. E simplu şi comod.

PODUL GALATEI

De obiceiŭ la Constantinopol te scolĭ târziŭ. Europeniĭ ca şi turciĭ nu par grăbiţĭ să se scoale de dimineaţă. Soarele e deja de mult sus când străzile îşĭ reiaŭ animaţia din ajun.

Azĭ vom vizita Stambulul. La poalele Pereĭ, vechea cetate genoveză Galata se întinde în evantaliu până la port. Altă-dată era înconjurată de zidurĭ carĭ se împreună la turnul Galateĭ. Azĭ zidurile aŭ dispărut. Pera şi Galata nu formează de cât un oraş fiind reunite prin nişte scărĭ, cari aŭ numele pompos de străzĭ. Pe când Pera se ridică civilizată din noroiul de altă dată, Galata păstrează cu multă sfinţenie noroiul şi străzile sale murdare. Te pierzĭ în labirintul de străzĭ înguste şi murdare, cu riscul să te facĭ una de noroiŭ, să fiĭ trîntit, înghesuit de mulţimea de negustorĭ, hamalĭ, vînzĕtorĭ de apă, cărăuşĭ.

Cel maĭ bun mijloc ca să te ducĭ la port, e să iaĭ din Pera funicularul subteran care într'un minut te duce la port, la Galata.

Podul de la Galata este la 100 m. de tunel. El e punctul de contact între oraşul european şi cel turcesc, între Europa şi Asia, căcĭ, cu toate că Stambulul e în Europa presenţa turcilor îĭ dă un aspect asiatic. Două curente se deosebesc pe pod, unul se duce altul se întoarce. Toate rasele se amestecă, toate costumele, toate limbele; e o confusie de nedescris, o orgie de culorĭ care ar dispera pe orĭ-ce pictor. Douĭ amploiaţĭ aĭ fiscului păzesc la pod, căcĭ se plăteşte. Pe scândurĭ rĕŭ ajustate circulă trăsurĭ, călăreţĭ, pietonĭ cu o siguranţă absolută; masa poduluĭ geme sub aceste greutăţĭ, dar nimenĭ nu bagă de seamă aceste detaliĭ micĭ, fie care se duce, vine, cu gândul la afacerile sale. Iată un funcţionar, cu o redingotă neagră şi cu fesul atât de scump tinerilor turcĭ, maĭ departe un oficer briliant cu totul împodobit de fir şi decoraţiĭ, joacă calul ca la paradă, nişte paşale bĕtrânĭ, maĭ mult culcaţĭ, trec într'un landoŭ splendid, privind a lene mulţimea care se mişcă împrejurul lor. Toate aspectele orientuluĭ se amestecă formând o fantezie de nedescris; turcĭ bĕtrânĭ, credincioşĭ trecutuluĭ, îşĭ adăpostesc barba lor căruntă sub nişte turbane enorme, şi arată cu mândrie stomacul lor gros înfăşurat cu un brîŭ lat şi colorat. Iată un albanez înalt şi voinic, cu ochiul ager, vesta sa brodată străluceşte, la brîŭ se vede un arsenal întreg de arme. Alăturĭ trece un arab, grav şi serios, cu ochiul neîncrezĕtor, înfăşurat în burnusul sĕŭ a căruĭ albeaţă lasă de dorit.

O caravană defilează în mijlocul mulţimeĭ; sunt nişte negustorĭ din Samarcand, cu faţa galbenă şi lată. Cămilele înalte privesc cu un aer dobitocesc toată mulţimea asta care se mişcă şi se agită. Femeĭ, pe jumĕtate voalate, se duc la bazare saŭ la vapoarele cari te asurzesc cu flueratul lor.

Cerşetoriĭ abundează şi te roagă, în numele luĭ Allah să-ĭ milueştĭ. De pe podul Galateĭ daĭ într'o micĭ piaţă Baluk bazar-Kapu. Aci e o înghesuială de prăvăliĭ, animale, oamenĭ, caĭ, trăsurĭ, şi în mijlocul nechezăturilor şi strigătelor un bărbier rade liniştit pe clientul sĕŭ. Trebue să viĭ în Orient pentru ca să nu te mirĭ de nimic!

In fundul pieţeĭ se ridică moskea sultaneĭ Validé: *Jeni Validé.*

Va urma.

Călĕtoria la Palestina

a Suveranilor Germanieĭ

(Un loc sfânt la Ierusalim şi istoria sa. — Templul luĭ Solomon. — Harem es Scherif.)

Privind planul oraşuluĭ Ierusalim vedem în partea de sud-est un loc, în care se află maĭ multe clădirĭ, mărginite la sud şi la est de zidurĭ. Pentru evreĭ şi mahomedanĭ aceasta este partea cea maĭ sfântă din oraş; acolo a stat odinioară templul, de acolo s'a urcat la cer profetul luĭ Allah pe calul Burah. Totuşĭ pe când mahomedaniĭ se roagă în acest loc sfânt, evreul se teme să calce pe el. Odinioară le era interzis păgânilor cu pedeapsă de moarte de a se apropia de curtea internă a templuluĭ şi în museul din Stambul se maĭ păstrează o tăbliţă cu o inscripţie grecească care oprea intrarea. Astă-zĭ se adună sute de evreĭ într'un loc din oraş, unde se vĕd colosalele petre ale zidurilor solomonice, sărută aceste petre şi plâng şi se tânguesc asupra soarteĭ care a răpit poporuluĭ lor templul şi patria.

După revoluţia contra împĕratuluĭ roman Adrian, templul a stat 60 de anĭ în ruine. Incă din timpurile cele maĭ străvechĭ a fost muntele Morija un loc pentru închinare la D-zeŭ; aicĭ a voit Avram să jerfească pe fiul sĕŭ Isaac. Aicĭ a făcut Solomon templul, pe care l'a dărâmat Nabu-

chodonosor şi a furat sfintele vase. Maĭ târziŭ evreiĭ zidiră un alt templu, nu însă aşa de măreţ ca cel de maĭ înainte.

Romaniĭ l'aŭ prefăcut în cenuşe sub Adrian, care în locul luĭ zidi templul luĭ Jupiter, în faţa căruia se afla statua ecvestră a împĕratuluĭ, statuă care exista şi pe timpul luĭ Constantin cel mare. Abia împĕratul bizantin Iustinian zidi o biserică creştină.

Cruciaţiĭ restaurară din noŭ basilica, prefăcută de mahomedanĭ în moscheă. De la 1187 acest loc este în posesia mahomedanilor şi 'l numesc «Harem es Scherif,» (loc sfânt).

Prin mijlocirea consulatuluĭ se dă permisiunea pentru visitarea Haremuluĭ, cavasul păşeşte înainte cu un biciŭ puternic în mână ca semn al demnităţiĭ sale însoţit şi de un geandarm din gardă care se află la poartă. Hala bazaruluĭ e spoită cu alb. Pantru unghiul neregulat se întinde aproape în lungime de 500 metri, cu o lăţime de 300 metri, spre est zidul se mărgineşte de valea Kidronuluĭ, pe partea cea-l'altă sunt case numeroase, minareturĭ şi hale. In mijlocul uneĭ platforme, înaltă de patru metri, se află optunghiul Domnuluĭ în stâncă. Capela aceasta e admirabil construită din marmoră, pe pereţĭ se află în litere aurite inscripţiĭ din coran.

O întreită execuţie in insula Cuba. — (Vezĭ explicaţia).

Spre cele patru puncte cardinale ale ceruluĭ se află câte o sală foarte frumos decorate. Deasupra se află cupola încoronată cu semi luna otomană. Formele, culorile, lumina și aerul, toate conglăsuesc într'o perfectă armonie. Inaintea intrăriĭ de la răsărit se află o sală mică și rotundă cu două rândurĭ de stâlpĭ, carĭ poartă coperișul și cupola.

Imposant este aspectul interioruluĭ, când intri pe poarta de la răsărit. In semi-întunerec se află totul, numaĭ în fund strălucesc geamurĭ multicolore, iar stâlpiĭ de marmoră oferă o priveliște importantă.

Jos sub cupolă se află stânca sfântă, pe care o adoră mahomedaniĭ și israeliţiĭ și unde în anticitate se afla altarul pentru jertfe. Aicĭ și-aŭ făcut rugăciunile David, Avram, Solomon și profetul Ilie. Peste o gaură mare, nemărginit de adâncă, se află o piatră pe care nimĕnuia nu ĭ este permis să o ridice.

C. S.

O întreită execuție în insula Cuba

Când mĕ aflam la Havana (Cuba) în călĕtoria mea prin America, un amic al meŭ, colonelul spaniol Ramos, îmĭ propuse să'l însoțesc la un spectacol care avea să'mĭ alunge orĭ-ce plictiseală. Era o triplă execuțiune.

Pe drum colonelul îmĭ esplică afacerea celor treĭ nenorocițĭ carĭ trebuiaŭ să fie supliciațĭ; eraŭ treĭ bandițĭ numițĭ Bonifacio Valdez, Fermin Perez și Hipolit Severo, carĭ comiseseră crime peste crime. Procesul lor rĕmăsese celebru în analele judiciare ale insuleĭ.

Aceasta era a 21-a execuție de rĕĭ-făcĕtorĭ în curs de un an și jumĕtate.

La 8 ore și jum. sosirăm la castelul prințuluĭ de Havana.

Indată ce intrarăm în curtea casteluluĭ, un lucru îmĭ isbi vederea: Un eșafod de scândurĭ, d'asupra căruia se ridicaŭ treĭ grinzĭ groase, avênd înainte câte o bancă pentru condamnațĭ iar îndĕrăt mașinele numite *garote* și prin carĭ condamnațiĭ sunt strangulațĭ prin învîrtirea uneĭ roțĭ care strânge un șurub.

Supliciul acesta oribil e întrebuințat și azĭ în toată Spania și în coloniile eĭ.

Atâta numaĭ că în Spania, când trebue să se execute maĭ mulțĭ condamnațĭ d'o dată, e un calăŭ pentru fie care condamnat, așa că nenorociţiĭ nu sunt silițĭ să asiste la moartea groaznică a celor-l'alțĭ condamnațĭ, să le vadă convulsiunile înfiorătoare.

Aci nu era de cât un calăŭ pentru treĭ inșĭ și calĕul acesta, un negru uriaș, era beat mort.

Curtea se umplu curând de lume. Calăul Valentin, căcĭ așa se numea, după ce ascultă mustrările comandantuluĭ, porni spre capelă ca să ia în primire pe condamnațĭ.

Curând reapăru cu unul din eĭ, Hipolit Severo, însoțit de un preot. O tăcere mormîntală domnia asupra mulțimeĭ, aĭ căreĭ ochĭ urmăreaŭ cu lăcomie pe omul care avea să moară.

La comanda unuĭ ofițer subaltern, jandarmiĭ carĭ țineaŭ mulțimea în loc, prezintară armele.

Grupul format de calăŭ, de condamnat și de preot înainta încet.

Valentin, pentru ca să nu cadă, era silit să se rezime de nenorocitul pe care trebuia să'l omoare. Spectacolul era așa în cât aĭ fi crezut că el era condamnatul și că cel-l'alt era calăul.

In sfîrșit cu mare greutate se urcară pe eșafod.

Și atuncĭ se produse o scenă hazlie. După ce Valentin puse pe condamnat cu gâtul în cerc, se întoarse spre comandant și declară că nu sevîrșește execuțiunea până nu 'ĭ se va plăti înainte.

Comandantul, în culmea furieĭ, șopti ceva la urechea unuĭ ofițer subaltern care imediat se repezi pe eșafod cu opt soldațĭ, puseră mâna pe calăŭ și'l duseră la închisoare.

Execuția fu amânată pe a doua zi.

Ziua următoare noĭ eram la postul nostru.

De astă-dată rolurile eraŭ schimbate: calăul era treaz și condamnațiĭ bețĭ. In cursul zileĭ trecute și al nopțeĭ se dăduse condamnaților tot ce ceruseră și acum eĭ mergeaŭ la eșafod clătinându-se, zîmbitorĭ, cu țigărĭ în gură și cu pălăriile pe ureche.

Cel d'întâĭ care se urcă pe podeală voi să țină un discurs publiculuĭ însă calăul nu-ĭ dete timp: îl trânti pe scaun, îĭ puse cercul de fer în jurul gâtuluĭ și învêrti roata. Era așa de mare tăcerea în public în cât se auzira trosnind oasele gâtuluĭ condamnatuluĭ. Treĭ învîrtiturĭ de șurup fuseseră d'ajuns.

Apoĭ calăul învĕli fața mortuluĭ cu o cârpă albă și procedă tot așa la executarea celor-l alțĭ douĭ.

Publicul se retrase adânc impresionat, ca și mine.

G. C. de Luçon

In insula celor o mie și una de nopțĭ

Ruinele de la Anuradhapura

Populațiunea insuleĭ Ceilan cuprinde tot atâtea rase diferite câte nume are insula: Sinhala (insula Leilor), Tamraparni (strălucitoare ca arama), Insula Comorilor, Pămĕntul Rubinurilor, Lanka (strălucitoare), Sercudib etc. Sub acest din urmă nume e celebrată în poveștile celor o mie și una de nopțĭ.

Deosebit de câțĭ-va aborigenĭ pe jumĕtate sĕlbatecĭ, numițĭ Veddah, insula Ceilan are maĭ mult de treĭ milioane de locuitorĭ, aproape 46 de locuitorĭ pe chilometru patrat. Douĕ treimĭ sunt cingalezĭ, de origină ariană; 160.000 de mahomedanĭ sunt rĕspândițĭ în porturile comerciale și în localitățile industriale și trăesc alăturea cu portugezĭ, chinezĭ, olandezĭ, englezĭ, japonezĭ și o rasă de metișĭ saŭ burghezĭ, formată dintr'un amestec de indigenĭ și europenĭ. In sfîrșit 530.000 de tamilĭ venițĭ de la Dekkan și de pe coasta Coromandel s'aŭ împrăștiat maĭ cu seamă în districtele de la Nord.

In insula Ceilan sunt atâtea ruine de monumente și de lucrărĭ colosale în cât ele ar sdrobi cu massa lor toate ruinele egiptene și romane.

Monumentele astea se atribuesc tamililor și cingalezilor, și se leagă de ele cele maĭ minunate legende.

Dinastia cuceritoruluĭ venit de la Nord, Vidjaya (Victoriosul), s'a perpetuat la Ceilan în curs de opt sute de anĭ, înmulțind coloniile agricole, canalele de irigațiune, templele, ospiciile și monastirile și lăsând pretutindenĭ dovezĭ despre o civilizațiune admirabilă într'o vreme când Europa era încă pe jumĕtate barbară, adecă acum șeapte secole.

Partea de Nord a Ceilanuluĭ nu are rîurĭ marĭ și nu cad acolo cunoscutele ploĭ ale mussonuluĭ. Tamiliĭ și ceilanezĭĭ corigiaseră natura săpând treĭ-zecĭ de lacurĭ-rezervoriĭ și șeapte sute de bazinurĭ micĭ.

Digul de la Padivil era înalt de 25 de metri și lung de 18 chilometri. Grosimea luĭ de 10 metri la vîrf era de 70 de metri la bază.

Unde se maĭ află azĭ în lume așa lucrare uriașă?

Intre Kandi și coasta orientală se vĕd ruinele impozante ale unuĭ templu care ținea de cetatea Bintenne și ale căruĭ ziduri aŭ încă azĭ o înălțime de 30 de metri.

La oare care distanță d'acolo se găsesc urmele vastuluĭ lac artificial Horra-Bora a căruĭ zidărie avea o înălțime de 20 metri. La nord de Trinkomale, Emerson Tennent rĕmânea în extas în fața urmelor unuĭ eleșteŭ, cea maĭ minunată lucrare hidraulică și care azĭ ar absorbi lucrarea a zece miĭ de lucrătorĭ în timp de cincĭ anĭ și o cheltuială de maĭ mult de 30 de milioane de francĭ.

Pretutindenĭ se vĕd dagobe, pagode, morminte, monumente ridicate în amintirea unuĭ suveran saŭ a uneĭ victoriĭ. Timpul a crutat edificiile, sculpturele și statuele de la Polansroua. In mijlocul uneĭ pădurĭ foarte dese e un templu colosal sub-

teran, foarte bine conservat, ţinênd de oraşul Anurahdapura care fusese clădit în jurul unuĭ smochin ce se vede şi azĭ şi care are o vîrstă de 2 miĭ de anĭ.

Un inginer englez a socotit că construirea pagodeĭ de la Yetavanarama ar necesita azĭ întrebuinţarea a cincĭ sute de zidarĭ în timp de şeapte anĭ şi ar costa un milion de lire sterline. Cu materialul acestuĭ templu s'ar construi opt miĭ de case.

Cel maĭ vechiŭ monument din Ceilan şi poate din toată India este Dagoba Tuparana, un templu construit de regele Tissa (307 anĭ înainte de Christos) pentru a se aşeza în el rĕmăşiţele luĭ Buddha.

El e acoperit cu o cupolă şi înconjurat de treĭ rândurĭ de statuĭ d'ale zeilor şi regilor. In apropiere d'aci se ridica templul care conţinea *dintele sfânt* al luĭ Buddha.

Din vechea Zovamabayo există încă 1600 de coloane de granit. Această monastire conţinea o mie de chiliĭ şi o sală imensă de recepţiune înconjurată de coloane de aur şi coprinzênd un tron de fildeş. Arhitectura acestor clădirĭ întinse, pe jumĕtate îngropate în pămênt ca şi Pompei, face să se creadă că aceĭ carĭ aŭ zidit'o veniseră din India.

Acum palatele regilor aŭ devenit adăpostul tuturor soiurilor de şerpĭ; elefanţiĭ rătăcesc prin pădurile ce acoper locurile vechilor oraşe; vitele se culcă pe pragurile templelor.

Pilgrim.

TÂRGOVIŞTE

Tîrgovişte—acum—este capitala judeţuluĭ Dîmboviţa;însă dela 1383 până la 1716 a fost capitala Românieĭ; aci Domniĭ petreceaŭ timpul vereĭ.

Oraşul e mic, are vr'o 7000 de locuitorĭ,—are multe locurĭ de vizitat, aşa prefectura şi tribunalul, sunt două clădirĭ vaste la un loc, înconjurate de o frumoasă grădiniţă; tot aci se maĭ află un gimnaziŭ clasic, mitropolia—la care se lucrează — şi arsenalul armateĭ unde se află armele ce aŭ servit în rĕzboiul cu turciĭ din 1877 — 78. In arsenal am vĕzut şi mortierele, tunurile de cetate şi tunurile de munte.

*

Chindia. — Aci se află şi turnul Chindia, un turn colosal, şi ca să te sui sus trebue să urcĭ 121 trepte; are două balcoane, uşa de la unul era închisă. Pe pereţiĭ turnuluĭ sunt miĭ de inscripţiunĭ, cu toate că jos la intrare e o tablă pe care scria: «ca nimenĭ să nu se iscălească pe zidurĭ, ci într'un carnet...» De sus, din vêrful turnuluĭ, ţi se prezintă toată Têrgoviştea, e o privelişte foarte frumoasă. Totul e măreţ, imposant.

«Din acest turn — ne spune d-na Smara—Domniĭ ţĕreĭ vedeaŭ pe inamiciĭ la depărtărĭ de poştiĭ, şi alergaŭ să întărească oraşul, de unde lor, când venea soarele la chindiĭ, le cânta meterhaneaoa ca maĭ frumos până la eĭ în palat să se audă şi Doamnele, la toacă, în biserica Domnească, la rugăciune să meargă».

Lângă acest turn se află biserica Domnească şi ruinele palatuluĭ domnesc, cântate de Cârlova. Ducêndumĕ să vizitez aceste ruine unde e

. . . . adâncită
Gloria străbună şi umbra de eroĭ

(Alexandrescu), am găsit în ele grajdurĭ şi o gheţărie

Târgoviştea, ca reşedinţa multor Domnĭ ca Mircêa, Ţepeş, ş. a. trebue să redeştepte în noĭ simţul de patriotism.

Mi s'a spus că din ruinele palatuluĭ Domnesc plecaŭ două subterane, una ducea la m-rea Dealul şi alta într'un sat.

*

Grădina Geardoglu.—In Têrgovişte se maĭ află şi grădina Geardoglu, lângă care a fost ucis Tudor Vladimirescu. Faptul ni l istoriseşte Ion Ghica în scrisorĭ către Alexandri: «In ziua de Sf Constantin, Olimpie (şeful arnăuţimeĭ eteriste şi zavergie) soseşte la Goleştĭ cu o mică escortă de arnăuţĭ, zicênd că era chemat la Târgovişte, ca să se înţeleagă cu Ipsilante despre planul de campanie ce trebuia să adopte. Se aşează cu amiciĭ în chioşc, vorbesc mult şi prieteneşte, până ce Olimpie izbuteşte a convinge pe Tudor să meargă să asiste şi el la acel consiliŭ de rĕzboiŭ, făgăduind intervenţia sa şi a tutulor amicilor ca să facă să dispară bănuelile şi animosităţile dintre dînsul şi Ipsilante. Uniĭ din căpitaniĭ luĭ Tudor susţin cu căldură propunerea luĭ Olimpie şi lealul român, cu toate cuvintele ce avea de a fi în cea maĭ mare rezerză cu eteriştiĭ, se lasă să se induplece şi porneşte cu Olimpie spre Têrgovişte, fără a lua cea maĭ mică pază cu dênsul. Abia eşiţĭ din ochiĭ pandurilor, când ajung în dreptul văilor de la Leurdenĭ, le iese înainte Orfano cu treĭ sute de arnăuţĭ carĭ staŭ ascunşĭ, le taie drumul, îĭ înconjoară, se năpustesc asupra luĭ Tudor, îĭ pun în fiare mâinele şi picioarele şi'l duc în tabăra luĭ Ipsilante, unde îl aşteptа Caravia, Cavaleropulo şi Granowski, ca să'l judece. In câte va minute i se hotărăşte osânda şi e luat de douĭ tâlharĭ, carĭ'l duc la iazul moreĭ de lângă grădina luĭ Geardoglu din Têrgovişte. Acolo a fost asasinat mişeleşte eroul revoluţiuneĭ române de la 1821. Aceasta a fost în ziua de 27 Maĭ 1821».

Mi s'a spus că în 1821 era prefect un grec, Geardoglu; grădina de atuncĭ poartă numele luĭ şi lângă această grădină se maĭ află şi o biserică tot cu numele Geardoglu.

*

Mi s'a spus că înainte Târgoviştea era înconjurată de zidurĭ, avea treĭ porţĭ, şi fie care avea câte două tunurĭ. Zavergiĭ aŭ distrus două porţĭ. Din una aŭ rĕmas ruine; se află lângă prefectură.

Tot Ion Ghica ne spune că: «Vodă Şuţu a dat pe Domniţa Catina de nevastă luĭ Manolache Baleanu şi a înzestrat'o cu moşia oraşului Târgoveşte. Têrgoveşteniĭ aŭ venit în Bucureştĭ cu rogojinĭ aprinse în cap; s'aŭ dus la biserică la Sf. Nicolae cel sărac şi toţĭ — după liturghie — stingeaŭ făcliile de ceară galbenă într'un butoĭ cu smoală, zicênd:

— Afurisit să fie vornicul.. —şi aşa să se topească casa luĭ.

Se zice că ţi se făcea pĕrul măciucă.

Blestemul lor s'a împlinit: Domniţa a murit din facere, Vodă muri otrăvit de aĭ luĭ şi casa boeruluĭ s'a stins. De atuncĭ a eşit vorba: «Gura de Târgovişte». In alte părţĭ din România această vorbă are alt sens, a striga tare, a cleveti.

*

Lângă rîul Ialomiţa se află ca o terasă grădina Mihaĭ Bravul. Mitică, frumoasă. In toate părţile se vĕd diferite priveliştĭ. Aşa bulevardul de teĭ ce duce la Mănăstirea Dealu, rîul ce şerpueşte jos, oraşul, livezile...

*

De la gară se formează un bulevard care dă în strada Principală, în care se află o mică grădină «de ziuă». Pe bulevardul găreĭ se află o altă grădină «Ciocârlan». E foarte mare. La intrare se află o clădire, cu maĭ multe camere, între care un salon cu o scenă. Alee sunt în toate părţile. In fund sunt foarte mulţĭ ştejarĭ. Intre eĭ se află băncĭ şi mese. Pe o alee, m'am suit sus; era un pavilion de toată frumuseţea, lucrat din copacĭ, acoperit cu şiţă. Avea forma uneĭ bisericĭ, în locul cam unde ar veni altarul era o odăiţă cu o masă. Era închisă. Pe ferestre şi pe uşi eraŭ inscripţiunĭ. Alăturĭ de această odae este un balcon înconjurat de verdeaţă; din el se vedea toată grădina. Dedesubtul acestuĭ pavilion se află o groapă ca un cavoŭ; am intrat înăuntru; nu era nimic. In această grădină se află şi o popicărie—odată a fost şi ea în stare bună.

Raphael.

Primiĭ mĕsurători ai pămêntului

Pe cât timp s'a crezut că pămêntul e un disc, ideea despre mărimea luĭ nu putea să fie precisă. Insă când s'aŭ dobândit noţiunĭ exacte asupra formeĭ planeteĭ noastre, chestiunea mĕsurătoareĭ globuluĭ a devenit de o necesitate absolută.

Cel d'întêĭ om care a făcut planul, enorm pentru acel timp, d'a mĕsura direct circonferinţa pămêntuluĭ, a fost Eratostone, conservatorul celebreĭ biblioteceĭ din Alesandria, în Egipt, în secolul III după Christos.

Dînsul aflase, zice Carol Baye, că în ziua când soarele e maĭ sus ca orĭ-când la Syéne în Egipt, razele solare bat în apa din fundul puţurilor adâncĭ. Conchise d'aci, foarte exact, că atuncĭ, în oraşul acela, razele soareluĭ cădeaŭ aproape perpendicular, ceea ce era adevĕrat. Observase de asemenea că la aceeaşĭ epocă, la Alexandria, soarele stătea depărtat pe zenit de o distanţă egală cu a cincĭ-zecea parte din circonferinţă. Deosebit de asta recunoscu că distanţa dintre oraşele Syéne şi Alexandria era de 5000 de stadiĭ.

Işĭ zise atuncĭ că dacă arcul ceresc dintre Syéne şi Alexandria era a cincĭ-zecea parte din circonferinţă, cele două oraşe eraŭ depărtate unul de altul de a cincĭ-zecea parte din toată circonferinţa pămantuluĭ.

Ceea ce face 50×5000=250 000 de stadiĭ. Lungimea unuĭ stadiŭ fiind de $^1/_4$ dintr'o milă geografică, circonferinţa globuluĭ ar fi de 6·250 mile geografice.

La o sută de anĭ după dînsul, Posidonius, filosof grec de la Apamea, se încearcă să determine din noŭ circonferinţa pămîntuluĭ. El isbuti la asta în urma unor observaţiunĭ amĕnunţite şi a unor socotelĭ dintre cele maĭ exacte carĭ i-aŭ răpit maĭ mulţĭ anĭ din viaţă. A găsit cifra de 240,000 de stadiĭ, maĭ exactă de cât a luĭ Eratostene.

In secolul al IX-lea, califul El-Mamun a pus pe savanţiĭ Chalid-ben-Abdamalik şi Ali ben-Isa să mĕsoare, prin ajutorul a două prăjinĭ, distanţa dintre două puncte ale circonferenţeĭ pămîntuluĭ.

Eĭ aŭ găsit că această distanţă era de 450,600 de coţĭ ; aŭ recunoscut asemenea că aceste două puncte eraŭ depărtate între ele de a 180-a parte a circonferenţeĭ terestre, adecă de un arc de două grade.

Intreaga circonferinţă era dar de 180×450600=81,108,000 coţĭ.

Insă toate astea nu sunt de nicĭ un folos de oare ce nu se cunoaşte valoarea unuĭ cot de pe atuncĭ în Arabia.

Tocmaĭ pe la sfîrşitul secoluluĭ al XVII-lea s'a ajuns la o estimaţiune demnă de încredere.

Amintim numaĭ pentru memorie, de expediţiunea pe care guvernul francez a trimis o în Peru în 1735 pentru a mĕsura un arc determinat, şi de aceea care s'a dus în Laponia anul următor.

Alma

Otelurile în China

Când cine-va pleacă în călĕtoriĭ lungĭ, trebue să se înarmeze cu răbdare şi să nu'şĭ închipue că va găsi pretutindenĭ o cameră cu un pat bun de odihnă, saŭ măcar curat. Chiar în Europa sunt ţĕrĭ unde otelurile şi hanurile sunt foarte ciudate. Dar maĭ cu seamă în China trebue să se aştepte cine-va la lucru uimitor în această privinţă. Când veţĭ fi dormit odată într'un otel chinezesc, chiar dintre cele maĭ bune, n'o să'l uitaţĭ în toată viaţa.

Toate otelurile chinezeştĭ sunt clădite într'unul şi acelaş fel : intrarea e prin aşa zisul restaurant saŭ prin bucătărie, carĭ sunt tot-d'a-una în faţă. Din restaurant saŭ din bucătărie daĭ într'o curte unde rĕspund un şir lung de camere micĭ.

Intreaga clădire e construită de cărămizĭ însă într'un chip aşa puţin solid că nu te-ar prinde mirarea trezindu-te noaptea cu tavanul în cap.

Vizitaţĭ o cameră : ea nu conţine de cât un cuptor de cărămizĭ, care serveşte de pat. In timpul ierneĭ, care e aspră în China, se face focul în cuptoare şi călĕtoriĭ streinĭ pot foarte bine să se prăjească d'asupra lor dacă ar fi aşa nesimţitorĭ ca chineziĭ.

Ferestrele nu aŭ geamurĭ ci sunt cârpite cu hârtie.

In otelurile marĭ se maĭ găsesc prin odăĭ, afară de cuptor, câte un scaun grosolan şi une orĭ şi câte o masă schioapă.

Ceea ce sporeşte încă farmecul otelurilor chinezeştĭ este că Curţile lor seamănă cu nişte menageriĭ. In adevĕr, se vĕd, — şi, din nenorocire, se aud, — în aceste curţĭ, catârĭ, măgarĭ, câinĭ, pisicĭ, cămile, porcĭ, paserĭ de tot soiul.

Cele maĭ micĭ din aceste animale nu scapă nicĭ odată ocazia de a'ţĭ intra în odae. Şi d'ar fi numaĭ animalele astea, n'ar fi nimic ; însă maĭ sunt şi altele carĭ ţin să facă cunoştinţă cu fericitul călĕtor, precum scorpia, painjinul lungăreţ numit «o mie de picioare» şi alte speciĭ, toate veninoase.

Se poate lesne pricepe că somnul nu poate fi tocmaĭ liniştit cu aşa tovarăşĭ la pat.

Cât despre chelnerul saŭ servitorul oteluluĭ, el complectează tabloul Il vezĭ preumblându-se mereŭ cu un şervet care trebue să fi fost odată alb şi care'ĭ serveşte atât pentru a şterge mesele saŭ paharele cât şi pentru a'şĭ şterge fruntea de sudoare când e cald saŭ pentru a şi'l lega la gât când e frig.

Dacă, după descripţia aceasta, nu veţĭ simţi dorinţa d'a petrece cât va timp într'un otel chinezesc, atuncĭ să ştiţĭ că nu aveţĭ înclinare pentru călĕtoriĭ.

D. B.

Varietăţĭ

Un munte care arde mereŭ. — Una din curiosităţile geografice ale minunatuluĭ continent australian este muntele care arde ca o torţă, ca un calorifer uriaş. E un munte înalt ca de 550 de metri şi care conţine de sigur o mină întinsă de cărbunĭ. Mina a luat foc dintr'o cauză necunoscută şi arde într'una. Acest vulcan artificial ardea deja când ceĭ d'întêĭ europenĭ aŭ sosit în marea insulă australiană.

—x—

Puţul foameĭ.—Acest puţ, cu nume sinistru, se află la Woessingen, aproape de Stein, în marele ducat de Baden. După cum s'a dovedit prin fapte, puţul acesta nu dă apă decât în aniĭ de foamete. *Gazeta Antichităţilor* în care găsim această comunicare, spune că puţul foameĭ n'a dat apă decât în aniĭ 1563, 1571, 1636, 1699, 1741, 1771, 1816, etc., tot anĭ în carĭ a fost mare foamete prin acele părţĭ. Aceasta o afirmă şi învĕţătorul de la şcoala din Woessingen într'o relaţiune ce se păstrează în arhivele comuneĭ.

—x—

Sectele în Rusia. — Până să se facă un recensimênt, în tot imperiul rusesc, al numeroaselor secte religioase, cele maĭ multe secrete, s'a format în gubernia Moscoveĭ o societate cu scop d'a face statistica sectelor existente numaĭ în acea gubernie. Societatea a descoperit până azĭ, în acea gubernie, afară de oraş, 77.000 de ereticĭ de amêndouĕ sexele. Intre alte curiosităţĭ, societatea a găsit în districtul Nicolaiev o colonie pe jumĕtate comunistă, pe jumĕtate religioasă. Fondatorul eĭ este un ţĕran bogat, Alexis Rogomolof, care, ascultând odată o predică asupra folosuluĭ ce aduc sacrificiile, s'a desbrăcat îndată de toate hainele şi s'a întors acasă în pelea goală.

Această sectă are 30 de aderenţĭ, 15 fraţĭ şi 15 surorĭ. Eĭ cultivă pămêntul şi aŭ cu toţiĭ la un loc o gospodărie importantă. Aŭ biserica lor în care se duc în costume neconvenabile.

Regulele lor sunt foarte aspre şi marele lor şef pronunţă cele maĭ crude pedepse pentru greşelĭ uşoare.

Anul II.—No. 81 | 10 BANI IN TOATĂ ȚARA | București, Miercurĭ, 11 Noembrie, 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată țara
» 2.50 « 1/2 « « «
Abonațiĭ pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
MARȚEA

BUNUL FALANCOIS. — (Vezĭ explicația).

Anunciŭ

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localităţilor mai însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţi, de turişti etc.

Bunul Falançois

Eram poposit în mijlocul uneĭ pădurĭ a Sumatreĭ când oamenii meĭ malaiezĭ aduseră înaintea mea un biet chinez pe carĭ batakiĭ îl găsiseră rătăcind prin pădure.

Dînşiĭ îĭ legaseră strâns mâinele la spate fără a fi voit să bage de seamă că nenorocitul era aşa slab că d'abia putea să să mişce iar picioarele luĭ până la glesne erau nu maĭ o rană.

— D-le, zise Giro-Batir şeful malaiezilor meĭ, iată un chinez găsit în pădure. Batakiĭ crezură că e vr'un servitor al d-tale care a fugit; l'au prins şi mi l'au dat în seamă.

Incepuĭ a face întrebărĭ chinezuluĭ şi cu uimire aflaĭ că el vorbia franţuzeşte. Numele luĭ era François însă el zicea Falançois; servise ca bucătar pe vasul «Folonde» adică «Fronde».

Imĭ spuse că nu mâncase de maĭ multe zile şi atuncĭ ordonaĭ să fie deslegat şi săĭ se dea demâncare.

Când se vĕzu sătul veni la mine şi, luând poziţiunea arătată în gravură, prin care voia să 'mĭ arate marele sĕŭ respect, mĕ rugă să'l ţin pe lângă mine căcĭ dacă l'aş alunga ar muri de sigur de foame şi de frigurĭ.

Deşi nu'mĭ plăceau de loc ochiĭ luĭ plinĭ de şiretlic şi fruntea luĭ bestială, totuşĭ fuĭ emoţionat de tonul voceĭ luĭ şi'mĭ ziseĭ: «Lasă, că nu poate fi în lume nicĭ un animal, orĭ-cât de rĕŭ, care să nu ţină la acela care'l hrăneşte.»

Il reţinuĭ şi curĕnd «Falançois» se arătă de o credinţă şi de o hărnicie maĭ presus de orĭ ce încercare, şi de un talent neîntrecut în pregătirea mâncărilor. Mĕ obicinuisem într'atâta cu serviciile luĭ încât n'aşĭ fi putut să mĕ maĭ lipsesc de ele.

In împrejurările astea călĕtoriĭ la Pinang.

Luasem pe «Falançois» cu mine; el purta cu mândrie la şold geanta mea de călĕtorie în care aveam piaştriĭ de argint şi portofoliul cu banc-note, căcĭ e groaznic de supĕrător să porţĭ în buzunar un lucru cât de mic într'o ţară unde chiar vestmintele de pânză subţire ţi se par o greutate năbuşitoare.

Cu toate că eram ast fel uşurat, totuşĭ, când ajunseĭ la otelul din Pinang simţiam înăbuşirea maĭ teribilă ca orĭ când: aceasta e una din formele cele maĭ teribile ale frigurilor în strîmtoarea de Malaca.

Fuĭ silit să stau în pat. Un medic din armata engleză veni la mine şi, după ce mĕ cercetă, declară că nu aveam frigurĭ ci numaĭ o durere a muşchilor intercostalĭ şi'mĭ prescrise medicamentele necesare.

Sĕrmanul meŭ «Falançois» era foarte întristat de starea mea. Depusese geanta jos lângă patul meŭ şi se culca noaptea d'a curmezişul uşeĭ mele pentru ca să mĕ păzească şi să mĕ servească. Eram silit să'l trimit eŭ însumĭ la preumblare, din când în când, spre a lua aer, de teamă să nu se îmbolnăvească şi dînsul.

Abia în ziua a patra m'am simţit maĭ bine. Ce bine avea săĭ pară luĭ Falançois. Il strigaĭ; dînsul nu rĕspunse.

Mĕ ridicaĭ într'un cot şi mĕ uitaĭ împrejur. Geanta nu maĭ era lângă patul meŭ.

Chemaĭ un servitor al oteluluĭ şi'l trimeseĭ să caute pe chinez.

Curĕnd servitorul se întoarse şi'mĭ spuse că chinezul nu fusese vĕzut din seara trecută.

Mĕ îmbrăcaĭ şi găsiĭ geanta pe un scaun; însă nu maĭ erau în ea nicĭ banĭ de argint nicĭ de hârtie.

De astă dată înţeleseĭ tot.

Luaĭ o trăsură şi alergaĭ la poliţia englezească. Se trimiseră agenţĭ spre a cerceta prin vapoarele şi corăbiile din port. Chinezul nu fu găsit dar mi se aduse rĕspuns că un vapor plecase din port în seara trecută.

Bunul Falançois nu se putuse împotrivi instinctuluĭ sĕŭ. Chineziĭ ţin foarte mult să se întoarcă în ţara lor unde le trebue foarte puţiĭ banĭ de cheltuială. Falançois găsise în geantă atâţia banĭ ca să trăiască mult timp în linişte. Plecase dar cruţându-mĕ, în starea mea, de emoţia ce mi-ar fi cauzat cuvintele luĭ de rĕmas bun.

După şease lunĭ mĕ aflam la Singapore unde făceam ultimele târguelĭ de călĕtorie: trebuia să mĕ îmbarc a doua-zi pentru Franţa. D-odată vĕzuĭ pe stradă o figură cunoscută: era a luĭ «Falançois». Sar jos, urmăresc o bucată pe chinezul meŭ care se prefăcea că nu mĕ cunoaste, îl apuc de coadă, încolăcind'o de două orĭ în jurul mâineĭ mele, şi mĕ duc cu el la poliţie unde expuseĭ cazul cu hoţia. Falançois tăgăduia cu neruşinare.

Ofiţerul de poliţie dete ordin ca să fie arestat.

— Mâine e Duminecă, îmĭ zise dînsul. Să viĭ la audienţă poimâine Lunĭ.

— Dar eŭ mĕ îmbarc mâine pentru Franţa.

— Legea engleză e formală. Omul acesta nu poate fi condamnat decât după mărturia reclamantuluĭ care trebue să compară în persoană înaintea judecătoruluĭ. Tot ce pot să fac este să'l ţin arestat până în momentul audienţeĭ.

— Fă ce vreĭ. Iţĭ arăt un hoţ de care trebue să vĕ păziţĭ. Eŭ o să fiŭ mâine departe d'aci şi n'o să mĕ maĭ poată jefui.

Şi am plecat.

De sigur că în ziua de audienţă, eŭ nefiind acolo, bunul Falançois a fost pus în libertate.

Saint-Pol Lias.

10.000 de anĭ
INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. IV.

Contra aşteptăreĭ sale, acest examen nu'ĭ pricinui nicĭ o mirare. Zări un oraş de importanţă mediocră ale căruĭ construcţiĭ risipite, fără nicĭ o simetrie, sunt înconjurate de vegetale variate, într'o învălmăşeală pitorească.

Alăturea de strălucitele produse ale floreĭ tropicale trăesc frăţeşte acelea ale zoneĭ temperate, foarte lesne de recunoscut, atât unele cât şi altele, la prima vedere după frunzişele lor a căror reunire formează un contrast drăgălaş.

Construcţiunile, de aparenţă frumoasă, izolate unele de altele, sunt în general destul de ridicate şi au o architectură deosebită.

Zidurile şi coperişurile scânteiază la soare cu nuanţe de tonurĭ foarte diferite şi totuşĭ armonizate într'un chip fericit.

— Astea sunt, dacă nu mĕ înşel, zise încet d. Sinteză, clădirĭ chineze, prea puţin deosebite de acelea ce se vedeau în timpul meŭ în imperiul ceresc. Forma şi caracterul lor au rĕmas aproape neschimbate.

— Tot aşa după cum au rĕmas limba şi trăsăturile noastre, Shieng Chung, rĕspunse Ta-Lao-Yé. De ce am fi modificat ceea ce are aspect plăcut şi e confortabil?

«Casele astea de porţelan sunt foarte curate, foarte freşce, foarte sănĕtoase; ele nu prind miasmele ce ies din bălţile de pe coastă, insectele şi reptilele rĕŭ-făcĕtoare nu se pot prinde de ele şi în interiorul lor suntem apĕraţĭ de căldurile soareluĭ, une-orĭ nesuportabile.

«Ce ne trebue maĭ mult?

— Dar pentru ca să le construiţĭ şi pentru ca să creiaţĭ materialele

din carĭ sunt compuse, vĕ trebue meşterĭ îndemânatecĭ.

— N'avem noĭ muncitoriĭ obicĭnuiţĭ, pe mao-tşiniĭ noştri carĭ, sub direcţiunea noastră, execută toate lucrările imaginabile?

—In adevĕr. Când vĕd rasa d-voastră atât de înălţată, delicată, incapabilă, cred eŭ, de aceste lucrărĭ grosolane, uit că există cea-l'altă rasă, a mea... a oprimaţilor, a blestemaţilor...

— Dînşiĭ nu sunt nicĭ oprimaţĭ nicĭ blestemaţĭ, după cum parĭ a crede, Născut Inainte.

«Eĭ sunt pur şi simplu nişte fiinţĭ inferioare, carĭ lucrează fără iniţiativă, e adevĕrat, însă şi fără desgust, cam în felul animalelor.

«Dînşiĭ nu inovează nimic însă execută, cum îţĭ spuseĭ, după ordinele noastre, toate lucrările de artă, de industrie, de agricultură.

— Aşa că le este imposibil a se ridica maĭ presus de mizerabila lor poziţiune.

— Mĕ rog, Shien-Chung, nu era tot aşa pe timpul d-voastră, păstrând proporţiunile, bine înţeles? Nu eraŭ şi atuncĭ fiinţĭ inferioare, nenorociţĭ condamnaţĭ de neîndurata necesitate la munca cea maĭ aspră, maĭ ingrată, pe când alţiĭ, fericiţĭ, se folosiaŭ de oboselile şi de sudoarea lor?

«D-ta însuţĭ, Shien-Chung, care eştĭ un spirit cultivat, săpat aĭ vr'o dată pămêntul, transportat aĭ materiale, ţesut-aĭ haine saŭ recoltat-aĭ grâne?

«Nu, de sigur; toate lucrările astea eraŭ făcute de inferioriĭ d-tale, de mao-tşiniĭ d-tale, pe carĭ nu'ĭ consideraĭ egalĭ cu d-ta.

«Şi chiar d'ar fi fost egalĭ din punct de vedere material nu puteaŭ fi ca inteligenţă.

«Deja din timpul d-tale, deosebirea între producĕtorĭ şi aceia carĭ fac a se produce, între exploatatorĭ şi exploataţĭ, de şi nu era aşa mare ca azĭ, totuşĭ exista.

— Dar noĭ dădeam o leafă muncitorilor noştri.

— Crezĭ oare că mao-tşiniĭ noştri lucrează de geaba?

«Le dăm tot ce le trebue: hrană, casă, îmbrăcăminte, îngrijirĭ când sunt bolnavĭ, un azil şi odihnă când îmbĕtrânesc.

«Făceaţĭ d-voastră odinioară tot atâta pentru aceĭ din rasa d-voastră carĭ vĕ munceaŭ?

— Şi cu toate astea, tot ce produc e al lor, merindea ce le daţĭ precum şi hainele pe carĭ le fabrică, casele astea pe carĭ le clădesc, tot e al lor.

«Dacă d-voastră n'aţĭ fi, eĭ tot ar produce pentru trebuinţele lor ceea ce d-voastră ziceţĭ că le daţĭ. Prin urmare eĭ pot foarte bine să trăiască fără d-voastră.

— D-ta parĭ a uita că eĭ sunt rasa robită şi că noĭ suntem stăpâniĭ lor, că tot ce se vede e al nostru, că dînşiĭ nu posedă şi nu trebue să posedeze nimic şi că voinţa noastră e lege, pentru că dînşiĭ sunt maĭ inferiorĭ de cât cel din urmă dintre noĭ.

«Aĭ înţeles, nu'ĭ aşa? termină Ta-Loa-Yé fără ca organul sĕŭ muzical să fi vibrat măcar un moment maĭ tare.

— Vaĭ! murmură cu durere d. Sinteză la o parte, ast-fel auzĭam în tinereţa mea că judecă proprietariĭ de sclavĭ.

«Ast fel gândeaŭ mult maĭ târziŭ americaniĭ de sud până în momentul când teribilul rĕzboiŭ de secesiune sdrobi lanţurile atâtor nefericiţĭ şi închise această plagă scârboasă a sclavagiuluĭ.

«Insă ce revanşă azĭ pentru posteritatea strănepoţilor luĭ moş Toma!

Şi mişcarea de translaţie a grupuluĭ continuă tot maĭ repede prin aer în vreme ce bĕtrânul savant, adâncit în gândurĭ, vedea jos pâraie, rîurĭ, pădurĭ, câmpurĭ, locuinţĭ, mao-tşinĭ gârboviţĭ asupra pămêntuluĭ saŭ mişcându-se cu greutate pe drumurĭ, în vreme ce pe lângă dînşiĭ treceaŭ în trupe saŭ izolaţĭ, oamenĭ cu capul mare, cerebralĭĭ, lunecând a lene saŭ înaintând ca fulgerul, după fantazia lor.

Ta Loa-Yé rupse tăcerea păzită cu respect de tovarăşiĭ sĕĭ maĭ tinerĭ şi de sigur inferiorĭ luĭ în misterioasa ierarhie a republiceĭ cerebrale.

Bunul bĕtrân pare de alt fel cam palavragiŭ şi tăcerea asta îl plictiseşte.

— Vreĭ să ne iuţim cursa? întrebă dînsul pe d. Sinteză.

«Nu e nicĭ o curiozitate să vezĭ d'aci Tombuctu.

«De alt fel nu vom sta de cât un moment în acest oraş şi apoĭ ne vom continua călĕtoria în jurul planeteĭ.

— Bucuros, Ta-Loa-Yé. Aş vrea însă să'ţĭ fac câte-va întrebărĭ asupra organizaţiuneĭ d-voastră.

— Vorbeşte, Shien Chung.

— Imĭ spuseşĭ că mergĭ la Tombuctu, oraşul în care staĭ de obiceiŭ. Aĭ vrea să'mĭ spuĭ cum sunteţĭ organizaţĭ acolo din punctul de vedere al familieĭ, al relaţiunilor atât dintre d-voastră cât şi cu mao-tşiniĭ, ajutoriĭ d-voastră dispreţuiţĭ însă neapĕrat necesarĭ? Sunteţĭ individual stăpâniĭ unuia saŭ maĭ multor sclavĭ saŭ că supremaţia d-voastră se întinde asupra raseĭ întregĭ?

«Carĭ sunt în sfîrşit ocupaţiunile d-voastră ocicĭnuite?

— Voiŭ rĕspunde pe scurt însă lămurit la aceste întrebărĭ carĭ'mĭ arată interesul ce aĭ de organizaţia noastră şi mĕ voiŭ sili să te fac a înţelege tot. De o cam dată spune-mĭ cum te simţĭ?

— Admirabil.

— Eştĭ mulţumit de sistemul acesta dn locomoţiune?

— Il declar minunat şi singuru regret al bĕtrâneţeĭ mele este că nu pot să'l aplic eŭ însu'mĭ. Dar d-tale, Ta-Lao-Yé, nu'ţĭ aduce prezenţa mea un spor de oboseală saŭ cel puţin de incomoditate?

— De loc. Noĭ nu ştim ceea ce numeştĭ d-ta oboseală căcĭ desfăşurarea forţeĭ noastre psichice, este ca să zic aşa, nesfârşită. Ce poate să însemne greutatea corpuluĭ d-tale în mijlocul atmosfereĭ noastre nervoase? El nu poate fi maĭ greŭ decât un fulg.

«Mĕ întorc acum la chestiunea relativă la familie, aşa cum ea este organizată la noĭ.

«Strămoşiĭ noştri eraŭ poligamĭ, însă de cincĭ saŭ şease miĭ de anĭ monogamia a devenit obicĭnuită pentru noĭ de şi nu e nicĭ o lege relativă la numĕrul soţiilor ce poate să aibă fie-care cetăţean.

«Aceeaşĭ libertate există şi în privinţa loculuĭ unde trebue să se aşeze fie-care familie.

— Cum? o familie n'are o casă unde să stea de preferinţă, unde să fie crescuţĭ copiiĭ, unde să fie grupaţĭ sclaviĭ?

— Da şi nu. Cu alte cuvinte, casele sunt proprietatea tuturor. Fie-cine îşĭ alege una după cum îĭ convine maĭ bine, se instalează, locueşte în ea maĭ mult saŭ maĭ puţin iar într'o bună dimineaţă se mută, după fantazie saŭ după trebuinţă.

«Casele, construite în porţelan masiv, sunt aproape indestructibile şi servesc la maĭ multe seriĭ de generaţiunĭ.

«Dacă numĕrul caselor este neîndestulător saŭ dacă se strică, mao-tşiniĭ le înlocuesc îndată.

— Admit bucuros modul acesta de locuire şi care seamĕnă întru cât-va cu sistemul otelurilor mobilate de care americaniĭ au usat şi abuzat atât de mult. Dar ce devin moa-tşiniĭ d-voastră în mijlocul atâtor schimbărĭ?

— Mao tşiniĭ sunt nestrămutaţĭ de la o casă şi de pe pămêntul ce înconjoară acea casă.

Dînşiĭ trebue să fie la tot momentul şi în cursul întregeĭ lor vieţĭ la dispoziţiunea stăpânuluĭ, orĭ-care ar fi el, dedându-se câte unul saŭ în cete la lucrările necesitate de trebuinţele noastre materiale şi ale lor.

«Când vr'unul dintr'aĭ noştri se strămută, şi'ţĭ închipuĭ cât de dese sunt strămutările astea, găseşte în tot d'a-una casă, sclavĭ, elementele hraneĭ sale, identice de alt fel pentru toţĭ adulţiĭ, orĭ-care ar fi sexul lor.

— Cu un ast fel de sistem d-voastră trebue să fi trăind prea puţin timp în familie.

«Aveţĭ măcar timp de a vĕ ocupa de educaţia copiilor d-voastră?

Tovarăşiĭ d-luĭ Sinteză rîseră din noŭ.

Ta-Lao-Yé zise în urmă:

— Vezĭ, noĭ rîdem, însă te asigur că fără nicĭ o intenţie de a te ofensa. Cauza este că noĭ nu puteam pre supune că e în lume un om care să creadă că noĭ cerebraliĭ creştem noĭ înşine copiiĭ noştri.

— Explică te, d le Unchiaş, zise d. Sinteză.

— Lucrul e foarte simplu: copiiĭ noştri sunt crescuţĭ în comun de femeile mao tşinilor carĭ le daŭ hrana potrivită cu vĕrsta lor şi'ĭ îngrijesc până în momentul când încep să bolborosească primele cuvinte, să'şĭ încerce primiĭ paşĭ pe pământ întocmaĭ ca nişte mao-tşinĭ,—căutând apoĭ să se ridice spontaneŭ în aer ca părinţiĭ lor.

— Asta mi se pare maĭ la urmă aproape raţional. Şi pe urmă?

— Pe urmă sunt crescuţĭ în comun, în edificiĭ speciale, sub supravegherea şi responsabilitatea femeilor, când sunt micĭ, apoĭ a oamenilor, când sunt maĭ marĭ.

— Ah! aşteptam să ajungĭ aci, d-le Unchiaş. Educatoriĭ aceştia aĭ tinerimeĭ şi aĭ copilărieĭ nu maĭ sunt mao-tşinĭ, nu'ĭ aşa?

— Nu; eĭ sunt cerebralĭ.

— Vorbeaĭ adineaurea despre egalitatea desăvârşită între toţĭ d v., oamenĭ din casta superioară. Imĭ spuneaĭ că singură voinţa d-voastră vĕ serveşte de regulă în viaţă. Cum împăcaţĭ această independenţă cu sedentarismul şi chiar cu servilismul ce rezultă din aceste funcţiunĭ pedagogice?

— Sedentarism, da. Insă află că durata luĭ este mărginită. Nimenĭ nu poate de alt-fel să se sustragă de la această obligaţiune, căcĭ legile noastre ordonă formal fie-căruĭ cetăţean de a se consacra la rândul sĕŭ şi în mod gratuit educaţiuneĭ tinerimeĭ.

Cât despre cuvîntul servilism, el nu se poate aplica la funcţiunea cea maĭ nobilă, maĭ înaltă la care se pot consacra părinţiĭ de familie.

(Va urma.)

O vênĕtoare

(După A. Hauris)

De Baranalle tuşi cu uşurinţă ca să 'şĭ dreagă glasul şi 'şĭ începu povestirea:

— Bunicul meŭ Ioan şi frate sĕŭ Ludovic eraŭ ceĭ maĭ îndrăsneţĭ vênĕtorĭ aĭ Lorenei. Când n'aveaŭ ce face, băteaŭ locurile în toate sensurile, urmărîaŭ cerbiĭ şi mistreţiĭ până prin tufişurile cele maĭ dese.

Intr'o seară, întorcêndu-se de la vênĕtoare, auziră pe ţĕranĭ vorbind de un lup, care bântuia împrejurimile. Unul din eĭ, pretindea că l'a vĕzut. Era, zicea acel om, o dihanie mare, cu un pĕr cenuşiŭ ameste at cu pete albe. Gura deschisă, din care atârna o limbă roşie, şi cu nişte dinţĭ lungĭ, galbenĭ, ascuţiţĭ, capabilĭ de a sfărâma granitul munţilor. Ţĕraniĭ aveaŭ o aşa mare frică de el, în cât seara nu maĭ îndrăsniaŭ să iasă din casă. Ceĭ douĭ fraţĭ se vorbiră să liniştească frica bunilor sătenĭ, prin prinderea lupuluĭ.

A doua zi, de dimineaţă, bunicul meŭ voi să plece la vênĕtoare.

Gândiţi vĕ de ce furie fu cuprins, când află că calul sĕŭ favorit devenise prada lupuluĭ. Indată el pleacă, plin de mânie, întovărăşit şi de frate-sĕŭ Ludovic, jurând de a se rĕsbuna de acea răpire îndrăsneaţă. Sosiţĭ în pădure, puseră caiĭ lor la pas şi 'şĭ continuară drumul liniştiţĭ.

De o dată, din nişte mărăcinĭ, eşi o formă neagră. Lupul! Acesta scoase un muget răguşit şi fugi. Ceĭ douĭ vênĕtorĭ plecară repede pe urmele lupuluĭ, excitându'şĭ caiĭ şi scoţênd strigăte.

Eĭ sburaŭ, săreaŭ peste gropĭ, treceaŭ prin mărăcinĭ şi nu lăsaŭ să le scape lupul din mână. Nu eraŭ de cât la câţĭ va metri de el, când bunicul meŭ scoase un ţipĕt ascuţit şi căzu. O ramură întâlnită în cale îĭ despicase capul. Era mort. Ludovic puse corpul frateluĭ sĕŭ pe cal şi 'şĭ continuă drumul. Cu capul în jos, cu ochiĭ întunecaţĭ de lacrimĭ, mergea încet, în prada unor gândurĭ negre. Se vedea singur, în mijlocul uneĭ pădurĭ, noaptea, cu un cadavru încă sângerând. O tăcere sinistră, întreruptă numaĭ de sgomotul foilor uscate, îl înconjura. Avu frică: dacă s'ar întâlni cu lupul? La acest gând, fratele mortuluĭ simţi sângele îngheţându'ĭ în vine La cotitura poteceĭ se opri înspăimântat. In întunerec, douĭ ochĭ strălucitorĭ ca petre preţioase, îl priveaŭ fix. De o dată, auzi un urlet înfricoşat. Lupul! Marimea pericoluluĭ însufleţi forţa şi vigoarea luĭ Ludovic. Impinse calul înainte şi începu goana asupra bestieĭ.

Lovit fără încetare de ramurile arborilor, capul mortuluĭ devenise hidos. Ochiĭ îĭ eşlaŭ din orbite, limba'ĭ atârna afară din gură, umflată oribil. Din craniŭ se scurgea o masă alburie. Era înfiorător!..

Şi Ludovic, fără să se neliniştească de cadavru, urmărea lupul. El eşi din pădure. Bestia se refugiă într'o vale largă. Lupul sări pe o stâncă, scoase un strigăt dureros şi căzu. Avea o labă ruptă.

Ludovic sări de pe cal, aşeză cadavrul lângă un arbore, apucă pe lup de gât, îl duse dinaintea mortuluĭ:

«Priveşte Jeane, priveşte!»

Mâinile sale se strînseră ca un cleşte şi, îndată, lupul muri înăbuşit.

De la Olt

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

Djami

Aproape de poartă e o fântână frumoasă de unde sare în sus o apă limpede. Tramvaiul pleacă din acest loc şi merge de alungul vechilor ziduri ale Seraiuluĭ, trece pe dinaintea SublimeĬ Porţĭ şi, după ce a urcat platoul, traversează întreg Stambulul saŭ pe la poarta Top-Kapu saŭ pe o linie paralelă cu coasta măreĭ, până la castelul celor Şeapte Turnurĭ. Orĭ călare orĭ cu acest tramvay poţĭ să vizitezĭ foarte comod Stambulul.

Sublima Poartă nu are nimic de remarcat; o mare intrare sub un fronton acoperit cu inscripţiunĭ: iată totul. In interior sunt birurourile vaste ale mareluĭ vizir. Poţĭ intra orĭ şi când. Nu întâmpinĭ nicĭ un obstacol nicĭ la uşe nicĭ în coridoare. De la 12 la 4 ore ministrul acordă audienţe şi primeşte pe orĭ-cine. Nu se pomeneşte la biurocraţia noastră civilizată de o ast-fel de libertate.

Sf. Sofia domină Seraiul şi priveşte tot de odată Bosforul, Cornul de Aur şi Marea de Marmara. De departe pare că se ridică dintr'un noian de verdeaţă.

Din vechiul monument nu maĭ există de cât cupola: Basilica a dispărut în Moschee. Patru minarete aruncă turnurile lor în spre cer; tot felul de construcţiĭ, scolĭ, băĭ, ospiciĭ, mausolee, aŭ fost lipite ca nişte parasite de acest uriaş. Toate formează un ce bizar şi fără măreţie.

Altă dată era imposibil să intri fără permisiune oficială. Azĭ banul care deschide toate uşile a deschis o şi pe aceasta.

Dând o jumĕtate de medjidie (2 fr. 50) ghiauriĭ intră în moschee ca nişte credincioşĭ, dar printr'o poartă separată, pentru a nu scandaliza pe Turciĭ bĕtrânĭ, carĭ ţin la tradiţiune. La pragul uşeĭ ţi se dă o pereche de papucĭ de piele galbenă, nu pentru, cum se zice, a evita ca picioarele necredincioşilor să murdărească locul sfinţit, dar numaĭ din convenienţe, căcĭ Turciĭ nu intră nicĭ odată cu încălţămintea cu care umblă prin noroiŭ şi praf într'un loc de rugăciune saŭ chiar într'un apartament particular. De alt-fel aŭ şi dreptate, când umblĭ prin nişte ast-fel de strade.

Dintr'un vestibul grandios de marmoră poţĭ intra în Sf. Sofia prin nouĕ uşĭ. La primul pas, nu se poate să nu te coprindă o mirare; privirea se pierde într'un gol imens. Nu e de loc Notre Dame cu sute de coloane misterioase, nicĭ Sf. Petru cu arcadele prodigioase pentru a adăposti poporul. La Sf. Petru perfecţia proporţiunilor îţĭ face o frumoasă iluzie, la Notre Dame ea se pierde într'o boltă întunecoasă în care d'abia trec

câte va raze de lumină. Sf. Sofia din contră apare de odată într'o frumuseţe splendidă şi luminoasă.

Cupola sa pare suspendată de un fir miraculos care se pierde în norĭ. Ochiul se rătăceşte într'un spaţiŭ care pare că nu se maĭ sfîrşeşte. De aci vine impresia de măreţia ce ţi o face Sf. Sofia. Ea pare maĭ mare de cât este. Justinian când a zidit o a vrut să fie fără seamĕn în lume. Toate bogăţiile imperiuluĭ aŭ contribuit. Templul Epheseĭ a furnisat admirabilele coloane verzĭ carĭ ţin arcadele cupoleĭ. Atena, Delos, Heliopis, aŭ dat bogăţiile lor. O sută şeapte coloane susţin tribunele de fie care parte. Zidurile sunt acoperite cu marmoră până la boltă. Capitolurile, arcadele nu aparţin nicĭ unuĭ stil. A vrut să facă ceva măreţ şi a reuşit. Aurul străluceşte peste tot şi altarul era susţinut de patru stâlpĭ de aur masiv împodobiţĭ cu pietre scumpe.

Azĭ strălucitoarea bazilică nu e de cât umbra aceluĭ trecut.

Pe când ultimul împĕrat bizantin se lupta eroic pe ziduri şi cădea cu sabia în mână, o mulţime de oamenĭ se refugiaseră în Sf. Sofia ca într'un azil inviolabil, rugându-se la Dzeŭ. Eraŭ peste 100 000 De odată porţile de bronz tremurară sub loviturile măciucilor; ele se dărîmară ; o hordă sĕlbatecă năvăli şi totul e omorît, dis-

O minciună îndemânatică. — (Vezĭ explicaţia)

trus şi răpit. Atuncĭ apare Mahomed al II-lea călare, înconjurat de paşe, emirĭ, dervişĭ şi plin de praf şi sînge. El înaintează până la altar şi ridicându-se în ocărĭ strigă: «Alah e lumina ceruluĭ şi a pământuluĭ». Adică Mahomet a luat locuinţa luĭ Christos.

In locul altaruluĭ, maĭ la dreapta, e *mirbab*, care indică credincioşilor direcţiunea Meceĭ; lângă el alăturea se vede un covor de care tradiţia zice că e covorul de rugăciune al profetuluĭ. Tot acolo se ridică amvonul *(meubèr)* între două cozĭ de cal, martore ale bătălieĭ din năutru. Candelabre marĭ atârnă de la dom, avênd cozĭ de cal şi ouĕ de struţ. In fund pe două discurĭ enorme verzĭ, sunt scrise câte-va precepte din Coran. E urît, rece şi gol!

Eşind din piaţă, fântâna Sultanuluĭ Ahmed atrage atenţiunea: nişte rĕmăşiţe de aur şi de culorĭ viĭ reamintesc strălucirea eĭ de odinioară.

Pe acest platoŭ acoperit de dărămăturĭ se ridica odată locuinţa imperială a împĕraţilor bizantinĭ. O curte de marmoră punea în comunicaţie palatul cu bazilica. In mijlocul eĭ e o coloană militară, un fel de arc de triumf, apoĭ aproape de atriu, e statuia luĭ Justinian pe calul sĕŭ de bronz, cu aerul unuĭ triumfător.

Pe această piaţă *At Meidan*, era hipodromul antic; patru-zecĭ de băncĭ de marmoră în formă de potcoavă îl înconjoară. De asupra era o alee de unde se vedea marea şi oraşul.

Maĭ e «piramida luĭ Constantin» care e ruinată aproape, şi «coloana serpentină» ale căreĭ treĭ capete de reptile susţineaŭ trepiedul luĭ Apolon. Şi aceasta e ruinată şi a fost acoperită de pământ. Numaĭ nişte cercetărĭ recente aŭ scos-o de acolo.

Mormîntul Sultanuluĭ Mahmud se înalţă la câte-va minute depărtare de S-ta Sofia. E un chioşc de marmoră care nu'ţĭ inspiră de loc tristeţă. In mijlocul uneĭ camere octogone, catafalcul de catifea neagră brodată cu argint acoperă resturile Sultanuluĭ. La cap, un fes care are o egretă de diamante şi un smoc de pene de pasĕrea paradisuluĭ; în cele patru colţurĭ sunt sfeşnice de argint cu făcliĭ enorme. De jur împrejurul catafalculuĭ e un grilaj de argint şi din vîrful cupoleĭ atêrnă un candelabru adus din occident. Două pendule franceze ornează fie-care parte a uşeĭ. Fiul sĕŭ, Abdul Aziz, se repauzează alăturĭ de el. In cea l'altă parte sunt mormintele femeilor sale acoperite cu draperiĭ roşiĭ brodate cu aur.

Eşirăm şi ne urcarăm în tramway ca să mergem în Pera. Tramwayele în Constantinopol câte odată sunt despărţite printr'o pânză în două părţĭ, înainte femeile şi în urmă bărbaţiĭ. Locul e îngust şi te ghemueştĭ, dar plăcerea de a examina oamenii te face să uiţĭ totul. Mĕ aşez alăturĭ de un turc tînĕr, deschid port-ţigaretul meŭ şi'l vĕd că e gol. Vecinul meŭ, cu un zîmbet liniştit, îmĭ oferă imediat tutunul sĕŭ, hârtia parfumată şi chibriturile. Nu se poate maĭ amabil. Un turc cu turban ar putea să trăiască toată viaţa sa la Paris fără să găsească aceeaşĭ politeţă. Turciĭ sunt ospitalierĭ şi al meŭ nu are aerul unuĭ fanatic, căcĭ e îmbrăcat europeneşte şi are numaĭ fes.

A doua zi plecăm de dimineaţă să vizităm oraşul turcesc.

Stambulul ocupă acelaşĭ loc ca şi vechea capitală grecească. Are forma unuĭ triunghiŭ al căruĭ vîrf îl ocupă Seraiul, iar baza se sprijină pe nişte zidurĭ carĭ unesc Cornul de aur cu marea de Marmara. Terenul e accidentat şi formează şeapte coline. Prima e ocupată de *S ta Sofia*, *Seraiul*, *Hipodromul* şi *moscheea luĭ Ahmed*. La poale, zidurile vecheĭ Bizanţe şi ale Seraiuluĭ trec pe la *Sublima Poartă*.

Pe a doua e *Coloana arsă*, rĕmăşiţele foruluĭ luĭ Constantin. Forul era o piaţă imensă cu portice, arcurĭ de triumf, temple şi statuĭ. In mijloc era o fântână monumentală înconjurată de coloane. Una din ele, de porfir, azĭ *Coloana arsă*, susţinea statuia luĭ Apollon; ea a maĭ rĕmas şi e înegrită de un incendiŭ care a distrus totul.

(Va urma).

Clubul şi castelul sinucigaşilor americanĭ

De curênd, un ziar din New-York publica următoarea informaţie: «Aseară, la Palace-Hotel, s'a sinucis un tînĕr, lăsând deschise becurile de gaz din camera sa de culcare. El făcea parte din clubul sinucigaşilor. Acesta e al optulea membru al acestuĭ club care s'a sinucis anul acesta, după ce sinuciderea luĭ a fost hotărîtă conform regulamentuluĭ societăţeĭ».

Opt într'un an, e prea mult.

Dar oare clubul acesta există cu adevĕrat? Auzisem vorbindu se de un «castel al sinucigaşilor» care se află în Statele-Unite; însă, după firmă, castelul nu era ceea ce s'ar fi putut crede. El era drăgălaş şi era situat într'un loc răpitor; vederea se odihnea asupra unor pajiştĭ presărate de florĭ; prin parc trecea un rîŭ limpede.

Cu toate că acest castel era destinat oamenilor obosiţĭ de viaţă şi carĭ se duceaŭ în adevĕr acolo ca să'şĭ pună capĕt zilelor, nicĭ odată nu s'a vĕzut şi nu s'a auzit să fi curs sânge acolo. Vizitatoriĭ intraŭ acolo obosiţĭ de viaţă şi eşiaŭ împăcaţĭ cu ea. Era un secret al fondatoruluĭ acestuĭ stabiliment filantropic, ca să zic aşa, semĕnând cu acele case zise de sănĕtate, în general dirigiate de medicĭ alienişti.

Directorul castelului sinucigaşilor mângâia, întăria sufletele oaspeţilor sĕĭ, pe carĭ'ĭ făcea ast fel să iubească din noŭ viaţa.

Aceia însă carĭ nu voiaŭ cu nicĭ un preţ să se lase a fi mângâiaţĭ, întăriţĭ, eraŭ liberĭ să se sinucidă, după ce achitaŭ nota de cheltuelĭ: li se puneaŭ pistoale la dispoziţie; de copaciĭ parculuĭ eraŭ atârnate frânghiĭ; rîul era apoĭ aci şi avea o adâncime convenabilă.

Cu toate astea, pistoalele aŭ rĕmas ne-atinse, frînghiile din parc n'aŭ servit de cât la balanţarea vizitatorilor, apele rîuluĭ n'aŭ primit în ele de cât scăldătorĭ. In sfârşit paharele ce se umpleaŭ la masă nu conţineaŭ de cât şampanie şi nicĭ o otravă.

In scurt, toţĭ oaspeţiĭ castelului sinucigaşilor duceaŭ o viaţă de chefurĭ şi când eşiaŭ d'acolo nu maĭ aveaŭ nicĭ o poftă de a se sinucide.

Insă nu e tot aşa cu clubul sinucigaşilor. Lucrurile se petrec aci într'un chip mult maĭ serios şi maĭ tragic. Membriĭ clubuluĭ sunt în numĕr de 13, un numĕr nefast după cum se ştie.

Dînşiĭ se reunesc la fie-care 15 zile; numele lor scrise pe hârtiĭ egale, sunt aruncate într'o urnă funerară.

Unul din membri bagă mâna în urnă, scoate un bilet şi citeşte numele scris în el. Aceasta e ca şi o sentinţă de moarte. Condamnatul trebue să se omoare în termen de 24 de ore.

Se zice că nu s'a găsit până acum nicĭ unul care să se împotrivească la această sentinţă. Indată ce un membru dispare, se prezintă îndată un candidat pentru a'ĭ lua locul.

Cel puţin aşa era înainte; poliţia din New-York, recunoscênd că gluma asta era prea proastă, năvăli într'o zi în localul de şedinţe şi rugă pe membri să se ducă să se spânzure pe teritorul altuĭ Stat.

Se credea că s'a pus capĕt unor aşa escentricităţĭ când, deunăzi, poliţia din New York a descoperit un noŭ club de soiul acesta, însă nu de bărbaţĭ ci de femeĭ.

O tînără fată, numită Bessie Dumbar, chiemă o amică în camera sa şi'ĭ zice:

— Azĭ e rêndul meŭ să mĕ omor.

Şi, înghiţind o doză mare de acid carbonic, moare pe loc.

Inaintea eĭ se sinuciseseră alte treĭ fete, foarte frumoase. Nicĭ una nu era săracă. Nicĭ una nu avusese un motiv d'a se sinucide.

Clubul se înfiinţase acum şease lunĭ. Numĕrul membrelor era limitat. In fie-care lună se făcea tragerea la